

Nr 40

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370), m. m. jämte motioner, såvitt propositionen och motionerna hänvisats till bevillningsutskottet.

Propositionen

Hemställan

I propositionen nr 70 har Kungl. Maj:t, under åberopande av utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 6 mars 1970, föreslagit riksdagen att anta vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370),
- 2) förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,
- 3) lag om ändring i förordningen (1960: 63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst,
- 4) lag om ändring i lagen (1962: 398) om finansiering av folkpensioneringen,
- 5) förordning om ändring i förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt,
- 6) lag om ändring i uppbördsförordningen (1953: 272),
- 7) lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623),
- 8) förordning om upphävande av förordningen (1965: 153) om särskild skatteberäkning i vissa fall för makar.

Propositionen har, såvitt den avser ändring i lagen om finansiering av folkpensioneringen, hänvisats till lagutskott och i övrigt till bevillningsutskottet.

Huvudsakligt innehåll

Propositionen innehåller förslag till den reform av inkomstskatten för fysiska personer som avses träda i kraft den 1 januari 1971. Huvudsyftena med reformen är att åstadkomma höjd levnadsstandard för låginkomsttagare och genomföra en individuell beskattning av arbetsinkomst. Reformförslaget innebär följande.

De båda skatteskalorna för den statliga inkomstskatten — en strängare för ensamstående utan barn och en mildare för gifta och ensamstående med barn — ersätts med en enda ny skala, avsedd för alla kategorier. Ortsavdragen konstrueras om till grundavdrag, som blir 4 500 kr. för varje individ både vid den kommunala och den statliga taxeringen. Grundavdraget trappas av vid inkomster, som överstiger 30 000 kr., med 20 % av den överstigande inkomsten och är alltså borttrappat vid en inkomst av 52 500 kr. Om en av makarna inte kan utnyttja sitt grundavdrag på grund av bristande egna inkomster får den make som har inkomster åtnjuta reduktion av skatten på sin inkomst. Reduktionen är högst 1 800 kr. Så snart även den andra maken får inkomster minskar reduktionsbeloppet med 40 % av dessa inkomster. Den ena makens reduktionsrätt upphör således i och med att den andra maken kan utnyttja grundavdraget i full utsträckning. Sjukförsäkringsavgift avses inte skola debiteras make utan egna inkomster.

Rätten att vid den statliga inkomsttaxeringen göra avdrag för kommunala utskylder avses skola avskaffas. Vidare omkonstrueras förvärvsavdragen. En förutsättning för förvärvsavdrag blir att båda makarna har arbetsinkomster samt barn under 16 år. Maximum för förvärvsavdraget blir 2 000 kr. Förvärvsavdrag får åtnjutas även av ensamstående med barn under 16 år. Fosterbarn för vilket inte utgår fosterlega jämställs med eget barn. Den nuvarande avdragsrätten för den som är underhållsskyldig gentemot barn som bor på annat håll höjs till 1 500 kr. för barn och år. Avdragsrätt avses få föreligga tills barnet fyllt 18 år.

Skattereformen innehåller även förslag om skattelättnader för folkpensionärerna. Bl. a. blir det kommunala bostadstillägget skattefritt. Dessutom avses folkpensionärer inte få någon skatt om sidoinkomster utöver folkpensionen inte överstiger 1 500 kr. för ensamstående och 2 000 kr. för gifta pensionärer.

Förslaget leder till lättnader i den direkta beskattningen för inkomsttagare upp till inkomstnivån 40 000—45 000 kr.

Finansieringen av skattereformen, som i sin helhet kommer att budgetmässigt omsluta ca 4,6 miljarder kr., avses skola ske med en höjning av mervärdeskatten från 10 till 15 % och en skärpning av skatten på större arv och förmögenheter.

Författningsförslagen

1) Förslag

till

Lag

om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)

Härigenom förordnas i fråga om kommunalskattelagen (1928: 370), att 19 §, 35 § 1 mom., 46 § 2 och 3 mom., 48 § 2—4 mom., 49 §, 50 § 2 och 3 mom., 52 § 1 mom., 53 § 1 mom., 65 §, anvisningarna till 48 och 49 §§, punkt 2 av anvisningarna till 50 §, anvisningarna till 52, 60, 69 och 70 §§ samt rubriken närmast före 48 § skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

19 §.¹

Till skattepliktig — — — — — den vårdbehövande;

kommunalt bostadstillägg enligt lagen (1962: 392) om hustrutillägg och kommunalt bostadstillägg till folkpension;

bostadstillägg som — — — — — av motorsåg.

(Se vidare anvisningarna.)

35 §.

1 m o m.² Till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet hänföres — — — av kapital.

Till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet räknas även lotterivinst, som icke är frikallad från beskattning enligt 19 §, och belopp, som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven *folkpensionsavgift*, tilläggspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift eller allmän arbetsgivaravgift, *i den mån beloppet påverkat storleken av* avdrag enligt 46 § 2 mom. som åtnjutits vid tidigare års taxering.

Till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet räknas även lotterivinst, som icke är frikallad från beskattning enligt 19 §, och belopp, *vilket* motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven tilläggspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift eller allmän arbetsgivaravgift *och med vilket* avdrag enligt 46 § 2 mom. åtnjutits vid tidigare års taxering.

Till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet räknas vidare — — — avyttring (r e a l i s a t i o n s v i n s t).

46 §.

2 m o m.² I hemortskommunen — — — allmän försäkring;

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen

¹ Senaste lydelse 1969: 749.² Senaste lydelse 1968: 420.

(Nuvarande lydelse)

fogat intyg från barnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendeman utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 16 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 1 000 kronor för varje barn;

5) för sådan _____ fråga är.

Har skattskyldig _____ eller underhållsbidraget.

Därest skattskyldig _____ nämnda tid.

Avdrag, som i första stycket 3) här ovan avses, skall, såvitt avser sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, beräknas till ett belopp av minst 150 kronor eller, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kronor. Avdrag för övriga i första stycket 3) här ovan avsedda premier och andra avgifter må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änklings eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

3 mom.¹ Har kvinna med hemmavarande barn under 16 år haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, må hon åtnjuta avdrag med 300 kronor jämte 25 procent av nämnda inkomst, sammanlagt dock högst med 3 000 kronor. Vad nu sagts skall ock gälla kvinna med hemmavarande barn under 16 år, som antingen varit gift men icke levttillsammans med sin man eller ock varit ogift (varmed

(Föreslagen lydelse)

fogat intyg eller annat skriftligt bevis utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 18 år som icke varit hemmavarande, dock högst med 1 500 kronor för varje barn;

Avdrag för premier och andra avgifter, som avses i första stycket 3) här ovan och som ej utgöra sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, må ej för skattskyldig åtnjutas till högre belopp än 250 kronor; dock att, om skattskyldig under beskattningsåret varit gift och levttillsammans med andra maken, ifrågavarande avdrag för dem båda gemensamt må åtnjutas med högst 500 kronor. Avdrag, som nu sagts, med högst 500 kronor må vidare åtnjutas om skattskyldig under beskattningsåret varit ogift (varmed jämställes änka, änklings eller frånskild) och haft hemmavarande barn under 18 år.

3 mom. Ha makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft A-inkomst enligt 9 § 3 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, må den make som haft den lägsta inkomsten av sådant slag åtnjuta förvärsavdrag. Ha makarna haft lika stora A-inkomster, åtnjutes avdraget av den yngsta maken. Avdraget är i fråga om inkomst av rörelse 25 procent av nettointäkten av rörelsen och i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av in-

¹ Senaste lydelse 1965: 71.

(Nuvarande lydelse)

jämställes änka eller frånskild), därest hon haft inkomst av jordbruksfastighet.

Har man med hemmavarande barn under 16 år, som antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin hustru eller ock varit ogift (varmed jämställes änkning eller frånskild), haft inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller eget arbete må han åtnjuta avdrag i enlighet med vad i föregående stycke sagts.

Gift kvinna utan hemmavarande barn under 16 år må, därest hon levt tillsammans med sin man och haft inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa omfattning, eller inkomst av eget arbete, åtnjuta avdrag med 300 kronor. Avdrag med sistnämnda belopp må jämväl åtnjutas av kvinna utan hemmavarande barn under 16 år, som haft inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, därest kvinnan varit gift och levt tillsammans med sin man.

Har gift man utan hemmavarande barn under 16 år, som levt tillsammans med sin hustru, haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med nämnda belopp.

Har gift man med hemmavarande barn under 16 år, som levt tillsammans med sin hustru, haft inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kronor, må mannen åtnjuta avdrag med belopp motsvarande värdet av hustruns arbetsinsats, dock högst med 1 000 kronor.

Har gift kvinna med hemmavarande barn under 16 år, som levt tillsammans med sin man, haft inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till ett värde

(Föreslagen lydelse)

komsten, i båda fallen dock högst 2 000 kronor. I fråga om inkomst av jordbruksfastighet är avdraget 1 000 kronor.

Har gift skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år haft A-inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse och har maken utfört arbete i förvärvskällan, må den skattskyldige åtnjuta förvärvsavdrag med värdet av makens arbetsinsats, dock med högst 1 000 kronor.

Avdrag enligt första och andra styckena må åtnjutas endast av make som levt tillsammans med andra maken under beskattningsåret.

Har skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år, som under beskattningsåret antingen varit gift men icke levt tillsammans med sin make eller ock varit ogift (varmed jämställes änka, änkning eller frånskild), haft A-inkomst, må han åtnjuta förvärvsavdrag. Avdraget är i fråga om inkomst av jordbruksfastighet och rörelse 25 procent av nettointäkten av förvärvskällan och i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av inkomsten, i samtliga fall dock högst 2 000 kronor.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

av minst 300 kronor, må hon åtnjuta avdrag i enlighet med vad i föregående stycke sägs.

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår. Avdrag må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make, för makarna tillsammans icke överstiga

om avdrag enligt första eller andra stycket ifrågakommer: 3 000 kronor;

om eljest avdrag enligt femte eller sjätte stycket ifrågakommer: 1 000 kronor; samt

i övriga fall: 300 kronor.

Avdrag enligt detta moment skall

Avdrag enligt detta moment må åtnjutas endast av den som under större delen av beskattningsåret varit här i riket bosatt. Avdraget må åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag därtill förslår. Avdrag må för skattskyldig eller, om skattskyldig varit gift och levt tillsammans med sin make, för makarna tillsammans icke överstiga

om avdrag ifrågakommer enligt första stycket vid inkomst av rörelse eller tjänst eller enligt fjärde stycket: 2 000 kronor; och

i övriga fall: 1 000 kronor.

— — — sagda kommun.

Ortsavdrag

2 m o m.¹ Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt *ortsavdrag på sätt* nedan sägs.

Skattskyldig, som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, åtnjuter kommunalt ortsavdrag med 4 500 kronor.

Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andra maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 18 år, åtnjuta kommunalt ortsavdrag med belopp som i föregående stycke sägs.

Annan skattskyldig än i andra eller tredje stycket sägs (ensamstående) äger åtnjuta kommunalt ortsavdrag med 2 250 kronor.

¹ Senaste lydelse 1962: 592.

Grundavdrag

48 §.

2 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under större delen av beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt *grundavdrag enligt vad* nedan sägs.

Grundavdraget är 4 500 kronor om den skattskyldiges enligt förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kronor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, 4 500 kronor minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

(Nuvarande lydelse)

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig erlægga sjömansskatt, skall det enligt bestämmelserna i detta moment eljest medgivna *ortsavdraget* minskas med en tolvtedel för varje kalendermånad, för vilken sjömansskatt erlagts. Det *avdragsbelopp*, som *sålunda* erhålles, avrundas *nedåt* till *jämna* tiotal kronor.

3 m o m.¹ Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under en del av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt *ortsavdrag*, *utgörande för varje kalendermånad eller del därav, varunder han varit här i riket bosatt, en tolvtedel av det enligt bestämmelserna i 2 mom. medgivna avdraget*. Det *avdragsbelopp*, som *sålunda* erhålles, avrundas *nedåt* till *jämna* tiotal kronor.

4 m o m.² Angående avräkning i vissa fall av kommunalt *ortsavdrag* från inkomst i annan kommun än hemortskommunen stadgas i 50 § 3 mom. andra stycket.

(Se vidare anvisningarna.)

(Föreslagen lydelse)

Har skattskyldig under beskattningsåret varit skyldig erlægga sjömansskatt, skall det enligt bestämmelserna i detta moment eljest medgivna *grundavdraget* minskas med en tolvtedel för varje kalendermånad, för vilken sjömansskatt erlagts.

Det *belopp för grundavdrag*, som erhålles *vid tillämpning av andra eller tredje stycket*, avrundas *uppåt* till *helt* tiotal kronor.

3 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt allenast under en *mindre* del av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt *grundavdrag enligt följande*. *Grundavdraget är 375 kronor för varje kalendermånad eller del därav, varunder den skattskyldige varit bosatt här i riket, om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 15 000 kronor. Är inkomsten större än 15 000 kronor, minskas det avdragsbelopp, som eljest skolat utgå, med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 15 000 kronor*. Det *avdragsbelopp*, som *sålunda* erhålles, avrundas *uppåt* till *helt* tiotal kronor.

4 m o m. Angående avräkning i vissa fall av kommunalt *grundavdrag* från inkomst i annan kommun än hemortskommunen stadgas i 50 § 3 mom. andra stycket.

(Se vidare anvisningarna.)

49 §.³

Därest delägarna i boet efter avliden person, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, levt i oskift bo och varit för sitt uppehålle huvudsakligen beroende av dödsboets inkomst, må dödsboet efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts

Därest delägarna i boet efter avliden person, som vid dödsfallet varit här i riket bosatt, levt i oskift bo och varit för sitt uppehålle huvudsakligen beroende av dödsboets inkomst, må dödsboet efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts

¹ Senaste lydelse 1950: 252.

² Senaste lydelse 1958: 86.

³ Senaste lydelse 1957: 59.

(Nuvarande lydelse)

eller ock särskild framställning där-
om gjorts senast den 30 juni året
näst efter taxeringsåret, prövnings-
nämndens beprövande kunna för se-
nare beskattningsår än det, då döds-
fallet inträffade, tillerkännas kom-
munalt *ortsavdrag* med högst sam-
ma belopp, som den avlidne skulle
hava åtnjutit i avdrag, därest han
fortfarande levtt.

(Se vidare anvisningarna.)

(Föreslagen lydelse)

eller ock särskild framställning där-
om gjorts senast den 30 juni året
näst efter taxeringsåret, prövnings-
nämndens beprövande kunna för se-
nare beskattningsår än det, då döds-
fallet inträffade, tillerkännas kom-
munalt *grundavdrag* med högst sam-
ma belopp, som den avlidne skulle
hava åtnjutit i avdrag, därest han
fortfarande levtt.

(Se vidare anvisningarna.)

50 §.

2 m o m.¹ För fysisk person, som
varit här i riket bosatt under hela
eller någon del av beskattningsåret,
utgöres såvitt angår hemortskommun-
nen den beskattningsbara inkomsten
av den taxerade inkomsten minskad
med kommunalt *ortsavdrag*. Den be-
skattningsbara inkomsten skall an-
givas i *hela* hundratal kronor, så att
överskjutande belopp, som icke upp-
går till helt hundratal kronor, bort-
faller.

Finnes skattskyldigs skatteförmå-
ga under beskattningsåret hava varit
väsentligen nedsatt till följd av lång-
varig sjukdom, olyckshändelse, ål-
derdom, underhåll av andra närstå-
ende än barn, för vilka den skattskyl-
dige ägt tillgodonjuta allmänt barn-
bidrag, eller annan därmed jämförlig
omständighet, må efter taxerings-
nämndens eller, om besvär anförts
eller ock särskild framställning där-
om gjorts senast den 30 juni året
näst efter taxeringsåret, prövnings-
nämndens beprövande den skattskyl-
diges taxerade inkomst minskas, för-
utom med kommunalt *ortsavdrag*,
med ytterligare ett efter omständig-
heterna avpassat belopp, dock högst
6 000 kronor. Har skattskyldig på
grund av jämkning vid beräkning av
sjömansskatt åtnjutit avdrag för ned-
satt skatteförmåga, skall avdrag, som
avses i detta stycke, minskas med det
belopp, varmed jämkning medgivits.

2 m o m. För fysisk person, som
varit här i riket bosatt under hela
eller någon del av beskattningsåret,
utgöres såvitt angår hemortskommun-
nen den beskattningsbara inkomsten
av den taxerade inkomsten minskad
med kommunalt *grundavdrag*. Den
beskattningsbara inkomsten skall an-
givas i *helt* hundratal kronor, så att
överskjutande belopp, som icke upp-
går till helt hundratal kronor, bort-
faller.

Finnes skattskyldigs skatteförmå-
ga under beskattningsåret hava varit
väsentligen nedsatt till följd av lång-
varig sjukdom, olyckshändelse, ål-
derdom, underhåll av andra närstå-
ende än barn, för vilka den skattskyl-
dige ägt tillgodonjuta allmänt barn-
bidrag, eller annan därmed jämförlig
omständighet, må efter taxerings-
nämndens eller, om besvär anförts
eller ock särskild framställning där-
om gjorts senast den 30 juni året
näst efter taxeringsåret, prövnings-
nämndens beprövande den skattskyl-
diges taxerade inkomst minskas, för-
utom med kommunalt *grundavdrag*,
med ytterligare ett efter omständig-
heterna avpassat belopp, dock högst
6 000 kronor. Har skattskyldig på
grund av jämkning vid beräkning av
sjömansskatt åtnjutit avdrag för ned-
satt skatteförmåga, skall avdrag,
som avses i detta stycke, minskas
med det belopp, varmed jämkning
medgivits.

¹ Senaste lydelse 1969: 222.

(Nuvarande lydelse)

Om skattskyldigs inkomst, efter avdrag av därå belöpande skatt, på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet understigit vad han kan anses hava behövt till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (e x i s t e n s m i n i m u m) må den skattskyldige jämväl, efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande, erhålla avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga med belopp som ovan sägs; dock må avdraget beträffande skattskyldig med oförsörjda barn för varje sådant barn ökas med högst 1 000 kronor. Vad i andra stycket sista punkten här ovan sägs skall därvid äga motsvarande tillämpning.

Skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, skall — om särskilda omständigheter icke föranleda annat — anses ha haft nedsatt skatteförmåga enligt andra stycket. *Att bestämmelsen i andra stycket om visst högsta avdragsbelopp icke gäller vid fastställandet av avdrag i detta fall framgår av punkt 2 av anvisningarna.*

Vad härefter — — — — — beskattningsbar inkomst.

3 m o m.¹ För skattskyldig, — — — — — stycket förmäles.

Kan kommunalt *ortsavdrag* helt eller delvis icke utnyttjas i hemortskommunen, och har taxerad inkomst påförts den skattskyldige i annan kommun, skall bristen avräknas från sistnämnda inkomst. Därvid skola i förekommande fall bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 46 § äga motsvarande tillämpning. Vad efter dylik avräkning återstår utgör för den skattskyldige beskattningsbar inkomst i kommunen.

¹ Senaste lydelse 1958: 86.

(Föreslagen lydelse)

Om skattskyldigs inkomst, efter avdrag av därå belöpande skatt, på grund av nedsatt arbetsförmåga, långvarig oförvållad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet understigit vad han kan anses hava behövt till underhåll för sig själv och för make och oförsörjda barn (e x i s t e n s m i n i m u m) må den skattskyldige jämväl, efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande, erhålla avdrag för väsentligen nedsatt skatteförmåga med belopp som ovan sägs; dock må avdraget beträffande skattskyldig med oförsörjda barn för varje sådant barn ökas med högst 1 500 kronor. Vad i andra stycket sista punkten här ovan sägs skall därvid äga motsvarande tillämpning.

Skattskyldig, vars inkomst till icke obetydlig del utgjorts av folkpension, skall — om särskilda omständigheter icke föranleda annat — anses ha haft nedsatt skatteförmåga enligt andra stycket. *Riksskatteverket fastställer grunder för beräkning av avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt detta stycke.*

Kan kommunalt *grundavdrag* helt eller delvis icke utnyttjas i hemortskommunen, och har taxerad inkomst påförts den skattskyldige i annan kommun, skall bristen avräknas från sistnämnda inkomst. Därvid skola i förekommande fall bestämmelserna i punkt 4 av anvisningarna till 46 § äga motsvarande tillämpning. Vad efter dylik avräkning återstår utgör för den skattskyldige beskattningsbar inkomst i kommunen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

För annan — — — — — beskattningsbar inkomst.

Beskattningsbar inkomst — — — — — kronor, bortfaller.

(Se vidare anvisningarna.)

52 §.

1 m o m.¹ Äkta makar, — — — gemensamma inkomst.

Har vid — — — — — andra kommuner.

Underskott å — — — — — samma slag.

Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 48 § 2 mom. andra stycket sägs, dock att, om sådan del av ortsavdraget helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst i hemortskommunen, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst i samma kommun. Kvarstående brist må, med tillämpning av bestämmelserna i 50 § 3 mom. andra stycket, avräknas å makarnas taxerade inkomster i andra kommuner.

Avdrag, som — — — — — styckena medgiva.

53 §.

1 m o m.² Skyldighet att — — — rörelse; samt

för belopp som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven *folkpensionsavgift*, tilläggspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift eller allmän arbetsgivaravgift i den mån beloppet påverkat storleken av avdrag enligt 46 § 2 mom., som åtnjutits vid tidigare års taxeringar;

b) staten: — — — — — eller rörelse.

Riksskattenämnden må, — — — — — icke föras.

för belopp *vilket* motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven tilläggspensionsavgift, sjukförsäkringsavgift eller allmän arbetsgivaravgift och med *vilket* avdrag enligt 46 § 2 mom. åtnjutits vid tidigare års taxeringar;

65 §.³

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jäm-

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jäm-

¹ Senaste lydelse 1964: 70.² Senaste lydelse 1969: 749.³ Senaste lydelse 1967: 110.

(Nuvarande lydelse)

väl styvbarn *ävensom* adopterat barn. Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom. *ävensom* *ortsavdrag*, anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

I fråga om skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret, skola de *för* gift skattskyldig *gällande bestämmelserna*, om ej annat följer av vad som stadgas i sista stycket, äga tillämpning först vid taxering för det därpå följande beskattningsåret.

De för gift skattskyldig *gällande bestämmelserna* skola i fråga om makar, som levt tillsammans, tillämpas jämväl under det beskattningsår, varunder make avlidit. *Änkling* är dock berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. *andra* stycket, *om hustrun* avlidit före den 1 juli året näst före taxeringsåret.

Har eljest — — — — — för taxeringen.

De för gift skattskyldig *gällande bestämmelserna* skola äga tillämpning jämväl i fråga om dem som, utan att vara gifta, levt tillsammans, om de tidigare varit förenade i äktenskap eller gemensamt hava eller hava haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

(Föreslagen lydelse)

väl styvbarn, adopterat barn *och fosterbarn, för vilket ej utgår fosterlega eller annan ersättning utöver allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag enligt förordningen (1964: 400) om förlängt barnbidrag, studiehjälp enligt studiehjälpsreglementet (1964: 402) eller bidragsförskott enligt lagen (1964: 143) om bidragsförskott.* Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom., anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

I fråga om skattskyldig, som ingått äktenskap under beskattningsåret, skola de *bestämmelser som avse* gift skattskyldig, om ej annat följer av vad som stadgas i sista stycket, äga tillämpning först vid taxering för det därpå följande beskattningsåret.

Bestämmelser som avse gift skattskyldig skola i fråga om makar, som levt tillsammans, tillämpas jämväl under det beskattningsår, varunder make avlidit. *Skattskyldig vars make* avlidit före den 1 juli året näst före taxeringsåret är dock berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. *fjärde* stycket.

Bestämmelser i denna lag om gift skattskyldig skola äga tillämpning jämväl i fråga om dem som, utan att vara gifta, levt tillsammans, om de tidigare varit förenade i äktenskap eller gemensamt hava eller hava haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 48 §.¹

Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats. *Frågan*

Vad i denna paragraf stadgas om person, som varit här i riket bosatt, skall på grund av föreskriften i 68 § tillämpas även å person, som här i riket stadigvarande vistats.

¹ Senaste lydelse 1960: 172.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

om en person varit gift eller om en gift person levt tillsammans med sin make, liksom ock frågan huruvida skattskyldig haft barn eller icke bedömes med ledning av föreskrifterna i 65 §.

Vid beräkning av ortsavdrag för gift skattskyldig, som under beskattningsåret levt tillsammans med andra maken och som under nämnda år uppburit inkomst, för vilken erlagts sjömansskatt, skall vid tillämpningen av bestämmelserna i 48 § 2 mom. sista stycket iakttagas, att minskningen av ortsavdraget skall beräknas på halva det avdrag, som skulle tillkommit makarna gemensamt, om icke någon av dem haft att erlægga sjömansskatt.

till 49 §.

1.¹ Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta kommunalt *ortsavdrag* med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levt. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 3 mom. meddelade bestämmelserna.

Avdrag, varom — — — — ägt rum.

2. Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle icke varit här i riket bosatt, må vid taxering medgivas *ortsavdrag* allenast för den tid, under vilken nämnda person det beskattningsår, då dödsfallet inträffade, varit här i riket bosatt.

1. Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle varit här i riket bosatt, äger på grund av bestämmelserna i 53 § 3 mom. att för det beskattningsår, under vilket dödsfallet inträffat, åtnjuta kommunalt *grundavdrag* med belopp, som skulle hava tillerkänts den avlidne, därest han fortfarande levt. Har nämnda person icke varit under hela tiden mellan beskattningsårets ingång och dödsfallet här i riket bosatt, skall avdrag medgivas dels för den tid han varit härstädes bosatt, dels för tiden efter dödsfallet till beskattningsårets utgång och för den sammanlagda tiden beräknas i enlighet med de i 48 § 2 och 3 mom. meddelade bestämmelserna.

2. Oskift dödsbo efter person, som vid sitt frånfälle icke varit här i riket bosatt, må vid taxering medgivas *grundavdrag* allenast för den tid, under vilken nämnda person det beskattningsår, då dödsfallet inträffade, varit här i riket bosatt.

¹ Senaste lydelse 1950: 252.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

till 50 §.

2.¹ För skattskyldig, som varit för sin försörjning helt beroende av vad han uppburit i form av folkpension, bör den taxerade inkomsten regelmässigt minskas med vad han sålunda uppburit, även om det belopp som anges i 50 § 2 mom. andra stycket därigenom överskrides. Om den skattskyldige mot låg avgift vistats å sjukhus eller annan anstalt eller om hans levnadskostnader rönt inverkan av annan därmed jämförlig omständighet, bör det belopp, varmed den taxerade inkomsten enligt vad nyss sagts må minskas, jämkas med hänsyn därtill.

Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension, bör den skattskyldige medgivas ett med hänsyn till omständigheterna jämkat avdrag för nedsatt skatteförmåga. Även i detta fall får det i 50 § 2 mom. andra stycket angivna maximitbeloppet överskridas.

Vid tillämpningen av denna anvisningspunkt skall följande iakttagas. Som folkpension behandlas även tilläggspension i den mån den enligt lagen om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott. Har folkpension minskats till följd av livränta enligt 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall vid beräkningen av avdraget för nedsatt skatteförmåga anses som om folkpensionsförmånen utgått med oreducerat belopp och i stället livräntan varit reducerad med det belopp varmed folkpensionen varit minskad.

2. Om skattskyldig åtnjutit jämväl annan inkomst än folkpension, skall avdraget jämkas med hänsyn till omständigheterna och i enlighet med de av riksskatteverket fastställda grunderna. Den omständigheten att folkpension under ett beskattningsår utgått med ett ringa belopp, t. ex. till följd av att folkpensionen icke åtnjuts under hela året, utgör icke hinder mot att medgiva den skattskyldige avdrag. Avgörande för bedömningen i detta fall är hurvida folkpensionen, om den utgått i full utsträckning, utgjort en icke obetydlig del av inkomsten.

Som folkpension behandlas även tilläggspension i den mån den enligt lagen om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott. Har folkpension minskats till följd av livränta enligt 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall vid beräkningen av avdraget för nedsatt skatteförmåga anses som om folkpensionsförmånen utgått med oreducerat belopp och i stället livräntan varit reducerad med det belopp varmed folkpensionen varit minskad.

¹ Senaste lydelse 1969: 222.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

till 52 §.¹

Av 65 § framgår, att *de för gift skattskyldig gällande bestämmelserna* i vissa fall skola tillämpas i fråga om dem som, utan att vara gifta, leva tillsammans.

Av 65 § framgår, att *bestämmelser som avse gift skattskyldig* i vissa fall skola tillämpas i fråga om dem som, utan att vara gifta, leva tillsammans.

till 60 §.²

Till ledning — — — — — följande e x e m p e l.

1. Ett aktiebolag har hemort i en kommun, som består av tre församlingar. Bolaget äger en fastighet i envar av dessa församlingar; fastigheternas taxeringsvärden utgöra respektive 40 000 kronor, 120 000 kronor och 160 000 kronor.

Ett aktiebolag har hemort i en kommun, som består av tre församlingar. Bolaget äger en fastighet i envar av dessa församlingar; fastigheternas taxeringsvärden utgöra respektive 40 000 kronor, 120 000 kronor och 160 000 kronor.

Om den — — — — — 56—59 §§.

2. I en kommun finnes ett municipalsamhälle. En person A är bosatt inom det utanför municipalsamhället belägna området av kommunen. A äger de inom kommunen belägna fastigheterna B och C, av vilka C ligger inom municipalsamhället. Fastigheternas taxeringsvärden utgöra respektive 60 000 kronor och 140 000 kronor.

A:s beskattningsbara inkomst utgör 3 000 kronor. Därav upptagas 2 100 kronor såsom belöpande på municipalsamhället.

3. En person är mantalsskriven i det inom kommunen B belägna municipalsamhället C och har bedrivit rörelse inom den del av kommunen, som är belägen utanför municipalsamhällets område. Han har haft inkomst dels av rörelsen, däri fastighet icke ingår, till belopp av 9 000 kronor och dels av kapital till belopp av 3 000 kronor eller sålunda tillhoppa 12 000 kronor. Efter frånräknande av allmänna avdrag, orsavsdrag m. m. utgör den beskattningsbara inkomsten 8 000 kronor. Av sistnämnda belopp skola alltså 2 000 kronor upptagas såsom belöpande å municipalsamhället.

¹ Senaste lydelse 1960: 172.² Senaste lydelse 1967: 628.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

till 69 §.

Skattskyldig, som i denna paragraf omförmäles, åtnjuter vid sin taxering i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål samma förmåner i beskattningshänseende, som om han varit i nämnda stad bosatt. Å honom äro således tillämpliga bestämmelserna om allmänna avdrag (46 §), *ortsavdrag* (48 §) samt de i 50 och 51 §§ för i riket bosatt person meddelade föreskrifterna om beskattningsbar inkomst och om lägsta skattepliktiga belopp. De i 49 och 55 §§ meddelade stadgandena äro jämväl tillämpliga beträffande dödsbo efter person, varom i förevarande paragraf förmäles.

Skattskyldig, som i denna paragraf omförmäles, åtnjuter vid sin taxering i Stockholm för gemensamt kommunalt ändamål samma förmåner i beskattningshänseende, som om han varit i nämnda stad bosatt. Å honom äro således tillämpliga bestämmelserna om allmänna avdrag (46 §), *grundavdrag* (48 §) samt de i 50 och 51 §§ för i riket bosatt person meddelade föreskrifterna om beskattningsbar inkomst och om lägsta skattepliktiga belopp. De i 49 § meddelade stadgandena äro jämväl tillämpliga beträffande dödsbo efter person, varom i förevarande paragraf förmäles.

till 70 §.

Å person, som i 1 mom. av denna paragraf avses, äro icke tillämpliga de om allmänna avdrag i 46 § 2 och 3 mom. meddelade bestämmelserna och icke heller föreskrifterna om *ortsavdrag* (48 §) eller de i 50 och 51 §§ för i riket bosatt person meddelade föreskrifterna om beskattningsbar inkomst och om lägsta skattepliktiga belopp. De i 49 och 55 §§ meddelade stadgandena äro icke gällande för dödsbo efter person, varom i 1 mom. av förevarande paragraf är fråga.

Å person, som i 1 mom. av denna paragraf avses, äro icke tillämpliga de om allmänna avdrag i 46 § 2 och 3 mom. meddelade bestämmelserna och icke heller föreskrifterna om *grundavdrag* (48 §) eller de i 50 och 51 §§ för i riket bosatt person meddelade föreskrifterna om beskattningsbar inkomst och om lägsta skattepliktiga belopp. De i 49 § meddelade stadgandena äro icke gällande för dödsbo efter person, varom i 1 mom. av förevarande paragraf är fråga.

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1971 eller tidigare års taxering och vid eftertaxering för år 1971 eller tidigare år.

I fråga om belopp som motsvarar restituerad, avkortad eller avskriven folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift gäller, i den mån beloppet påverkat storleken av avdrag enligt 46 § 2 mom. som åtnjutits vid taxering år 1971 eller tidigare år, 35 § 1 mom. andra stycket och 53 § 1 mom. första stycket a) i sina äldre lydelser.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om kommunalt *ortsavdrag* skall efter denna lags ikraftträdande i stället avse kommunalt *grundavdrag*.

2) Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt

Härigenom förordnas i fråga om förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt,

dels att nuvarande 9 § 3 och 4 mom. skall betecknas 9 § 4 och 5 mom.,
dels att 2 §, 4 § 1 mom., 6 § 1 mom., 8 §, 9 § 1 och 2 mom., nya 9 § 4 och 5 mom., 10 § 1 mom. och 11 § 1 mom. skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i förordningen skall införas ett nytt moment, 9 § 3 mom., av nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.¹

Om vad som är att hänföra till skattepliktig inkomst, så ock om beräkning av inkomst från olika förvärvskällor skall gälla vad i 17 § första och andra styckena samt 18—44 §§ kommunalskattelagen är stadgat, dock med följande undantag:

till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet hänföres restituerad, avkortad eller avskriven allmän kommunalskatt *i den mån denna påverkat storleken av avdrag enligt 4 § 1 mom., som åtnjutes vid tidigare års taxeringar;*

vid beräkning — — — — — — — — — — beräknade nettointäkten.
 Har sådan — — — — — — — — — — överlåtande bolaget.

4 §.

1 m o m.¹ Från sammanlagda — — — eller lotterivinst;
 sådan *allmän kommunalskatt samt*, i den mån avdrag icke åtnjutes enligt nästföljande stycke, tilläggspensionsavgift och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår, varom fråga är.

sådan tilläggspensionsavgift och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift som påförts den skattskyldige under året näst före det taxeringsår, varom fråga är, i den mån avdrag icke åtnjutes enligt nästföljande stycke, *såvitt gäller annan skattskyldig än fysisk*

¹ Senaste lydelse 1969: 742.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, för tilläggs pensionsavgifter och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring ävensom för underhåll åt ej hemmavarande barn under 16 år, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

Avdrag enligt första stycket för kommunal skatt skall beräknas till ett belopp av minst 2 250 kronor eller, för makar som under beskattningsåret levt tillsammans, för dem båda gemensamt minst 4 500 kronor. Gift skattskyldig, som under beskattningsåret icke levt tillsammans med andre maken, ävensom ogift skattskyldig (varmed jämställes änka, änking eller frånskild) äger, därest han haft hemmavarande barn under 18 år, likaså åtnjuta avdrag med minst 4 500 kronor. Bestämmelserna i detta stycke skola icke äga tillämpning på fysisk person, som enligt vad därom är särskilt stadgat taxeras till statlig inkomstskatt i det för riket gemensamma distriktet, samt ej heller på juridisk person annat än i fall som avses i 6 § 3 mom.

Har sådan — — — — — i fråga.

6 §.

1 m o m.¹ Skyldighet att — — — §§ sägs:

a) fysisk person:
för inkomst som avses i denna förordning enligt de grunder som angives i 53 § 1 mom. första stycket a) kommunalskattelagen samt, såvitt avser tid under vilken han ej varit

a) fysisk person:
för inkomst som avses i denna förordning enligt de grunder som angives i 53 § 1 mom. första stycket a) kommunalskattelagen samt, såvitt avser tid under vilken han ej varit

¹ Senaste lydelse 1966: 730.

person, oskiftat dödsbo och familjestiftelse, allmän kommunalskatt, som påförts den skattskyldige under året näst före taxeringsåret.

Skattskyldig, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, äger jämväl åtnjuta avdrag för periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk utbetalning, för tilläggs pensionsavgifter och avgift enligt 4 § förordningen om allmän arbetsgivaravgift samt för avgifter för pensionsförsäkring och för annan personförsäkring ävensom för underhåll åt ej hemmavarande barn under 18 år, allt i den omfattning som i 46 § 2 mom. kommunalskattelagen sägs.

(Nuvarande lydelse)

bosatt här i riket, för restituerad, avkortad eller avskriven allmän kommunalskatt i den mån denna påverkat storleken av avdrag enligt 4 § 1 mom., som åtnjuts vid tidigare års taxering, och för inkomst genom utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar;

b) svenska aktiebolag — — — å andelar i svenska ekonomiska föreningar.

(Föreslagen lydelse)

bosatt här i riket, för inkomst genom utdelning på andelar i svenska ekonomiska föreningar;

8 §.¹

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt *ortsavdrag*. Vad i 48 § 2 och 3 mom. samt 49 § kommunalskattelagen *stadgas angående kommunalt ortsavdrag skall äga motsvarande tillämpning beträffande statligt ortsavdrag*.

Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under beskattningsåret, äger att å den taxerade inkomsten åtnjuta statligt *grundavdrag, varvid 48 § 2 och 3 mom. samt 49 § kommunalskattelagen skola äga motsvarande tillämpning*.

9 §.

1 mom.² Skattskyldigs beskattningsbara inkomst skall, med iakttagande av vad nedan i 11 § stadgas, fastställas enligt de i 2 och 3 mom. angivna grunder.

2 mom.³ För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten minskad med *statligt ortsavdrag*. Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i *hela* hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kommunalskattelagen förmåles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni

1 mom. Skattskyldigs beskattningsbara inkomst skall, med iakttagande av vad nedan i 11 § stadgas, fastställas enligt de i 2—4 mom. angivna grunder.

2 mom. För skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgöres den beskattningsbara inkomsten av den taxerade inkomsten, minskad med *det statliga grundavdrag, var till den skattskyldige är berättigad*. Den beskattningsbara inkomsten skall angivas i *helt* hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga hava varit väsentligen nedsatt av anledning, varom i 50 § 2 mom. andra, tredje eller fjärde stycket kommunalskattelagen förmåles, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni

¹ Senaste lydelse 1961: 623.

² Senaste lydelse 1952: 406.

³ Senaste lydelse 1969: 223.

(Nuvarande lydelse)

året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt *ortsavdrag*, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst med belopp som stadgas i 50 § 2 mom. andra och tredje styckena kommunalskattelagen. *Detta belopp får dock överskridas, om skattskyldig varit för sin försörjning till icke obetydlig del beroende av vad han uppburit i form av folkpension.* Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömansskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som nu sagts, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

Vad härefter — — — — — beskattningsbar inkomst.

(Föreslagen lydelse)

året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med statligt *grundavdrag*, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst med belopp som stadgas i 50 § 2 mom. andra och tredje styckena kommunalskattelagen. Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömansskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som nu sagts, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

3 mom. *Ha makar, som under beskattningsåret levit tillsammans och under någon del därav varit bosatta här i riket, båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst för dem båda beräknas enligt följande.*

Med A-inkomst förstås inkomst av tjänst, dock icke periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt som avses i 31 § kommunalskattelagen, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Med B-inkomst förstås övriga inkomster.

Beskattningsbar A-inkomst utgöres av det sammanlagda beloppet av den skattskyldiges A-inkomst minskat med allmänna avdrag, förlustavdrag, grundavdrag och sådant avdrag utöver grundavdrag som avses i 2 mom. andra stycket. Beskattningsbar A-inkomst avrundas nedåt till helt hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 m o m.¹ För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmäles i 10 § 1 mom., angivas i *hela* hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller.

4 m o m.¹ Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder, då *den beräknade beskattningsbara inkomsten* uppgår till minst 100 kronor.

Beskattningsbar B-inkomst utgöres av skillnaden mellan den skattskyldiges beskattningsbara inkomst, beräknad enligt 2 mom., och den beskattningsbara A-inkomsten.

4 m o m. För annan skattskyldig än som i 2 mom. avses utgör den taxerade inkomsten tillika beskattningsbar inkomst. Denna skall för fysisk person, oskift dödsbo och familjestiftelse, varom förmäles i 10 § 1 mom., angivas i *helt* hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till helt hundratal kronor, bortfaller. *I fråga om makar, som levtt tillsammans men icke varit här i riket bosatta under någon del av beskattningsåret och som båda haft taxerad inkomst, skall beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst beräknas för dem båda, varvid 3 mom. gäller i tillämpliga delar.*

5 m o m. Skatteplikt till statlig inkomstskatt inträder, då *beräknad beskattningsbar inkomst för skattskyldig* uppgår till minst 100 kronor.

10 §.

(Nuvarande lydelse)

1 m o m.² Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

För skattskyldig, som åtnjuter statligt ortsavdrag med belopp, som beräknats med ledning av 48 § 2 mom. andra eller tredje stycket kommunal-skattelagen och som varit här i riket bosatt under hela eller någon del av beskattningsåret, utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 12 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomsten överstiger

12 000	men icke	16 000	kr.:	1 200	kr. för	12 000	kr. och	15 %	av återstoden;
16 000	”	20 000	”	1 800	”	16 000	”	22 %	”
20 000	”	24 000	”	2 680	”	20 000	”	27 %	”
24 000	”	30 000	”	3 760	”	24 000	”	34 %	”
30 000	”	40 000	”	5 800	”	30 000	”	42 %	”
40 000	”	60 000	”	10 000	”	40 000	”	48 %	”
60 000	”	100 000	”	19 600	”	60 000	”	54 %	”
100 000	”	150 000	”	41 200	”	100 000	”	59 %	”
150 000	kr.			70 700	”	150 000	”	65 %	”

¹ Senaste lydelse 1955: 123.

² Senaste lydelse 1965: 72.

(Nuvarande lydelse)

För annan i detta moment avsedd skattskyldig än i föregående stycke sägs utgör grundbeloppet:

när den beskattningsbara inkomsten icke överstiger 6 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när den beskattningsbara inkomster överstiger

6 000	men icke	8 000 kr.:	600 kr. för	6 000 kr. och	15 %	av återstoden;
8 000	" "	10 000 " :	900 " "	8 000 " "	22 %	" "
10 000	" "	15 000 " :	1 340 " "	10 000 " "	27 %	" "
15 000	" "	20 000 " :	2 690 " "	15 000 " "	31 %	" "
20 000	" "	25 000 " :	4 240 " "	20 000 " "	36 %	" "
25 000	" "	30 000 " :	6 040 " "	25 000 " "	40 %	" "
30 000	" "	40 000 " :	8 040 " "	30 000 " "	44 %	" "
40 000	" "	60 000 " :	12 440 " "	40 000 " "	49 %	" "
60 000	" "	100 000 " :	22 240 " "	60 000 " "	54 %	" "
100 000	" "	150 000 " :	43 840 " "	100 000 " "	59 %	" "
150 000	kr.		73 340 " "	150 000 " "	65 %	" "

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 65 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

(Föreslagen lydelse)

1 m o m. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000	men icke	20 000 kr.:	1 500 kr. för	15 000 kr. och	16 %	av återstoden;
20 000	" "	30 000 " :	2 300 " "	20 000 " "	22 %	" "
30 000	" "	52 500 " :	4 500 " "	30 000 " "	28 %	" "
52 500	" "	70 000 " :	10 800 " "	52 500 " "	38 %	" "
70 000	" "	100 000 " :	17 450 " "	70 000 " "	44 %	" "
100 000	" "	150 000 " :	30 650 " "	100 000 " "	49 %	" "
150 000	kr.		55 150 " "	150 000 " "	54 %	" "

Ändå att statlig inkomstskatt skall uttagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 54 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 §.

1 m o m.¹ Äkta makar, — — — — — gemensamma inkomst.

Har vid — — — — — makens inkomst.

Ortsavdrag beräknas för en var av makarna till hälften av det belopp, som i 48 § 2 mom. andra styc-

¹ Senaste lydelse 1964: 71.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

ket kommunalskattelagen sägs, dock att, om sådan del av ortsavdraget helt eller delvis ej kunnat utnyttjas å den ena makens taxerade inkomst, bristen må avräknas å den andra makens taxerade inkomst.

Avdrag, som — — — — — kommunalskattelagen medgiva.

Skatten beräknas å det sammanlagda beloppet av makarnas beskattningsbara inkomster och fördelas å makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara inkomster. Vad i 10 § 3 mom. sägs, skall därvid tillika iakttagas.

I fall då endast ena maken har beskattningsbar inkomst, beräknas skatten på hans beskattningsbara inkomst utan uppdelning i beskattningsbar A-inkomst och beskattningsbar B-inkomst.

Ha båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt tredje—sjätte styckena.

Skatt på beskattningsbar A-inkomst beräknas för vardera maken för sig.

Ha makarna enbart beskattningsbar B-inkomst, beräknas skatten på det sammanlagda beloppet av dessa inkomster och fördelas på makarna efter förhållandet mellan de beskattningsbara inkomsterna.

I annat fall sammanlägges beskattningsbar B-inkomst hos make, som har den lägsta beskattningsbara A-inkomsten, med andra makens beskattningsbara inkomst. Därefter beräknas skatt med tillämpning av 10 § 1 mom. på summan av nämnda B-inkomst och andra makens beskattningsbara inkomst. Skatten på makarnas B-inkomster utgör skillnaden mellan den sålunda beräknade skatten och den skatt som belöper på den i nämnda summa ingående beskattningsbara A-inkomsten. Skatten på B-inkomst fördelas på makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara B-inkomster. Bestämmelserna i 10 § 3 mom. skola därvid iakttagas.

Om det sammanlagda beloppet av makars B-inkomster icke överstiger 2 000 kronor, skola dessa inkomster vid tillämpning av detta moment anses som A-inkomst.

Övergångsbestämmelser

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1971 eller tidigare års taxering och vid eftertaxering för år 1971 eller tidigare år.

I fråga om restituerad, avkortad eller avskriven kommunalskatt, som påförts på grund av 1970 eller tidigare års taxering eller eftertaxering för år 1970 eller tidigare år, gäller 2 § första stycket och 6 § 1 mom. första stycket a) i sina äldre lydelser.

Vad i lag eller annan författning är föreskrivet om statligt ortsavdrag skall efter denna förordnings ikraftträdande i stället avse statligt grundavdrag.

3) Förslag

till

Lag

om ändring i förordningen (1960: 63) om rätt till förlustutjämning

vid taxering för inkomst

Härigenom förordnas, att 2 §, 6 § och anvisningarna till 6 § förordningen (1960: 63) om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.¹

Med förlust, som enligt vad i 1 § sägs må genom förlustavdrag utnyttjas för förlustutjämning, förstås det belopp, varmed summan av skattskyldigs underskott i förvärvskälla och övriga allmänna avdrag *med undantag av avdrag, som avses i 4 § 1 mom. tredje stycket förordningen om statlig inkomstskatt*, visst beskattningsår (förluståret) överstigit sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor samma år.

Med förlust, som enligt vad i 1 § sägs må genom förlustavdrag utnyttjas för förlustutjämning, förstås det belopp, varmed summan av skattskyldigs underskott i förvärvskälla och övriga allmänna avdrag visst beskattningsår (förluståret) överstigit sammanlagda beloppet av den skattskyldiges inkomster från olika förvärvskällor samma år.

Till förlustavdrag — — — — — vederbörligt taxeringsår.

Rätten till — — — — — 1 000 kronor.

(Se vidare anvisningarna.)

6 §.

Äger av äkta makar, vilka för beskattningsåret skola *samtaxeras*, den ena rätt till förlustavdrag men kan

Äger av äkta makar, vilka för beskattningsåret skola *taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kom-*

¹ Senaste lydelse 1967: 43.

(Nuvarande lydelse)

avdraget av den maken helt eller delvis ej utnyttjas vid den taxering, varom fråga är, må — efter samma makes medgivande — det icke utnyttjade avdraget i stället tillgodoföras andra maken.

(Se vidare anvisningarna.)

(Föreslagen lydelse)

munalskattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, den ena rätt till förlustavdrag men kan avdraget av den maken helt eller delvis ej utnyttjas vid den taxering, varom fråga är, må — efter samma makes medgivande — det icke utnyttjade avdraget i stället tillgodoföras andra maken.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 6 §.

I 6 § medgiven rätt för ena maken att utnyttja andra maken i första hand tillkommande förlustavdrag avser jämväl fall, då förlust uppkommit före äktenskapets ingående eller eljest under beskattningsår, för vilket makarna, *även om båda haft inkomst, likväl icke skolat samtaxeras.*

Vad i — — — — — medgivna avdragsrätten.

Därest äkta — — — — — nyss sagts.

I 6 § medgiven rätt för ena maken att utnyttja andra maken i första hand tillkommande förlustavdrag avser jämväl fall, då förlust uppkommit före äktenskapets ingående eller eljest under beskattningsår, för vilket makarna icke skolat *taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1971 eller tidigare års taxering och vid eftertaxering för år 1971 eller tidigare år.

4) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1962: 398) om finansiering av folkpensioneringen

Härigenom förordnas, att 3 § lagen (1962: 398) om finansiering av folkpensioneringen skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.¹

Folkpensionsavgift skall utgå med fem procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst med de begränsningar som nedan sägs.

Avgiftspliktiga, som samtaxeras, skola erlägga avgift med sammanlagt högst ettusenfemhundra kronor. Därvid skall iakttagas, att om vardera har en beskattningsbar inkomst överstigande femtontusen kronor, envar påföres pensionsavgift med sjuhundrafemtio kronor. Om endast den ene har en beskattningsbar inkomst överstigande femtontusen kronor, minskas i förekommande fall dennes avgift så att sammanlagda beloppet av avgifterna ej överstiger ettusenfemhundra kronor.

Annan avgiftspliktig än som avses i andra stycket skall erlägga avgift med högst ettusenfemhundra kronor.

Folkpensionsavgift skall utgå med fem procent av den avgiftspliktiges till statlig inkomstskatt beskattningsbara inkomst, dock med högst ettusenfemhundra kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller dock fortfarande i fråga om folkpensionsavgift, som påföres för år 1970 eller tidigare år.

¹ Senaste lydelse 1967: 39.

5) Förslag

till

Förordning

om ändring i förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt

Härigenom förordnas, att 13, 15 och 59 §§ samt anvisningarna till 15 och 59 §§ förordningen (1968: 430) om mervärdeskatt¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

13 §.

Skatten utgår med 10 procent av beskattningsvärdet.

Skatten utgår med 15 procent av beskattningsvärdet.

15 §.

Vederlag hänföres — — — — — under perioden.

Värde av — — — — — i bruk.

Förlust på fordran, som inräknats i skattepliktig omsättning, får avdragas i redovisningen för den period då förlusten uppkommer. Inflyter därefter betalning för sådan fordran skall beloppet åter upptagas i redovisningen.

Uppkommer förlust på fordran, för vilken den skattskyldige redovisat utgående skatt, får ett mot denna skatt svarande belopp avdragas i redovisningen för den period då förlusten uppkommer. Inflyter därefter betalning för sådan fordran skall beloppet åter upptagas i redovisningen.

Rabatt, återbäring eller bonus som utges i efterhand och avser tidigare redovisad skattepliktig omsättning får avdragas i den ordning som gäller för den skattskyldiges redovisning av utgående skatt. Utges förmånen till skattskyldig skall avdraget grundas på kreditnota eller motsvarande handling. Av handlingen skall framgå minskningen av både vederlag och skatt.

Lämnas återbäring, bonus eller annan rabatt, som icke utgör s. k. villkorlig rabatt, i efterhand och avser förmånen skattepliktig omsättning, för vilken utgående skatt redovisats, får belopp motsvarande den del av den tidigare redovisade skatten som belöpt på den utgivna förmånen avdragas i den ordning som gäller för den skattskyldiges redovisning av utgående skatt. Utges förmånen till skattskyldig skall avdraget grundas på kreditnota eller motsvarande handling. Av handlingen skall framgå minskningen av både vederlag och skatt.

Handling som avses i fjärde stycket skall ligga till grund även för avdrag för annan kundkreditering som avser skattepliktig omsättning.

(Se vidare anvisningarna.)

(Se vidare anvisningarna.)

¹ Förordningen omtryckt 1969: 237.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

59 §.

Mervärdeskatt utgår med 10 procent av beskattningsvärdet. För monteringsfärdigt hus utgår dock skatten med 6 procent av beskattningsvärdet.

Beskattningsvärdet är — — — mervärdeskatten inbegripen.
Vid bestämmande — — — liknande prestation.

Mervärdeskatt utgår med 15 procent av beskattningsvärdet. För monteringsfärdigt hus utgår dock skatten med 9 procent av beskattningsvärdet.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 15 §.

Kreditnota som avses i fjärde *stycket* och som medför rätt till minskning av *säljarens skattepliktiga omsättning*, medför motsvarande minskning av ingående skatt för köparen.

Kreditnota som avses i fjärde *och femte styckena* och som medför rätt till minskning av *utgående skatt för säljaren*, medför motsvarande minskning av ingående skatt för köparen.

till 59 §.

Vid införsel av bil utgör skattesatsen alltid 10 procent av beskattningsvärdet.

Skattesatsen 10 procent motsvaras av 11,11 procent av beskattningsvärdet exklusive skatt och skattesatsen 6 procent av 6,38 procent av samma värde exklusive skatt.

Vid införsel av bil utgör skattesatsen alltid 15 procent av beskattningsvärdet.

Skattesatsen 15 procent motsvaras av 17,65 procent av beskattningsvärdet exklusive skatt och skattesatsen 9 procent av 9,89 procent av samma värde exklusive skatt.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1971, då förordningen (1970: 4) om höjd mervärdeskatt på vissa varor upphäves.

6) Förslag
till
Lag
om ändring i uppbördsförordningen (1953: 272)

Härigenom förordnas, att 2 § 2 och 4 mom., 4 § 1, 2 och 4 mom., 15 och 25 §§, 27 § 1 mom., 40 § 1 mom., 45 § 1 mom., 46 § 2 mom., 49 § 1 mom., 70 § 2 mom. saml punkt 3 av anvisningarna till 45 § uppbördsförordningen (1953: 272)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

2 §.

2 m o m. I denna — — — — — skatt avslutats;

skattereduktion: nedsättning av skatt enligt 4 mom.;

inkomst år: det — — — — — föregått taxeringsåret;

uppbördsår: tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år.

uppbördsår: tiden från och med mars månad ett år till och med februari månad nästföljande år;

gift skattskyldig: skattskyldig som taxeras med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt;

ogift skattskyldig: annan skattskyldig fysisk person än nyss sagts.

4 m o m. Den som är pliktig erlägga i 1 § omförd sjukförsäkringsavgift och som taxerats enligt för gift skattskyldig gällande bestämmelser skall, om för den andra maken ej beräknats någon till statlig inkomstskatt beskattningsbar inkomst och makarna blivit för inkomståret mantalsskrivna såsom tillhörande samma hushåll, påföras jämväl den andra makens sjukförsäkringsavgift för inkomståret och skall den sistnämnda maken vara fri från betalningsskyldighet för avgiften.

4 m o m. Skattereduktion åtnjutes

av ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 18 år, och av gift skattskyldig, vars make saknar taxerad inkomst enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, med 1 800 kronor,

av gift skattskyldig, vars make har taxerad inkomst enligt nämnda förordning som understiger 4 500 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 4 500 kronor och den taxerade inkomsten.

¹ Förordningen omtryckt 1967: 625.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

Skattereduktion enligt första stycket åtnjutes endast av skattskyldig, som varit bosatt här i riket under någon del av beskattningsåret. För gift skattskyldig gäller dessutom följande. För att skattereduktion skall få åtnjutas, skall maken ha varit bosatt här i riket under någon del av beskattningsåret. Avser makens bosättning här i riket större delen av beskattningsåret, sker skattereduktionen enligt första stycket. Avser makens bosättning här i riket endast en mindre del av beskattningsåret, åtnjuter den skattskyldige skattereduktion, om maken saknar taxerad inkomst enligt förordningen om statlig inkomstskatt, med 900 kronor, och om maken har taxerad inkomst enligt nämnda förordning som understiger 2 250 kronor, med 40 procent av det belopp som motsvarar skillnaden mellan 2 250 kronor och den taxerade inkomsten.

Skattereduktion sker icke i fråga om tilläggs pensionsavgift, arbetsgivaravgift, allmän arbetsgivaravgift och redareavgift samt annuitet å avdikningslån och å förskott för avlösnings av frälseränta.

Bestämmelserna om skattereduktion iakttagas vid debitering av slutlig skatt, tillkommande skatt och preliminär B-skatt samt vid fastställande av preliminär A-skatt.

4 §.

1 m o m. Har lokal — — — — — sådana tabeller.

Skatttabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

att inkomsten samt *ortsavdraget* äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kom-

Skatttabellerna skola för olika inkomstbelopp, beräknade för vecka eller den längre tid som centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden bestämmer, angiva därå belöpande preliminär skatt. Tabellerna skola grundas på följande förutsättningar, nämligen

att inkomsten samt *grundavdraget* äro oförändrade under inkomståret,

att den skattskyldige icke kom-

(Nuvarande lydelse)

mer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen angives, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet,

att den skattskyldige icke har att erlægga tilläggs pensionsavgift, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels *ortsavdrag*, och, såvitt gäller i 2 mom. första stycket 3) avsedd skattskyldig, avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen, dels ock, såvitt angår taxeringen till statlig inkomstskatt, för kommunala utskylder med belopp, motsvarande för skattekrona och skatteöre det belopp, som enligt 3 mom. legat till grund vid uträkandet av de i vederbörlig tabell angivna utskylderna, eller med det högre belopp som följer av 4 § 1 mom. tredje stycket förordningen om statlig inkomstskatt.

2 m o m. I skattetabellerna skola i särskilda kolumner upptagas skattelebopp för följande grupper av skattskyldiga, nämligen

1) gift, med make sammanlevande manlig inkomsttagare, där make har en sammanräknad nettoinkomst å minst tretusen kronor;

2) annan gift, med make sammanlevande manlig inkomsttagare än under 1) sägs;

3) gift inkomsttagare som är berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen;

4) annan gift inkomsttagare.

Gift, med make sammanlevande kvinna, vars make har inkomst, skall hänföras till under 2) upptagen grupp av skattskyldiga, därest hon har hemmavarande barn, samt el-

(Föreslagen lydelse)

mer att taxeras för annan inkomst än som i tabellen angives, ej heller för garantibelopp för fastighet eller för förmögenhet,

att den skattskyldige icke har att erlægga tilläggs pensionsavgift,

att skattskyldig, som avses i 2 mom. första stycket 2) och 4) erhåller skattereduktion, samt

att vid taxering för inkomsten icke andra avdrag medgivas den skattskyldige än dels *grundavdrag*, och, såvitt gäller i 2 mom. första stycket 3) och 4) avsedd skattskyldig, avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen.

2 m o m. I skattetabellerna skola i särskilda kolumner upptagas skattelebopp för följande grupper av skattskyldiga, nämligen

1) gift inkomsttagare, som icke avses under 4), och gift inkomsttagare, vars make har en sammanräknad nettoinkomst på minst tvåtusen kronor;

2) gift inkomsttagare, vars make saknar sammanräknad nettoinkomst eller har sådan inkomst understigande tvåtusen kronor;

3) gift inkomsttagare, som är berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen;

4) gift inkomsttagare, som är berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. kommunalskattelagen.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)*

jest till under 4) upptagen grupp av skattskyldiga.

Gift, med maken sammanlevande kvinna, som har egen inkomst men vilkens make icke uppbär inkomst, skall, därest hon är berättigad till avdrag enligt 46 § 3 mom. första stycket första punkten kommunalskattelagen, hänföras till under 3) upptagen grupp skattskyldiga samt eljest likställas med gift manlig inkomsttagare som under 2) avses.

Ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn och som icke är hänförlig till under 3) upptagen grupp av skattskyldiga, skall likställas med gift manlig inkomsttagare som under 2) avses.

Med ogift skattskyldig skall likställas skattskyldig, som är änkling, änka, frånskild eller hemskild.

Med gifta likställas de som, utan att vara gifta, leva tillsammans, om de tidigare varit förenade i äktenskap eller gemensamt hava eller haft barn.

4 m o m. I skattetabellerna skall därjämte intagas en särskild kolumn, vari anges det belopp varmed preliminär A-skatt skall beräknas å inkomst för dag av sådan anställning som är avsedd vara kortare tid än en vecka. För samtliga skattetabeller skola enahanda belopp angivas i den särskilda kolumnen att tillämpas oberoende av arbetstagarens civilstånd och annan i 2 mom. angiven omständighet. Skattebeloppen skola beräknas på grundval av beräknelig genomsnittlig sysselsättning under året och av den utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel samt med tillämpning av det *ortsavdrag*, som centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden för varje år bestämmer. Den särskilda skattecolumnen skall avse en lägsta dagsinkomst av tio kronor. I övrigt skall vad ovan i denna paragraf sägs

Ogift inkomsttagare, som har hemmavarande barn och som icke är hänförlig till under 4) upptagen grupp av skattskyldiga, skall likställas med inkomsttagare som under 2) avses.

4 m o m. I skattetabellerna skall därjämte intagas en särskild kolumn, vari anges det belopp varmed preliminär A-skatt skall beräknas å inkomst för dag av sådan anställning som är avsedd vara kortare tid än en vecka. För samtliga skattetabeller skola enahanda belopp angivas i den särskilda kolumnen att tillämpas oberoende av arbetstagarens civilstånd och annan i 2 mom. angiven omständighet. Skattebeloppen skola beräknas på grundval av beräknelig genomsnittlig sysselsättning under året och av den utdebitering till kommunal inkomstskatt, landstingsmedel och tingshusmedel, som centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden för varje år bestämmer. Den särskilda skattecolumnen skall avse en lägsta dagsinkomst av tio kronor. I övrigt skall vad ovan i denna paragraf sägs i tillämpliga delar gälla vid skattebe-

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

i tillämpliga delar gälla vid skatte-
beloppens beräkning.

loppens beräkning.

15 §.

Vid preliminär taxering skola be-
skattningsbar inkomst och beskatt-
ningsbar förmögenhet beräknas i en-
lighet med bestämmelserna i förord-
ningen om statlig inkomstskatt,
kommunalskattelagen samt förord-
ningen om statlig förmögenhets-
skatt. *Dock skall iakttagas, att vid
bestämmande av beskattningsbar
inkomst ortsavdrag beräknas med
hänsyn, där icke i andra stycket an-
norlunda stadgas, till den skattskyld-
diga civilstånd den 1 november året
näst före inkomståret, samt, vad
angår frågan om den skattskyldige
har hemmavarande barn, till förhål-
landena vid nyssnämnda tidpunkt.*

Vid preliminär taxering skola be-
skattningsbar inkomst och beskatt-
ningsbar förmögenhet beräknas i en-
lighet med bestämmelserna i förord-
ningen om statlig inkomstskatt,
kommunalskattelagen samt förord-
ningen om statlig förmögenhets-
skatt.

Vid preliminär — — — — — taxeringen verkställles.

Vid tillämpning — — — — — efter inkomståret.

25 §.

Vid debitering — — — — —
att sjukförsäkringsavgift påföres i
enlighet med vad riksförsäkringsver-
ket bestämmer för inkomståret *med
iakttagande tillika av vad i 2 § 4
mom. denna förordning sägs;*

fastställts för inkomståret;
att sjukförsäkringsavgift påföres i
enlighet med vad riksförsäkringsver-
ket bestämmer för inkomståret;

att för — — — — — och tingslag.

27 §.

1 m o m.¹ Vid debitering — — — — — av avgift;
*att makars sjukförsäkringsavgif-
ter skola i fall, varom i 2 § 4 mom.
sägs, i en gemensam post påföras den
av makarna, för vilken beräknats till
statlig inkomstskatt beskattningsbar
inkomst;*

att i — — — — — öretal bortfaller.

40 §.

1 m o m. Arbetstagare, som — — — — — preliminär A-skatt.
Fullgör icke — — — — — inkomst jämte tio procent av nämnda avdrag;
2) i fråga om inkomst som avses 2) i fråga om inkomst som avses
i 7 § första stycket: ett belopp, mot- i 7 § första stycket: ett belopp, mot-
svarande avdrag för månadslön en- svarande avdrag för månadslön en-
ligt den i 4 § 2 mom. första stycket ligt den i 4 § 2 mom. första stycket

¹ Senaste lydelse 1969: 238.

(Nuvarande lydelse)

vid 4) avsedda kolumnen i skattetabellen jämte tio procent av nämnda avdrag;

3) i fråga om inkomst som avses i 7 § andra stycket: ett belopp, motsvarande avdrag för sådan inkomst beträffande skattskyldig, som avses i 4 § 2 mom. första stycket vid 4), jämte tio procent av nämnda avdrag;

4) i övriga fall: ett belopp, motsvarande avdrag enligt den i 4 § 2 mom. första stycket vid 4) avsedda kolumnen i skattetabellen jämte tio procent av nämnda avdrag.

Åtnjuter arbetstagaren — — — — — lönen avser.

Förhöjningen av — — — — — för månadslön.

(Föreslagen lydelse)

vid 1) avsedda kolumnen i skattetabellen jämte tio procent av nämnda avdrag;

3) i fråga om inkomst som avses i 7 § andra stycket: ett belopp, motsvarande avdrag för sådan inkomst beträffande skattskyldig, som avses i 4 § 2 mom. första stycket vid 1), jämte tio procent av nämnda avdrag;

4) i övriga fall: ett belopp, motsvarande avdrag enligt den i 4 § 2 mom. första stycket vid 1) avsedda kolumnen i skattetabellen jämte tio procent av nämnda avdrag.

45 §.

1 m o m. Sedan debetsedel — — — — — fall, nämligen

1) då skattskyldig har att erlagga preliminär A-skatt och enligt under rättelse från länsstyrelsen sådan ändring skett i den skattskyldiges civilstånd, vartill hänsyn skall tagas vid taxering under året näst efter inkomståret;

2) då skattskyldig visar eller, såvitt *hans ortsavdrag är beroende av makes inkomst*, gör sannolikt att *ändring skett i förhållande, vartill hänsyn skall tagas vid bestämmande av ortsavdrag för honom vid den taxering, som skall verkställas under året näst efter inkomståret*;

3) då skattskyldig gör — — — — — synes påkallad.

I fall, — — — — — sexhundra kronor.

Oaktat vad — — — — — särskild omständighet.

Erhåller lokal — — — — — må erfordras.

Innan jämkning — — — — — är obehövt.

Jämkning må — — — — — månad året näst efter inkomståret.

46 §.

2 m o m. Beslut om — — — — — ändrade skatten.

Sker jämkning av preliminär skatt, vilken beräknas enligt skattetabell, av anledning som i 45 § 1 mom. under 1) eller 2) sägs, skall i beslutet angivas vilken kolumn i tabellen som *med hänsyn till det ändrade ortsavdraget* skall tillämpas vid

Sker jämkning av preliminär skatt, vilken beräknas enligt skattetabell, av anledning som i 45 § 1 mom. under 1) eller 2) sägs, skall i beslutet angivas vilken kolumn i tabellen som skall tillämpas vid skattens beräkning. Vidtages jämkning

(Nuvarande lydelse)

skattens beräkning. Vidtages jämkning av sådan preliminär skatt av annan anledning än nyss sagts, skall i beslutet därom angivas, att skatten skall beräknas t. ex. å viss del av inkomsten eller å inkomsten minskad med visst belopp eller ock att skatten skall utgå med viss procent av inkomsten.

Vid jämkning — — — — — skall utgå.

Sker jämkning — — — — — preliminär taxering.

(Föreslagen lydelse)

av sådan preliminär skatt av annan anledning än nyss sagts, skall i beslutet därom angivas, att skatten skall beräknas t. ex. å viss del av inkomsten eller å inkomsten minskad med visst belopp eller ock att skatten skall utgå med viss procent av inkomsten.

49 §.

1 m o m.¹ Skattskyldig må — — — — — av taxeringen,

5) om skattskyldig gjort ansökan enligt förordningen den 21 maj 1965 (nr 153) om särskild skatteberäkning för makar: till belopp som betingas av ansöknings,

6) om skatt — — — — — bliava avkortad.

70 §.

2 m o m. Har vid granskning hos riksrevisionsverket av verkställd debitering befunnits, att skatt eller ränta blivit obehörigen utesluten från debitering eller påförd till för ringa belopp eller att preliminär skatt eller ränta blivit gottskriven med för högt belopp, skall vederbörande länsstyrelse underrättas här om. Länsstyrelsen har att verkställa den utredning i ärendet, som må finnas erforderlig. Föreligger förhållande, som nyss sagts, skall länsstyrelsen, efter hörande av den skattskyldige när så finnes påkallat, fastställa det belopp denne har att erlägga.

Finner lokal — — — arbetsgivaren belopp denne har att erlägga.

2 m o m. Har vid granskning hos riksrevisionsverket av verkställd debitering befunnits, att skatt eller ränta blivit obehörigen utesluten från debitering eller påförd till för ringa belopp eller att *skattereduktion*, preliminär skatt eller ränta blivit gottskriven med för högt belopp, skall vederbörande länsstyrelse underrättas här om. Länsstyrelsen har att verkställa den utredning i ärendet, som må finnas erforderlig. Föreligger förhållande, som nyss sagts, skall länsstyrelsen, efter hörande av den skattskyldige när så finnes påkallat, fastställa det belopp denne har att erlägga.

när så finnes påkallat, fastställa det

Anvisningar

till 45 §.

3. Den bevisning, som skattskyldig måste prestera för att erhålla jämkning, är icke lika i de i 45 §

3. Den bevisning, som skattskyldig måste prestera för att erhålla jämkning, är icke lika i de 45 §

¹ Senaste lydelse 1969: 238.

(Nuvarande lydelse)

1 mom. under 2)—4) omnämnda fallen. Begäres jämkning jämlikt 2) i nämnda moment på grund av sådan ändring i makes inkomst, som påverkar den skattskyldiges *ortsavdrag*, eller jämlikt samma moment 3), behöver vederbörande endast göra sannolikt, att de ifrågavarande förhållandena komma att vara för handen; *mer kan han tydligen i dessa fall icke heller åstadkomma*. I övriga fall har han däremot att styrka, att de berörda omständigheterna verkligen föreligga.

(Föreslagen lydelse)

1 mom. under 2)—4) omnämnda fallen. Begäres jämkning jämlikt 2) i nämnda moment på grund av sådan ändring i makes inkomst, som påverkar den skattskyldiges *skatte-reduktion*, eller jämlikt samma moment 3), behöver vederbörande endast göra sannolikt, att de ifrågavarande förhållandena komma att vara för handen. I övriga fall har han däremot att styrka, att de berörda omständigheterna verkligen föreligga.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller dock i fråga om skatt på grund av 1971 eller tidigare års taxering och eftertaxering för år 1971 eller tidigare år samt i fråga om preliminär skatt för den del av uppbördsåret mars 1970—februari 1971 som infaller efter ikraftträdandet.

7) Förslag

till

Lag**om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)**

Härigenom förordnas, att 22 § 1 mom., 25 §, 68 §, 70 §, 72 a §, 73 §, 98 § 4 mom. och 105 § 1 mom. taxeringsförordningen (1956: 623) skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***22 §.**

1 m o m.¹ Nedannämnda skattskyldiga — — — 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens brutto-intäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och under denna tid icke erlagt sjömansskatt, till sammanlagt minst 2 400 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

3) fysisk person, vilkens brutto-intäkter av en eller flera förvärvskällor under beskattningsåret uppgått, om han varit här i riket bosatt under hela beskattningsåret och under denna tid icke erlagt sjömansskatt, till sammanlagt minst 4 500 kronor och eljest till sammanlagt minst 100 kronor,

¹ Senaste lydelse 1965: 81.

(Nuvarande lydelse)

4) fysisk eller juridisk person, vilkens tillgångar av den art, som anges i 3 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt, vid beskattningsårets utgång haft ett värde överstigande 100 000 kronor eller, såvitt angår sådan juridisk person som avses i 6 § 1 mom. b) nämnda förordning, 5 000 kronor, samt

5) fysisk eller juridisk person, för — — — skattepliktig inkomst.

Vid bedömandet — — — statlig förmögenhetsskatt.

Hava makar, — — — stycket kommunalskattelagen.

Skall skattskyldig — — — deklarationsskyldighetens bedömande.

Vid tillämpning — — — riket bosatta.

I fråga — — — — — — — — — — den avlidne.

25 §.¹

Allmän självdeklaration — — — dennes hemortskommun.

Allmän självdeklaration — — — allmän försäkring.

Ha makar, som ingått äktenskap före ingången av beskattningsåret och under detta år levt tillsammans, var för sig inkomst att taxera enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt, skall vardera maken uppgiva huruvida inkomst av förvärvskälla är A-inkomst eller B-inkomst enligt 9 § 2 mom. nämnda förordning. Vad nu sagts om makar skall i tillämpliga delar jämväl gälla i fråga om skattskyldiga som avses i 65 § sista stycket kommunalskattelagen (1928: 370).

Har skattskyldig — — — — — sådan förmögenhet.

Belopp, som — — — — — öretal bortfalla.

68 §.¹

Följande taxeringslängder — — — skattskyldiges namn.

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å statlig inkomstskatt inkomst av olika förvärvskällor, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst (summan av inkomsterna av olika förvärvskällor, minskad med avdrag för underskott), medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst med angiv-

I inkomstlängden antecknas särskilt

dels i avseende å statlig inkomstskatt inkomst av olika förvärvskällor med angivande tillika i fråga om skattskyldiga som avses i 9 § 3 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt huruvida inkomsten utgör A-inkomst eller B-inkomst, medgivet avdrag för underskott å förvärvskälla, sammanräknad nettoinkomst (summan av

¹ Senaste lydelse 1967: 199.

(Nuvarande lydelse)

vande tillika, där det ej framgår av längdens uppställning, av den punkt i 10 § 2 mom. förordningen om statlig inkomstskatt, enligt vilken skatten skall beräknas,

dels i avseende å kommunal —

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 2 400 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 2 400 kronor för makar, som *samtaxeras*, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

I förmögenhetslängden — — — beskattningsbara förmögenheten.

Närmare föreskrifter — — — Kungl. Maj:t.

Taxeringslängd underskrives — — — taxeringsnämndens beslut.

70 §.

Om besvär över skattskyldigs taxering skola prövas av den mellankommunala prövningsnämnden, skola, efter det taxering åsatts och längdföring skett, deklarationer och övriga handlingar rörande den skattskyldige ävensom, därest han *samtaxeras med make*, motsvarande handlingar rörande maken så fort ske kan översändas till den mellankommunala prövningsnämnden. Vid handlingarna skola fogas utdrag av taxeringslängd samt, i förekommande fall, utdrag av taxeringsnämndens protokoll.

(Föreslagen lydelse)
inkomsterna av olika förvärvskällor, minskad med avdrag för underskott), medgivna allmänna avdrag som icke avse underskott å förvärvskälla, taxerad och beskattningsbar inkomst,

— — — skall beräknas.

Uppgår den enligt förordningen om statlig inkomstskatt beräknade taxerade inkomsten till minst 4 500 kronor för ensamstående och till sammanlagt minst 4 500 kronor för makar, som *varit gifta vid ingången av beskattningsåret och under detta år levt tillsammans*, skall den beräknade taxerade inkomsten införas, även om beskattningsbar inkomst icke uppkommer.

Om besvär över skattskyldigs taxering skola prövas av den mellankommunala prövningsnämnden, skola, efter det taxering åsatts och längdföring skett, deklarationer och övriga handlingar rörande den skattskyldige ävensom, därest han *varit gift vid ingången av beskattningsåret och under detta år levt tillsammans med make som taxerats*, motsvarande handlingar rörande maken så fort ske kan översändas till den mellankommunala prövningsnämnden. Vid handlingarna skola fogas utdrag av taxeringslängd samt, i förekommande fall, utdrag av taxeringsnämndens protokoll.

72 a §.¹

Har taxering för — — — — denna del.

Har taxering av — — — nämnda förordning,

4) uppenbar felaktighet i fråga om *ortsavdrag* eller i fråga om avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt förordningen om statlig inkomst-

4) uppenbar felaktighet i fråga om *grundavdrag* eller i fråga om avdrag enligt 50 § 2 mom. kommunalskattelagen eller motsvarande avdrag enligt förordningen om statlig inkomst-

¹ Senaste lydelse 1969: 709.

(Nuvarande lydelse)

skatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår *samtaxerade*, de skattskyldigas inkomster helt eller till helt övervägande del utgjorts av folkpension,

må den — — — — — denna del.

Rättelse må ske i fråga om *ortsavdrag* endast om den beskattningsbara inkomsten därigenom sänkes och i fråga om annat avdrag som avses i 4 endast om därigenom beskattningsbar inkomst icke uppkommer för den skattskyldige eller *de samtaxerade skattskyldiga*.

Efter utgången — — — — — om rättelsen.

Innan rättelse — — — — — ej möter.

Beslutas rättelse — — — — — taxeringsnämnds beslut.

Talan mot — — — — — 101 §§.

Närmare föreskrifter — — — — — Kungl. Maj:t.

73 §.

Talan mot — — — — — i länet.

Har skattskyldig haft förvärvskäl, som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda län, skall dock den mellankommunala prövningsnämnden pröva besvär rörande den skattskyldiges taxering. Om den skattskyldige *skall samtaxeras med make*, skall den mellankommunala prövningsnämnden pröva besvär jämväl rörande makens taxering.

skatt i fall då den skattskyldiges inkomst eller, vad angår *makar som båda taxerats*, de skattskyldigas inkomster helt eller till helt övervägande del utgjorts av folkpension,

Rättelse må ske i fråga om *grundavdrag* endast om den beskattningsbara inkomsten därigenom sänkes och i fråga om annat avdrag som avses i 4 endast om därigenom beskattningsbar inkomst icke uppkommer för den skattskyldige eller *makarna*.

Efter utgången — — — — — om rättelsen.

Innan rättelse — — — — — ej möter.

Beslutas rättelse — — — — — taxeringsnämnds beslut.

Talan mot — — — — — 101 §§.

Närmare föreskrifter — — — — — Kungl. Maj:t.

73 §.

Har skattskyldig haft förvärvskäl, som enligt kommunalskattelagens bestämmelser om beskattningsort är att hänföra till skilda län, skall dock den mellankommunala prövningsnämnden pröva besvär rörande den skattskyldiges taxering. Om den skattskyldige *varit gift vid ingången av beskattningsåret och under detta år levt tillsammans med maken*, skall den mellankommunala prövningsnämnden pröva besvär jämväl rörande makens taxering.

Uppkommer fråga, — — — — — avsett fall.

98 §.

4 m o m.¹ Uptages parts talan till prövning, skola bestämmelserna i 2 mom. icke utgöra hinder mot samtidig prövning av besvär, som anförts av motpart eller, *om samtaxerade makar fullföljt talan*, av make.

4 m o m. Uptages parts talan till prövning, skola bestämmelserna i 2 mom. icke utgöra hinder mot samtidig prövning av besvär, som anförts av motpart eller av make, *om talan fullföljts av makar som taxerats med tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) och 11 § 1 mom. förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt*.

Återkallas eller — — — — — icke gälla.

¹ Senaste lydelse 1958: 85.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

105 §.

1 m o m.¹ Om kammarrätten — — — å denne.

Äro makar var för sig taxerade, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, där ändring göres i den enes taxering, även i den andres taxering vidtaga av ändringen påkallad rättelse, såvitt angår tillämpning av 52 § 1 mom. kommunalskattelagen eller 11 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Hava besvär — — — — mån ändras.

Vidtager kammarrätten eller Kungl. Maj:t sådan ändring i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt inom viss kommun att avdrag enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen eller kommunalt *ortsavdrag* icke vidare kan helt utnyttjas inom samma kommun, skall, ändå att yrkande därom icke framställts, sådan ändring vidtagas i taxering inom annan kommun som kan föränledas av bestämmelserna i 46 § 4 mom. eller 50 § 3 mom. andra stycket nämnda lag.

Äro makar var för sig taxerade, äger kammarrätten eller Kungl. Maj:t, där ändring göres i den enes taxering, även i den andres taxering vidtaga av ändringen påkallad rättelse, såvitt angår tillämpning av 46 § 3 mom. eller 52 § 1 mom. kommunalskattelagen, 11 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt eller 12 § 1 mom. förordningen om statlig förmögenhetsskatt.

Vidtager kammarrätten eller Kungl. Maj:t sådan ändring i fråga om taxering till kommunal inkomstskatt inom viss kommun att avdrag enligt 46 § 2 mom. kommunalskattelagen eller kommunalt *grundavdrag* icke vidare kan helt utnyttjas inom samma kommun, skall, ändå att yrkande därom icke framställts, sådan ändring vidtagas i taxering inom annan kommun som kan föränledas av bestämmelserna i 46 § 4 mom. eller 50 § 3 mom. andra stycket nämnda lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller, utom såvitt avser 22 § 1 mom. 4), vid 1971 och tidigare års taxering och vid eftertaxering för år 1971 eller tidigare år.

¹ Senaste lydelse 1958: 87.

8) Förslag
till
Förordning
om upphävande av förordningen (1965:153) om särskild skatteberäkning
i vissa fall för makar

Härigenom förordnas, att förordningen (1965:153) om särskild skatteberäkning i vissa fall för makar skall upphöra att gälla vid utgången av år 1970. Förordningen gäller fortfarande i fråga om skatt på grund av 1971 års taxering och eftertaxering för år 1971 eller tidigare år.

Motivering

Beträffande skälen för förslagen hänvisar utskottet till propositionen.

Motionerna

Yrkanden med anledning av propositionen

1) de likalydande motionerna I: 1043 av herr *Ingvar Andersson m. fl.* och II: 1224 av herr *Krönmark m. fl.*, vari hemställts,

A) att riksdagen beslutar tillämpa individuell beskattning med frivillig tudelning, innebärande rätt för makar och ensamstående med barn att efter ansökan få statlig inkomstskatt beräknad enligt följande grunder:

a) s. k. tudelningsgräns fastställs till belopp motsvarande fyra gånger det vid taxeringsårets ingång gällande basbeloppet för ATP för makar utan barn och fem gånger basbeloppet beträffande ensamstående och makar med ett barn under 18 år; för varje barn under 18 år utöver ett höjs tudelningsgränsen med ett basbelopp,

b) för inkomst ej överstigande tudelningsgränsen beräknas statlig inkomstskatt på hälften av inkomsten, varefter skattebeloppet fördubblas,

c) för inkomst överstigande tudelningsgränsen beräknas statlig inkomstskatt dels på hälften av tudelningsbeloppet, dels på överskjutande belopp, varefter de båda skattebeloppen sammanläggs,

B) att vederbörande utskottet utarbetar förslag till de författningsändringar som erfordras för genomförande av förslagen under A;

2) de likalydande motionerna I: 1044 av herr *Bohman m. fl.* och II: 1218 av herr *Holmberg m. fl.*, vari hemställts,
att riksdagen

a) beslutar att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer inom folkpensioneringen fr. o. m. 1972 års taxering skall vara 90 % av basbeloppet för ensam pensionär och 70 % av basbeloppet för en var av pensionerade makar i enlighet med vad i motionerna anförs,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning och förslag om borttagande av de regler enligt vilka det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga skall reduceras med hänsyn till förekomsten av förmögenhet;

3) de likalydande motionerna I: 1045 av herr *Bohman m. fl.* och II: 1219 (jfr II: 1217) av herr *Holmberg m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till innevarande års höstriksdag om indexreglering av grundavdrag, skiktgränser inom den statliga inkomstskatteskalan, förvärvsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga;

4) de likalydande motionerna I: 1046 av herr *Bohman m. fl.* och II: 1217 av herr *Holmberg m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen

A) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär kompletterande förslag till innevarande års höstriksdag om reformerat skattesystem som — i enlighet med i motionerna närmare angivna riktlinjer — bör genomföras fr. o. m. den 1 januari 1971, varvid särskilt bör beaktas kravet på en betydande minskning av marginalskatten i mellaninkomstskikten och önskemålet om minskad skattebörda för barnfamiljer,

B) i avvaktan på en sådan översyn beslutar uppskjuta behandlingen av propositionen till höstriksdagen,

C) därest yrkandena under A och B inte bifalles

a) beslutar att inkomsttagare med barn och gifta med eller utan barn där hustrun saknar inkomst skall, oavsett inkomstens storlek, erhålla grundavdrag om 4 500 kr.,

b) beslutar att för ensamstående utan barn och gifta utan barn, där båda förvärvsarbetar, grundavdragets avtrappning skall påbörjas vid en taxerad inkomst av 35 000 kr.,

c) beslutar att makar som båda varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning t. ex. inom jordbruk, handel, hantverk, småindustri samt fria yrkesutövare skall erhålla rätt till individuell beskattning — avdrag för hustrulön — i enlighet med i motionerna angivna grunder,

d) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning dels om möjligheterna för fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster att erhålla rätt till avdrag vid beskattningen i enlighet med vad som anförts i motionerna, dels om möjligheterna att införa s. k. negativ skatt, dels en parlamentarisk utredning i skattefrågan i enlighet med vad som anges i motionerna;

5) de likalydande motionerna I: 1048 av herr *Bengt Gustavsson* och II: 1215 av herr *Hellström m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttalar att i direktiven till den i propositionen omnämnda företagsskatteutredningen bör beaktas de synpunkter som i motionerna anförts om att genom införande av en s. k. återlåneskatt ytterligare främja syftet med en inkomst- och förmögenhetsutjämning;

6) de likalydande motionerna I: 1049 av herrar *Helén* och *Bengtson* samt II: 1214 av herrar *Hedlund* och *Gustafson* i Göteborg, vari hemställts, att riksdagen

A) a) i princip beslutar att hemmabaseavdrag skall ersättas med hemmabasebidrag enligt vad i motionerna angivits,

b) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att förslag till utformning av sådant hemmabasebidrag efter teknisk beredning föreläggs årets höstriksdag,

B) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till årets höstriksdag om

a) rätt till individuell beskattning enligt i motionerna angivna grunder i fall där båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning, t. ex. inom jordbruk, handel, hantverk och småindustri samt för fria yrkesutövare,

b) möjligheter för fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster till avdrag vid beskattningen i överensstämmelse med vad som anförts i motionerna,

C) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag till 1971 års riksdag

a) om införande av ett extra pensionstillskott med ikraftträdande snarast möjligt,

b) om mildare marginalbelastning av folkpensionärers sidoinkomster,

D) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär

a) utredning angående indexreglering av skatteskalen och av olika avdrag i beskattningssystemet eller andra åtgärder med syfte att garantera, att en fortgående prisstegring inte som hittills väsentligt skärper skattetrycket,

b) utredning angående sådan utformning av skatteskalen, att den med propositionen följande marginalskatteökningen i inkomstskikten 20 000—55 000 kr. och med maximum vid 35 000 kr. dämpas i enlighet med vad som anförts i motionerna,

c) att frågan om full kompensation för kommunerna för skattebortfall, som föranleds av reformen, skyndsamt upptas till utredning och förslag,

d) att vid den aviserade utredningen om det kommunala skatteutjämningsystemet även prövas kostnadsfördelningen i stort mellan staten och kommunerna,

e) utredning angående förutsättningarna för garanterade minimiinkomster;

7) de likalydande motionerna I: 1050 av herrar *Karl Pettersson* och *Strandberg* samt II: 1226 av herrar *Petersson* i Gäddvik och *Nilsson* i Agnäs, vari hemställts,

att riksdagen

a) vidtar sådana justeringar i Kungl. Maj:ts förslag att hänsyn tas till i motionerna påtalade negativa konsekvenser, samt

b) beaktar svårigheterna för den kvinnliga arbetskraften att erhålla samsättning;

8) de likalydande motionerna I: 1051 av herrar *Stefanson* och *Österdahl* samt II: 1211 av herr *Andersson* i Örebro m. fl., vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag om avveckling av försäljningsskatten på guldsmedsvaror fr. o. m. den 1 januari 1971;

9) de likalydande motionerna I: 1052 av herr *Sörenson* och II: 1220 av herr *Hyllander*, vari hemställts,

att riksdagen beslutar uppdra åt Kungl. Maj:t att i anslutning till vad som anförts i motionerna utarbeta kompletterande förslag till skattetekniska åtgärder som medför stimulans till äktenskap och familjebildning;

10) de likalydande motionerna I: 1053 av herr *Werner* och II: 1216 av herr *Hermansson m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen

a) avslår förslaget om höjning av mervärdeskatten,

b) med godkännande av förslaget i övrigt beslutar att den statliga inkomstskatten från och med den 1 januari 1971 skall uttas med 110 procent av grundbeloppet,

c) beslutar att den bestämmelse i 10 § 1 mom. förordningen om statlig inkomstskatt som begränsar skatten på någon del av den beskattningsbara inkomsten till viss procentdel av denna inkomstdel skall utgå,

d) beslutar att den i 39 § 1 mom. kommunalskattelagen stadgade rätten till avdrag för gäldranta begränsas till att gälla skuldbelopp understigande 100 000 kr.,

e) att vederbörande utskott utarbetar erforderlig lagtext;

11) motionen I: 1047 av fru *Florén-Winther*, vari hemställts,

att riksdagen beslutar att B-inkomster, i den mån de ej överstiger ett visst högsta belopp, förslagsvis 5 000 kr., alltid skall beskattas som A-inkomster och att utskottet utarbetar härför erforderlig författningstext;

12) motionen II: 1192 av herr *Mellqvist* och fru *Sundström*, vari hemställts,

att riksdagen vid behandling av propositionen beviljar döva ett särskilt avdrag vid beskattningen;

13) motionen II: 1210 av herrar *Andersson* i Knäred och *Josefson* i Arrie, vari hemställts,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen beslutar att makar alltid får åtnjuta förvärvsavdrag upp till 2 000 kr., då den ene av makarna har in-

komst av jordbruk och den andre har inkomst av tjänst eller rörelse samt att vederbörande utskott får i uppdrag att utarbeta erforderlig lagtext;

14) motionen II: 1212 av fru *Eriksson* i Stockholm och herr *Lindkvist*, vari hemställtts,

att riksdagen beslutar uppdra åt riksskatteverket att vid fastställande av grunder för extra avdrag för förvärvsarbetande folkpensionärer ge förtidspensionärer den generösare behandling som föreslagits i motionen;

15) motionen II: 1213 av herr *Fälldin m. fl.*, vari hemställtts,

att riksdagen vid behandlingen av propositionen beslutar att 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha följande lydelse:

52 §.

1 mom. Äkta makar som under beskattningsåret levt tillsammans taxeras var och en för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Inkomst av jordbruksfastighet och rörelse skall dock alltid taxeras hos den av makarna, som har svarat för den största arbetsinsatsen i förvärvskällan.

Har vid — — — andra kommuner.

Underskott å — — — samma slag.

Ortsavdrag beräknas — — — andra kommuner.

Avdrag, som — — — styckena medgiva.

16) motionen II: 1221 av fru *Hörnlund m. fl.*, vari hemställtts,

att riksdagen beslutar att 1 800-kronorsavdraget skall avtrappas med början vid den inkomstgräns då grundavdraget är borta, eller vid en taxerad inkomst av 52 500 kr., och i enlighet med de reduktionsregler som i övrigt gäller för grundavdrag samt att utskottet får i uppdrag att utarbeta erforderlig lagtext;

17) motionen II: 1222 av fru *Kristensson m. fl.*, vari hemställtts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att Kungl. Maj:t efter företagen utredning, med beaktande av de i motionen anförda synpunkterna, förelägger riksdagen förslag om sådan komplettering av propositionen att föräldrar med minderåriga barn kan få avdrag för styrkta nödvändiga kostnader för den av förvärvsarbetet föranledda barntillsynen och att personer som har vårdnaden om sjuk eller åldrig nära anhörig kan erhålla avdrag för nödvändiga tillsynskostnader;

18) motionen II: 1223 av fru *Kristensson m. fl.*, vari hemställtts,

a) att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär utredning om avtrappning av hemmamakeavdraget i unga äktenskap utan barn,

b) att 50 § 2 mom. kommunalskattelagen ändras så att ordet "väsentligen" utgår, att bestämmelsen om inskränkning i rätten till extra avdrag

för nedsatt skatteförmåga för barn som åtnjuter allmänt barnbidrag utgår och att maximibeloppet för extra avdrag höjs till 10 000 kr.,

c) att vederbörande utskott utarbetar erforderlig författningstext;

19) motionen II: 1225 av herr *Leander m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen vid behandling av propositionen beslutar att 10 § 1 mom. förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt skall ha följande lydelse:

10 §.

1 mom. Statlig inkomstskatt — — — angivna grundbelopp.

Grundbeloppet utgör:

när beskattningsbar inkomst icke överstiger 15 000 kronor: 10 procent av den beskattningsbara inkomsten;

när beskattningsbar inkomst överstiger

15 000 men icke	20 000 kr.:	1 500 kr. för	15 000 kr. och	16 %	av återstoden;
20 000 " "	30 000 " :	2 300 " "	20 000 " "	22 %	" " ;
30 000 " "	52 000 " :	4 500 " "	30 000 " "	28 %	" " ;
52 500 " "	100 000 " :	10 800 " "	52 500 " "	44 %	" " ;
100 000 " "	150 000 " :	31 300 " "	100 000 " "	49 %	" " ;
150 000 kr.		56 200 " "	150 000 " "	54 %	" " .

Ändå att statlig inkomstskatt skall utiagas med mer än 100 procent av grundbeloppet, må likväl icke den å någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 54 procent av denna inkomstdel.

Med familjestiftelse — — — ekonomiska intressen.

20) motionen II: 1227 av herr *Sjöholm*, vari hemställts,

att riksdagen vid behandling av propositionen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär att en parlamentarisk utredning snarast tillsätts med uppdrag att skyndsamt framlägga förslag till en generell övergång till ett skattesystem med indirekt skatt med bibehållande av direkt skatt endast om så befinns statsfinansiellt påkallat och med beaktande av barnfamiljers och låginkomsttagares speciella förhållanden;

21) motionen II: 1228 av herr *Wiklund* i Stockholm, vari hemställts,

att riksdagen i anslutning till propositionen beslutar medge befrielse från skyldighet att erlagga mervärdesskatt vid försäljning i Sverige av jul- och nyårskort utgivna av UNICEF till förmån för dess verksamhet och att utskottet vidtar åtgärder (utarbetande av förslag till eventuellt erforderlig ändring av lagtext etc.) för ett sådant besluts genomförande.

De under punkten 6 upptagna motionerna I: 1049 och II: 1114 har hänvisats till lagutskott, såvitt de avser hemmamakebidrag, införande av ett extra pensionstillskott och förutsättningarna för garanterade minimiinkomster, samt i övrigt till bevillningsutskottet.

Det i motionerna I: 1053 och II: 1216 under punkten 10 framställda yrkandet avseende uttagsprocenten för den statliga inkomstskatten liksom yrkandet i motionen II: 1228 under punkten 21 behandlar utskottet i annat sammanhang.

Yrkanden vid riksdagens början

22) de likalydande motionerna I: 98 (jfr I: 111) av herr *Helén m. fl.* och II: 110 av herr *Gustafson* i Göteborg *m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär en översyn av ensamstående problem, varvid bl. a. beaktas att vid beskattningen skäligen hänsyn tas till fastställda underhållsbidrag för barn;

23) de likalydande motionerna I: 373 av herrar *Eric Peterson* och *Per Jacobsson* samt II: 569 av herr *Larsson* i Umeå *m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsamt utredning och förslag till lösning av dels frågan om de handikappades skatteproblem i vad avser rätt till avdrag för av handikapp betingade särskilda kostnader för intäkternas förvärvande, dels frågan om extra avdrag på grund av de handikappades högre levnadskostnader;

24) de likalydande motionerna I: 377 av herr *Werner* och II: 418 av herr *Hermansson m. fl.*, vari hemställts,

att riksdagen

a) i skrivelse till regeringen begär skyndsamt utredning om företagsbeskattningen, varvid frågan om övergång till bruttobeskattning ägnas särskild uppmärksamhet,

b) för sin del beslutar att avskrivningsreglerna vid inkomstbeskattningen för rörelse- och hyresfastigheter återställs till vad som gällde före de år 1969 beslutade ändringarna,

c) beslutar att fr. o. m. inkomståret 1970 och tills vidare ta ut en extra bolagsskatt med 10 procent av den beskattningsbara inkomsten,

d) uppdrar åt vederbörande utskott att utarbeta erforderlig lagtext;

25) de likalydande motionerna I: 785 av herr *Lidgard* samt II: 915 av herrar *Lothigius* och *Carlshamre*, vari hemställts,

att riksdagen

a) antar följande

Förslag

till

Lag**om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)**

Härigenom förordnas, att 46 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

2 mom. I hemortskommunen — — — allmän försäkring.

4) för belopp som den skattskyldige enligt vid självdeklarationen fogat intyg från barnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendemän utgivit under beskattningsåret för underhåll av sådant hans barn under 16 år som icke varit hemmavarande.

5) för sådan — — — fråga är.

Har skattskyldig — — — nämnda tid.

Avdrag, som — — — 18 år.

b) hos Kungl. Maj:t begär att 1969 års familjelagstiftningskommitté får i uppdrag att i samband med förslaget på familjerättens område beakta i motionerna angivna åtgärder syftande till objektiv behandling av skilsmässoparter;

26) de likalydande motionerna I: 795 av herr *Svanström* och II: 910 av fru *Jonäng*, vari hemstälts,

att riksdagen beslutar att skattemyndighet utan ansökan från skattskyldig ex officio skall pröva vilken beskattningsform som medför lägsta skatt och att vederbörande utskott utarbetar erforderliga författningsändringar;

27) motionen II: 23 av herrar *Sjöholm* och *Andersson* i Örebro, vari hemstälts,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådan ändring av kommunalskattelagen och övriga berörda lagrum att folkpensionen blir skattefri;

28) motionen II: 927 av herr *Sterne m. fl.*, vari hemstälts,

att riksdagen beslutar slopa pälsvaruskatten.

De under punkten 24 upptagna motionerna I: 377 och II: 418 behandlas, såvitt de avser skärpning av reglerna om avdrag för värdeminskning av byggnader och markanläggningar i inkomstskällorna annan fastighet och rörelse, i annat sammanhang.

*Motivering***Direkt skatt***Uppskov med propositionen**I: 1046 och II: 1217*

I vårt land har det sedan länge betraktats som självklart att större lagförslag beredes på ett sådant sätt att de därav direkt berörda organisationerna får tillfälle att säga sin mening, att allmänheten får möjlighet att följa förslaget utveckling och att oppositionspartierna får tillfredsställande underlag och tid för att utforma sina synpunkter. Offentliga utredningar och remissförfaranden har betraktats som en självklar del av vår demokratiska sätt att arbeta.

Frågan om en mer omfattande omläggning av skattesystemet har diskuterats under hela 1960-talet. När nu regeringen framlägger förslag till en mer genomgripande omläggning av skattesystemet har man valt att arbeta på ett nytt sätt. Bortsett från familjeskatteberedningen har förslaget inte föregåtts av någon offentlig utredning. Något remissförfarande har inte kommit till stånd. Oppositionspartierna har endast fått ett par korta veckor till sitt förfogande för att presentera sina synpunkter och förslag. För att erhålla en politisk vägledning har regeringen sedan ett halvår tillbaka vid olika tillfällen offentliggjort ett eget urval av fakta om skatteförslaget utan att ge en tillnärmelsevis fullständig bild. På detta sätt har man ansett sig kunna pröva opinionen på vissa punkter och anpassa sig därefter utan att ge möjligheter till diskussion av förslaget i dess helhet. En mycket allvarlig kritik måste riktas mot detta förfarande, som innebär en maktfullkomlighet och hänsynslös brist på intresse för att tillämpa de demokratiska arbetsformer som utbildats i vårt land.

En genomgripande modernisering av vårt skattesystem är nödvändig. Vissa huvudlinjer i förslaget är i överensstämmelse med vad moderata samlingspartiet arbetat för. Förslaget är dock behäftat med allvarliga brister i beredning och utformning som inte kan accepteras.

En omläggning från direkt skatt till ökad konsumtionsbeskattning är en utveckling som vi ställer oss bakom. Likaså reformer i syfte att lindra skattekörsbåren för låginkomsttagarna. Det ökade inslag av individuell beskattning som den enhetliga skatteskalen innebär är riktig. En renodlad beskattning lär dock aldrig — hur principiellt motiverad den än kan te sig — kunna praktiskt genomföras med hänsyn till familjens försörjningsbörda.

Den utomordentliga skärpning av marginalskatterna som förslaget innebär kan inte accepteras, och utformningen av familjebeskattningen är klart otillfredsställande.

Förslaget har vidare från demokratisk och saklig synpunkt blivit otillfredsställande berett. Det underlag för beslut som propositionen ger är på

väsentliga punkter bristfälligt. De samhällsekonomiska verkningarna, som inte har utretts, inger allvarliga betänkligheter.

Därför måste en betydande omarbetning av förslaget komma till stånd. Främst måste en betydande minskning av marginalskatterna ske i förhållande till det av regeringen framlagda förslaget. Även familjer med barn bör få en minskad skattebörda, framför allt i mellaninkomstskikten. Detta bör också gälla familjer som saknar barn och där hustrun är hemarbetande men där hon på grund av bristande utbildning eller arbetsmarknads-mässiga förhållanden inte kan erhålla något arbete. Då större delen av erforderligt grundmaterial redan nu torde finnas inom Kungl. Maj:ts kansli — ehuru det inte blivit tillfredsställande redovisat i föreliggande proposition — bör en överarbetning av förslaget kunna ske utan onödig tidsutdräkt. Ett nytt förslag bör därför kunna presenteras till höstriksdagen. Bearbetningen av skatteförslaget bör ske i samråd med ekonomisk expertis och företrädare för arbetslivets organisationer. Riksdagen bör nu kunna inskränka sin handläggning av frågan till en omedelbar återremiss till Kungl. Maj:t av förslaget med begäran om att nytt förslag underställs instundande höstriksdag i så god tid att skatteomläggningen kan träda i kraft från och med den 1 januari 1971.

Underhåll till icke hemmavarande barn

I: 98 (jfr I: 111) och II: 110

Skilsmässa innebär, särskilt för dem som har barn, stora ekonomiska, sociala och psykiska påfrestningar. Många av dessa påfrestningar är självfallet av den arten, att de inte är åtkomliga för samhälleliga åtgärder. Men andra bottnar i förhållanden som både behöver och kan reformeras.

I praktiken erhåller kvinnan nästan alltid vårdnaden om barnen. För fadern medför detta, att han måste lämna villan eller lägenheten, skaffa sig en annan bostad — om det är möjligt på dagens bostadsmarknad — samt betala underhåll till barnen. Att bägge föräldrarna även efter skilsmässa har att dela det ekonomiska ansvaret för barnen är självfallet en princip som inte bör ruckas på. Erfarenheten visar emellertid, att män ofta drabbas hårdare än kvinnor av konsekvenserna av en skilsmässa. Det är naturligtvis först och främst en följd av att en man i praktiken i tvist med hustrun bara får vårdnaden om barnen i de fall, när hustrun anses direkt olämplig som barnuppfostrare. Med detta följer en rad konsekvenser för mannen av ekonomisk och social natur. Den traditionella syn som ligger bakom detta förhållande bör med kraft ifrågasättas.

I: 785 och II: 915

De frånskilda männens situation har på senare år väckt ökad uppmärksamhet. Inte minst har sammanslutningen "Männens rättsförening" bidra-

git till att sprida kännedom om de svårigheter och orättvisor som drabbar de frånskilda männen. Till skillnad från frånskilda kvinnor är frånskilda män i flera avseenden tämligen illa tillgodosedda från rättvisesynpunkt, vilket är en konsekvens av det gamla könsrollstänkande som kommit att prägla såväl lagstiftningen som den allmänna inställningen när det gäller barn, hem och familj. För männens vidkommande har detta kommit att betyda att de i samband med skilsmässa ofta får vidkännas hårda såväl personliga som ekonomiska uppoffringar. Det är i skilsmässosituationer nästan alltid den kvinnliga kontrahenten som kommer i viss förmånsställning. Så t. ex. tilldömes hon i skilsmässomål i nära hundra procent av fallen vårdnaden om barnen. Även i övrigt innebär skilsmässa i regel stora nackdelar för männen. Ofta är det nämligen de som får lämna den tidigare gemensamma bostaden och de som måste betala underhåll. Bostadsfrågan blir vid snabba skilsmässor ofta ett stort bekymmer för männen, inte minst därför att de tvingas betala mycket höga hyror för att över huvud ha någonstans att ta vägen. Belastade med underhållsplikt mot hustru och barn kan männen i sådana situationer drivas till ruinens brant och ren desperation. Inte sällan slutar detta i socialt förfall, vilket statistiken över hemlösa i bl. a. Stockholm bär tydliga vittnesbörd om. Det måste anses synnerligen angeläget, att åtgärder vidtas för att bringa de mot männen i dessa situationer mest uppenbara orättvisorna ur världen. Viktigt är bl. a. att man och kvinna med vårdnadsansvar för barn från skattesynpunkt behandlas lika. I det sammanhanget bör särskilt påpekas vikten av att skattereglerna ändras så att underhållspliktig inte som nu endast får göra avdrag med högst 1 000 kr. om året per barn utan får dra av de verkliga underhållskostnaderna. Det är nämligen inte ofta dessa kostnader understiger det dubbla nu gällande maximibeloppet per barn och år.

Förvärvsavdrag m. m.

II: 1210

I propositionen föreslås att förvärvsavdraget i fortsättningen alltid skall åtnjutas av den av makarna som har den lägsta inkomsten. Som en följd av att förvärvsavdragen inte är lika stora i samtliga förvärvskällor kommer avdragets storlek därmed att bestämmas på ett godtyckligt sätt, om den ene av makarna har inkomst av jordbruk och den andre av tjänst eller rörelse. Förvärvsavdragets storlek blir nämligen i sådant fall helt beroende av vilken av makarna som har den lägsta inkomsten. Detta är otillfredsställande. Reglerna bör därför kompletteras med bestämmelser om att förvärvsavdrag i nämnda fall alltid skall utgå med upp till 2 000 kr.

II: 1222

Förvärvsavdraget är i princip att jämställa med avdrag för omkostnader i förvärvskälla. Normalt är nämligen endera maken liksom ensamstående

förälder förhindrad att ta arbete utanför hemmet, om inte kostnadskrävande åtgärder för tillsyn av barnen vidtas. Syftet med avdraget i den form det länge haft är sålunda att hänsyn skall tas till den minskade skatteförmåga som orsakas av de med förvärsarbete förknippade barntillsynskostnaderna.

Förvärsavdraget bidrar också till att förekomsten av barn inte skall behöva inverka på föräldrars valfrihet mellan förvärsarbete och arbete i hemmet, samtidigt som det åstadkommer en bättre skatteavvägning mellan förvärsarbetande med och utan barn.

Som komplement till reglerna i proposition nr 70 om schablonmässiga förvärsavdrag bör införas en rätt till avdrag för styrkta och nödiga barntillsynskostnader, dels för de fall där kvotavdrag nu föreslås, dels för gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet och för gift man, vars hustru biträtt honom i driften av jordbruksfastighet eller rörelse. Avdragsrätt för faktiska omkostnader bör vara förbehållen sådana skattskyldiga som har barn under t. ex. tolv år och kan eventuellt maximeras till vissa belopp.

Det bör åligga den skattskyldige att för rätt till avdrag visa omfattningen av förvärsarbetet, vad utbetalat belopp avsett (kontant lön, fritt vivre etc.), i vilka former tillsynen skett (i hemmet eller hos annan person eller institution) och om i utbetalat belopp även ingått ersättning för mat åt barn under tillsynstiden samt uppge namn och adress på den som fullgjort barntillsynen och uppburit ersättningen härför. Avdrag bör kunna medges även för ersättning som utgått till skattskyldigs anhörig, dock inte till hemmavarande barn.

Införandet av avdragsrätt för faktiska barntillsynskostnader är enligt vår mening den enda möjligheten att på ett konsekvent sätt ta hänsyn till skatteförmågan hos föräldrar med sådana nödvändiga omkostnader. Detta syfte kan aldrig nås med schablonavdrag, därför att dessa då skulle behöva sättas så högt för att täcka in fallen med de stora tillsynskostnaderna och därmed automatiskt motverka syftet genom att orättvist ytterligare favorisera dem med låga eller inga tillsynskostnader. Att märka är även att ett avdrag för faktiska kostnader ger stimulans för föräldrar att verkligen åstadkomma en ordentlig tillsyn av sina barn, ett incitament som schablonavdraget inte ger, och vidare ges möjlighet att betala konkurrenskraftiga löner för fullgoda ersättare i eller utom hemmet.

Även frågan om avdragsrätt för de omkostnader som uppkommer vid nödvändig tillsyn av sjuk eller åldrig nära anhörig bör prövas. De problem av ekonomisk art som uppkommer vid tillsynen av sådana anhöriga är så likartade dem som uppkommer vid barntillsyn att det förefaller logiskt att utvidga förvärsavdraget till dessa fall.

Grundavdraget

I: 1046 och II: 1217

Genom att grundavdraget avtrappas vid taxerade inkomster överstigande 30 000 kr., avdragsrätten för kommunalskatt slopas och skalan görs brantare skärps marginalsatterna mycket kraftigt i inkomstlägen mellan 20 000 och 40 000 kr. Dessa skärpningar illustreras genom nedanstående tabell.

Årsinkomst	Marginalskatt i % för gift skattskyldig Hustrun saknar inkomst	
	Nu	Förslaget
9 000	34,7	37,1
15 000	37,2	37,1
20 000	37,2	43,1
25 000	42,0	47,4
30 000	45,8	51,8
35 000	52,3	59,6
40 000	52,5	58,8
45 000	54,6	58,8
50 000	55,0	58,8
55 000	59,4	59,0
60 000	59,6	59,0
65 000	59,7	59,0
70 000	59,6	64,2
75 000	59,6	65,0
80 000	64,5	65,0
100 000	64,5	69,9
150 000	67,7	74,9
200 000	73,3	75,0

Marginalskatterna ovan har beräknats med utgångspunkt i en kommunalskatt av 21 kr. vilket är medelutdebiteringen för år 1970. Det år skatteomläggningen träder i kraft kommer medelutdebiteringen att ligga omkring 22 kr., en nivå som för övrigt 84 kommuner nådde upp till redan 1969. Genom att rätten till avdrag för kommunalskatt slopas kommer höjningarna av kommunalskatterna att få ett helt annat och hårdare genomslag än hittills för inkomsttagare över 28 000 kr. Inga beräkningar av hur den kommunala utdebiteringen kan komma att stiga under de närmaste åren presenteras av regeringen. Enligt preliminära uppgifter från Kommunernas ekonomiska långtidsplanering 1969 kommer kommunala utdebiteringar på 25 kr. att vara vanliga redan 1972. För en inkomsttagare med en årslön av ca 35 000 kr. skulle en sådan utdebitering med de föreslagna skatteskalorna betyda en marginalskatt på ca 65 %!

Effekten av de höjda marginalskatterna på löneökningar framgår av nedanstående sammanställning. Även här har den kommunala utdebiteringen

1. Kategori	2. Lön 1970	3. Löneför- höjn. med 8 procent	4. Marg. skatt	5. 9,2 proc. konsum- tions- fördyr. ¹⁾	6. =4+5	7. Försäm- ring
Kontorist	21 660	1 733	728	1 660	2 388	— 655
Arbetsförman	35 000	2 800	1 652	2 281	3 933	—1 133
Folkskollärare	35 844	2 868	1 692	2 320	4 012	—1 144
Malmbrytare	38 540	3 083	1 788	2 432	4 220	—1 295
Byrådirektör	48 108	3 849	2 270	2 816	5 086	—1 237
Avdelningschef	90 516	7 241	4 851	4 407	9 258	—2 017

¹⁾ Förklaring: Prisstegringen 5 procent + effekten av mervärdesskattehöjningen där utgångspunkten är att 75 % av konsumtionen är mervärdesskattebelagd.

$$\left(\frac{95}{100} \times \frac{75}{100} \times \frac{17,65-11,11}{11,11 \times 100} = 4,2\right) = 9,2 \%$$

förutsatts vara 21 kr. Vid en högre utdebitering skärps givetvis marginalskatterna. Vidare har förutsatts att inkomsttagaren konsumerar 95 % av den disponibla inkomsten och att år 1971 konsumtionen fördyras med 5 %. Hänsyn har i tabellen inte tagits till att bostadstillägget avtrappas i just de inkomstskikt som får de största marginalskatteskärpningarna, vilket givetvis ytterligare skärper den negativa effekten av förslaget. Löneökningen antas uppgå till 8 %.

För att få en rättvisande bild av vad en inkomsttagare får behålla av en löneökning måste man också ta hänsyn till att vissa sociala förmåner, framför allt bostadstilläggen, är inkomstprövade. Dessutom är vissa avgifter, t. ex. barndaghemsavgifterna, avpassade till inkomstens höjd. Detta innebär att den effektiva belastningen på en inkomsthöjning kan komma att överstiga 100 % i inkomstskikten runt 35 000 kr. Allt fler inkomsttagare kommer genom de årliga inkomsthöjningarna in i inkomstskikt med dessa helt orimliga marginalskatter. Man har några få år på sig att avpassa skattesystemet så att majoriteten av inkomsttagarna inte drabbas av en sådan marginalbelastning på inkomsthöjningarna att landets ekonomi utsätts för ytterst allvarliga ekonomiska rubbningar.

Enligt vår mening visar här redovisade siffror att den marginalskatteskärpning som regeringsförslaget innebär är orimlig. Under senare år har stora grupper inkomsttagare fått uppleva att deras levnadsstandard sjunkit eller upphört att stiga på grund av stigande skatter och försämrat penningvärde. För flertalet av dem är, om regeringsförslaget genomförs, en fortsatt allt snabbare försämring av levnadsstandarden ofrånkomlig.

För andra grupper, som enligt propositionen skulle kunna påräkna en skattelättnad eller en oförändrad skattebelastning, kommer redan under det första eller andra året som förslaget skulle vara i kraft dess rätta innebörd av skattehöjningsförslag att vara uppenbar. Genom den löne- och levnadskostnadsutveckling som nu kan förutses — löneökningar på ca 10 % och steg-

ringar i levnadskostnaderna med ca 12 %, momshöjningen inberäknad, förefaller i dag sannolika — kommer då många att befinna sig bland dem som får en skatteskärpning eller ingen skattelättnad trots att de i dag på papperet skulle få sin skattebörda minskad. Dessutom har deras skatteförhållanden därtill försämrats genom att deras marginalskattesituation skärpts så att värdet av framtida löneökningar ytterligare reducerats.

Som exempel på denna utveckling kan tas en gift inkomsttagare med ett barn och med hustru som saknar inkomst och som har en årsinkomst på 26 000 kr. Enligt propositionen skulle han få en total skattelättnad av 750 kr. Familjen bor i en kommun som år 1971 har en kommunalskatt på 24 kr. Han erhåller en löneförhöjning år 1971 med 8 %. Den allmänna prisnivån beräknas samma år stiga med 5 %.

År 1971. Genom dessa förändringar ökar den direkta skatten med 1 620 kr. och konsumtionen fördyras med 1 000 kr. Skattelättnaden på 750 kr. har alltså helt och hållet försvunnit, och av löneförhöjningen på 2 080 kr. kvarstår nu blott 200 kr.

År 1972. Detta år har utdebiteringen stigit till 25 kr. och löneförhöjningen begränsar sig till 5 %. Den allmänna prisnivån väntas stiga i samma takt som året före eller med 5 %.

Genom dessa förändringar ökar den direkta skatten med 920 kr. och konsumtionen fördyras med 900 kr. Löneförhöjningen på 1 350 kr. har nu förvandlats till en standardförsämring med 470 kr.!

På två år har alltså den utlovade skattesänkningen på 750 kr. förbytt i direkt standardförsämring trots löneförhöjningar på sammanlagt 13 %.

Den situation som ovan redogjorts för drabbar inte endast ett fåtal inkomsttagare. I det aktuella inkomstskiktet 20 000—30 000 kr. befinner sig nämligen inte mindre än 1,1 miljoner inkomsttagare! Deras skattelättnadssituation kommer alltså att inom en relativt kort tid förbytas mot en skatteskärpningssituation om förutsättningarna ovan uppfylles. Påståendet om att 2/3 av inkomsttagarna kommer att få skattelättnader om propositionen antas kan vara riktigt i dag; om ett eller annat år blir påståendet felaktigt.

Förslaget innebär således mycket kraftigt höjda såväl totala skatter som marginalskatter i inkomster över 30 000 kr. Dessa skärpningar drabbar i första hand inkomsttagare med stor försörjningsbörda och inkomsttagare med hustru som saknar inkomst.

Avtrappningen av grundavdraget bör därför för ensamstående utan barn och för gifta utan barn där båda arbetar påbörjas först vid en taxerad inkomst av 35 000 kr. i stället för som föreslås i propositionen vid en taxerad inkomst av 30 000 kr. Härigenom sänks marginalskatten i inkomstskiktet mellan 30 000 och 35 000 kr. med i runt tal 9 procentenheter. Avtrappningen av grundavdraget bör slopas för inkomsttagare med barn och för gifta med eller utan barn, där hustrun saknar inkomst. Härigenom upp-

nås såväl en sänkning av den direkta skatten som av skatten på löneökningar i inkomstlägena 30 000—50 000 kr.

I: 1050 och II: 1226

Genomförandet av en individuell beskattning kommer att medföra negativa konsekvenser för många inkomsttagare, framför allt inom de områden där den kvinnliga arbetskraften saknar möjligheter till sysselsättning på den allmänna arbetsmarknaden. Särskilt för familjer i glesbygderna, kommer en särbeskattning i många fall att skärpa inkomstbeskattningen.

För de faktiskt sambeskattade kommer också negativa effekter att uppstå. En bidragande orsak här till är borttagandet av kommunalskatteavdraget. I många glesbygdskommuner är kommunalskatten hög, och detta bidrar till att motverka andra åtgärder från samhällets sida för att lokalisera arbetsmöjligheter till kommunerna i fråga.

Ett av argumenten för övergång till individuell beskattning har varit att kvinnorna skall få större valfrihet till arbete utanför hemmet på den öppna arbetsmarknaden. En sådan valfrihet finns inte inom stora delar av landet, i varje fall inte inom det s. k. allmänna stödområdet.

Svårigheterna med sysselsättning för den kvinnliga arbetskraften berörs också i prop. 1970: 75 angående den fortsatta regionalpolitiska stödverksamheten. Därvid konstateras att skillnaden i fråga om arbetsmöjligheter är stor i det avseendet mellan olika regioner. Många familjer inom stödområdet kan inte få mer än en förvärvsarbetande, hur gärna den andre maken än skulle vilja få ett arbete.

Vid ett genomförande av individuell beskattning måste hänsyn tas till här påpekade förhållanden.

Olika möjligheter finns att motverka negativa effekter i glesbygderna. En sådan möjlighet är att bibehålla grundavdraget för alla familjer inom exempelvis det allmänna stödområdet.

Avdrag för nedsatt skatteförmåga

I: 373 och II: 569

En skyndsamt utredning om de handikappades skatteproblem är nödvändig. Det gäller dels frågor, som hänger samman med avdrag för av handikapp betingade särskilda kostnader för intäkternas förvärvande, dels frågan om extra avdrag på grund av handikappades höga levnadskostnader. Skälen här till är flera. Från fördelningssynpunkt är det otillfredsställande att en handikappad med samma inkomst som en icke handikappad lever på en lägre standard och har sämre valfrihet på grund av de extra levnadskostnaderna. Det är väsentligt att handikappades förvärvsverksamhet underlättas — de direkta bidrag som ges till förvärvsarbetande handikappade täcker i många fall inte de verkliga kostnaderna för t. ex. extra klädsitage.

Ett annat viktigt skäl för utredning är risken för att principerna för skatteavdrag för de handikappade tillämpas oenhetligt av de lokala taxeringsmyndigheterna.

I: 1046 och II: 1217

Den särskilda lindring av beskattningen som bör gälla för folkpensionärer bör utvidgas till att omfatta även andra grupper av låginkomsttagare. Redan nu kan särskilt avdrag för nedsatt skatteförmåga erhållas för grupper som på grund av sjukdom, arbetslöshet, särskilt stor försörjningsbörda och liknande omständigheter har nedsatt skattekraft. I vissa fall bör emellertid de fördelar som ligger i en ökad avdragsrätt för folkpensionärer också kunna utnyttjas av andra fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster som har att svara för sin egen och sin familjs huvudsakliga försörjning. Kungl. Maj:t bör föranstalta om särskild utredning härom.

I: 1049 och II: 1214

De regler som skall gälla för folkpensionärer bör utvidgas till att omfatta även andra grupper av låginkomsttagare. De preciserade formerna för en sådan vidgning bör prövas. Avdraget för nedsatt skatteförmåga bör därvid inte exklusivt knytas till grupper, som på grund av sjukdom, arbetslöshet, särskilt stor försörjningsbörda och liknande omständigheter har nedsatt skattekraft, utan också i vissa fall kunna utnyttjas av andra fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster, vilka har att dra försorg om sin egen och sin familjs huvudsakliga försörjning.

Även om den tillgängliga inkomststatistiken måste tolkas med stor försiktighet, är det ställt utom allt tvivel att betydande grupper, som måste försörja sig själva och sin familj huvudsakligen genom egna arbetsinkomster, inte uppnår större inkomster vid fulltidsarbete än som svarar mot den inkomst huvudparten av folkpensionärerna kommer upp till. Inkomsttagare av detta slag återfinns i stor utsträckning bland dem som vårdar gamla och sjuka i hemmet, inom det mindre jordbruket men också inom industri och handel. De utgörs i betydande utsträckning av inkomsttagare i relativt hög ålder.

Det är angeläget att i större utsträckning än regeringen föreslagit söka åstadkomma en standardökning för just dessa grupper. En metod som föreslagits för att uppnå en sådan effekt är att den föreslagna reduktionen av skatten för makar, av vilka bara en har förvärvsarbete, byts ut mot ett direkt bidrag. Genom detta hemmamakebidrag kan de mest utpräglade låginkomsttagarfamiljerna få ett välbehövligt stöd.

Ensamstående utan barn bör i särskilda fall kunna få en motsvarande standardförbättring genom att den för folkpensionärer föreslagna rätten till avdrag för nedsatt skatteförmåga på särskilda skäl kan gälla även vissa inkomsttagare med fulltidsarbete i motsvarande låga inkomstlägen. Speciellt anmärkningsvärda är de skatte- och avgiftsuttag, som i dag förekommer

för personer med vårdnadsuppgifter, vilkas inkomster till övervägande del består av fritt vivre. Särskild hänsyn måste självfallet också tas till de personer som på grund av handikapp och därav följande ökade kostnader har nedsatt skatteförmåga.

Det ligger i sakens natur, att man till en början får iaktta en viss försiktighet vid tillämpningen av ovan anförda viktiga principer. Vägledning här för bör ges genom riksskatteverkets försorg. Förslag om detta bör föreläggas höstriktsdagen.

II: 1192

Döva och svårt hörselskadade medborgare (tillhörande teckenspråksgruppen) får inte glömmas bort utan tillerkännas ett särskilt avdrag med 4 500 kr. för äkta makar och 2 250 kr. för ensamstående vid såväl statlig som kommunal beskattning. Detta avdrag bör utgöra kompensation för de merkostnader de får vidkännas på grund av handikappet. De barndomsdöva och svårt hörselskadade, som i vårt land uppgår till ca 7 000 personer, har ett handikapp som är speciellt svårt i ett samhälle där all kommunikation bygger på hörseln. Brist på kommunikation med omvärlden innebär svår isolering, som kan övergå till mental ohälsa om isoleringen inte kan brytas. De dövas bästa skydd mot mental ohälsa är deras starka gruppgemenskap, som bygger på det teckenspråk de har som kommunikationsmedel inbördes och genom tolkar med omvärlden. För att kunna upprätthålla kontakt med varandra, genom de egna föreningarna, får de döva offra mycket stor del av sina inkomster till resor och uppehälle på den ort där sammankomsterna hålls. De döva, som till 95 % är självförsörjande, hör med få undantag till låglönegrupperna. De merkostnader de får vidkännas blir därför mycket betungande för dem och bidrar till att sänka deras sociala och kulturella status.

Genom vetenskapligt genomförda undersökningar har man fått fram, att endast 15 % av de dövas tal är förståeligt för de normalhörande och att de döva språk- och kunskapsmässigt ligger 4 till 6 år efter de normalhörande vid avslutad skolgång. På grund härav är det nödvändigt att man på alla sätt underlättar de dövas möjligheter att få kontakt med ödeskamrater och med omvärlden. De döva kan inte använda telefon, vilket medför en mycket försämrad social service, och de kan inte ta del av den information som sprids i radio-TV och endast delvis tillgodogöra sig informationen i pressen på grund av sin språkinvaliditet.

I Norge får alla döva från och med den 1 januari 1970 ett extra skatteavdrag med 4 660 kr. för äkta makar och 2 230 kr. för ensamstående. I Danmark utgår ett särskilt kompensationsbidrag med 4 200 kr. per år för gifta och 2 800 kr. för ensamstående. I Finland får de döva ett bidrag som utgör 68—100 % av full invaliditetsersättning. Detta bidrag utgår bara till dem som har förvärvsarbete. I de övriga nordiska länderna har man alltså till fullo beaktat de dövas merkostnader och kompenserat dem härför.

Yrkesarbetande döva får betala avgifter och skatter i samma utsträckning som andra utan att kunna utnyttja de förmåner dessa avgifter och skatter skapar åt samhällsmedborgarna. Samhället bör därför underlätta för dessa döva att få del i den kulturella och sociala service deras egna föreningar och organisationer kan bjuda dem. Ett effektivt medel är att ge dem skattelättnad i form av ett extra indexreglerat avdrag.

II: 1223

En allvarlig brist i förslaget är att erforderlig hänsyn inte tagits till den nedsatta skatteförmåga som många människor har, antingen på grund av eget handikapp eller genom vård- och försörjningsansvar gentemot barn, make eller anhöriga med nedsatt arbetsförmåga. De bestämmelser som återfinns i 50 § 2 mom. tredje stycket kommunalskattelagen anger som motive-ring för extra skatteavdrag att skatteförmågan skall vara väsentligen nedsatt. Paragrafen bör ändras så att ordet väsentligen utgår.

Den begränsning som ligger i att extra avdrag inte medges för underhåll av barn som åtnjuter allmänt barnbidrag bör likaledes utgå, och maximibeloppet bör höjas till 10 000 kr.

Beskattning av makar m. fl.

I: 795 och II: 910

Äkta makar har möjlighet att erhålla särbeskattning om de så önskar, och det ställer sig i vissa fall ekonomiskt gynnsammare för dem. De måste dock före viss tidpunkt skicka in en speciell ansökan om särbeskattning. Detta förfarande synes alltför byråkratiskt och osmidigt. Skattemyndigheten bör ex officio pröva och tillämpa den beskattning — sam- eller särbeskattning — som är mest ekonomiskt gynnsam för vederbörande.

I: 1043 och II: 1224

I tabell 8 (s. 112 i prop.) görs jämförelse mellan nuvarande skattetryck och det som uppkommer enligt de olika i propositionen framlagda förslagen, alltså med avseende på totaleffekterna. Jämför man denna tabell med föreliggande inkomststatistik kommer man fram till vissa intressanta siffror. Av de ensamstående kan föga mer än 10 000 personer, i runt tal 0,5 % beräknas få skatteskärpning. När det gäller ensamma föräldrar kan motsvarande antal beräknas till något mindre än 10 000 eller drygt 5 %. Där mannen ensam är inkomsttagare skulle något över 200 000 eller en tredjedel av de skattskyldiga inom gruppen få skatteskärpning. Har båda makarna förvärvsarbete, kan man i allmänhet räkna med att skattelättnad uppkommer bortsett från sådana fall där båda makarna har mycket höga inkomster och sådana där hustruns inkomst är obetydlig eller härrör från kapital. Totalt sett skulle, om siffrorna i tabell 8 är riktiga, mindre än 500 000 personer få skatteskärpning på grund av förslaget i dess helhet. Det torde

kunna göras gällande att detta är en orimlighet med hänsyn till de betydande lättnader som totalt sett skulle uppkomma för 90 % av de skattskyldiga.

Avdraget för kommunalskatt har tillkommit i syfte att åstadkomma en viss utjämning av beskattningen mellan olika kommuner. Klart är också att här förelegat en positiv lokaliseringseffekt. Å andra sidan är det uppenbart att man inte kan se förslaget om avskaffande av denna avdragsrätt med bortseende från dess samband med skattesatserna. Frågan synes så allvarlig att den bör bli föremål för en utredning. En möjlighet är t. ex. att avdrag medges för personer bosatta i kommuner med högre skatt än den lägsta, ehuru endast med belopp motsvarande den överskjutande skattesatsen. I samband härmed skulle sådan ändring kunna företas att man tog hänsyn till antalet kommunala skattekrönor för den enskilde för taxeringsåret. Bl. a. skulle detta medföra att någon avdragsförlust inte behövde uppkomma vid dödsfall. En sådan reform skulle vara föga kostsam. Med tillämpande av datasystem skulle några särskilt stora besvärligheter inte behöva uppkomma.

Man är också kritisk till den avtrappning av grundavdraget som äger rum fr. o. m. en taxerad inkomst av 30 000 kr. Avtrappningen innebär en progressionsskärpning som inte direkt kan framläsas ur skatteskalorna. Ett motsvarande system har tidigare förekommit i vårt land, nämligen för ensamstående. För dem infördes en avtrappning 1938, som emellertid med hänsyn till sina godtyckliga verkningar avskaffades av 1947 års riksdag. Att i förevarande läge helt gå emot denna avtrappning torde vara principiellt riktigt. Å andra sidan skulle detta innebära ett betydande inkomstbortfall för statens del. På grund härav bör man söka en väg som eliminerar de mest stötande verkningarna av systemet.

När man arbetat för en omfördelning från direkt till indirekt beskattning, har anledningen främst varit de högst olyckliga verkningar som följer av hög progression och såhunda hög marginalskatt. I detta avseende hade man väntat att propositionen skulle inneburi ett första steg mot en minskning av progressiviteten. I själva verket är det emellertid fråga om en skärpning och i vissa lägen en mycket betydande sådan. I nedanstående sammanställning görs en jämförelse mellan det föreslagna systemet och det nuvarande beträffande gift person som är samtaxerad med sin hustru. För att få en taxerad inkomst som så nära som möjligt ansluter till de belopp som ligger i det nya systemet där avdrag för kommunalskatten ej medges har i fråga om det nuvarande systemet angivits kommunalt taxerad inkomst. Dessa taxerade inkomster är avrundade till i allmänhet närmaste 1 000-tal kronor. Som utgångspunkt för beräkningarna har man haft en genomsnittlig kommunalskatt 1970 på 21 kronor 50 öre.

Förslaget		Nuvarande (gift samtaxerad)	
Tax.ink.	Marginalskatt	Komm.tax.ink.	Marginalskatt
4 500— 19 500	36,5	4 500— 20 000	33,3
19 500— 24 500	42,5	20 000— 25 000	37,2
24 500— 30 000	48,5	25 000— 30 000	42,7
30 000— 33 750	58,2	30 000— 35 000	46,6
33 750— 52 500	59,4	35 000— 43 000	52,1
		43 000— 55 000	53,5
52 500— 70 000	59,5	55 000— 80 000	59,2
70 000—100 000	65,5	80 000—130 000	63,9
100 000—150 000	70,5	130 000—195 000	67,8
150 000—	75,5	195 000—	72,5

Som synes föreligger progressionsskärpningar i varje inkomstläge. Särskilt markerad blir denna när det gäller inkomster strax över 30 000 kr., där marginalskatten stiger från 46,6 till 58,2 %, d. v. s. med ungefär en fjärdedel. Det är dessutom så att ytterligare moment kan tillkomma som innebär att marginalskatten de facto är högre än de siffror som här angivits. En trebarnsfamilj i nyss angivet inkomstläge kan ha ett inkomstprövat bostadstillägg, som reduceras i den mån inkomsten stiger. Mellan 30 000 och 35 000 kr. utgör reduktionen 24 %. Den reella marginalskatten uppgår alltså till drygt 82 %.

Anmärkningsvärt är också att den tröskeleffekt som nu finns när hemmavarande hustru skaffar sig förvärvsinkomst och som väl i princip skulle avskaffas vid en individuell beskattning ingalunda är borta utan i vissa fall t. o. m. blir kraftigare än för närvarande. Det avdrag på 1 800 kr. som mannen enligt förslaget skall erhålla från sin skatt skall nämligen reduceras med 40 % av den inkomst hustrun förvärvat. Detta innebär för familjen en marginalskatt på 40 % för de första 4 500 kr. som hustrun intjänar, varefter marginalskatten sjunker till 36,5.

Ett speciellt problem som får särskild betydelse vid individuell beskattning gäller faktisk sambesättning, kanske främst i fråga om jordbruk och vid verksamhet av mindre omfattning men även i andra sammanhang. Den tekniska utredning som föregick lagförslagen hade ett speciellt förslag för att lösa detta problem och hade dessutom underkastat frågan en relativt ingående diskussion. I propositionen sägs egentligen ingenting om problemet. Det enda sammanhang där frågan över huvud taget berörs är förvärvsavdragen. I och för sig torde detta inte betyda att problemet lämnats olöst. Tar man t. ex. ett jordbruk kan man konstatera att detta i allmänhet utgör gemensam egendom för makarna. Det är också normalt att makarna brukar jordbruket gemensamt. Det kan här sägas föreligga ett slags enkelt bolag. I och med detta bör det nya systemet innebära att var och en av makarna får deklarerera inkomsten från jordbruket till hälften var. Samma kan förhållandet vara när det t. ex. är fråga om en diversehandel, där makarna gemensamt driver verksamhet. Fråga kan emellertid ibland uppkomma i vad mån en sådan hälftindelning av inkomsten skall vara tillåten. Där båda makarna även formellt förvärvat t. ex. ett jordbruk bör någon tvekan ej råda.

Men även om endast en av makarna står som formell köpare är jordegendomen normalt gemensam egendom, och det formella förhållandet vid köpet bör givetvis inte vara avgörande för beskattningen utan de faktiska förhållandena. Klart är emellertid att många taxeringsprocesser kan komma att föranledas av att propositionen och lagtexten inte är klara i detta avseende. Man finner även att systemet kommer att verka ojämnt. I de fria yrkena är det inte ovanligt att hustrun bidrar till den gemensamma inkomsten i mannens verksamhet. En advokat kan t. ex. ha sin hustru som sekreterare, en läkare kan vara gift med en sjuksköterska och, där han utövar privatpraktik, använda henne som mottagningsköterska. Här torde det nya förslaget dock inte medge någon fördelning av inkomsten. Många orättfärdiga resultat måste uppkomma av denna anledning.

Det är i och för sig förvånande att departementschefen vid framläggande av sitt förslag inte i något sammanhang tagit upp frågan om dess förenlighet med skatteförmågeprincipen. Vad som särskilt faller i ögonen är att familjer med minderåriga barn, där hustrun ser sig nödsakad eller önskar stanna i hemmet för att själv vårda sina barn, får skatteskärpningar i lägen där ensamstående och likaledes förvärvsarbetande makar med motsvarande inkomst var för sig får skattelättnader. Det är nödvändigt att här åstadkomma någon modifikation. Såsom departementschefen framhållit är det likaledes i många fall så att mannen är ensam inkomstförvärvare av den anledningen att hustrun som kanske vårdat och uppfostrat deras barn under ett flertal år nått sådan ålder att hon över huvud taget inte kan finna plats i förvärvslivet samtidigt som det på många håll i landet är så att en hustru över huvud taget inte kan få arbete. Ett förslag som beaktar barnfamiljernas problem bör därför även i någon mån få inverka på familjer där det av naturliga skäl endast är den ene maken som utför förvärvsarbete. Även kontinuiteten i beskattningen av en familj gör detta naturligt.

Det förordade systemet innebär en gynnsammare och mera likformig anordning inte bara vid jämförelse mellan tjänstemän och sådana faktiskt sambeskattade som enligt förslaget kommer att bli berättigade till en tudelning, egentligen utan övre gräns. Systemet skulle även beträffande de faktiska sambeskattningsfall som det nya förslaget ej torde beröra — de fall som ovan exemplifierats — ge ett rimligt resultat. En given fördel är också, särskilt för barnfamiljerna, att tudelningsgränsen anknyts till ett basbelopp som följer penningvärdets fall. Den automatiska skatteskärpning som inflationen i och för sig är ägnad att medföra skulle sålunda komma att mildras.

I: 1046 och II: 1217

Förslaget innehåller inte någon lösning av hur man skall kunna fördela makarnas gemensamma inkomst med hänsyn till medhjälpande makens arbetsinsats. Detta är en utomordentligt stor brist. Avdrag för lön bör med-

ges i förvärvskällan och behandlas som en vanlig lönekostnad. För den medhjälpande maken bör den avdragna lönen utgöra skattepliktig intäkt av tjänst.

Den som yrkar avdrag för lön till medhjälpande make bör i deklarationen ange dennes arbetsuppgifter till den del de grundar avdragsrätt och den tid i stort som gått åt för arbetet. Avdrag får göras för lön åt den medhjälpande maken med belopp som högst uppgår till avtalsenlig lön för motsvarande prestation, om inte särskilda skäl motiverar högre avdrag. Uppgifterna skall inte onödigtvis behöva grundas på dagbok med löpande anteckningar. Riksskatteverket bör få i uppdrag att utforma vissa schabloner inom vilka avdragsrätt bör medges.

I: 1049 och II: 1214

Inkomster från jordbruk, fastighet och rörelse skall enligt förslaget anses som arbetsinkomster, om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. För flertalet jordbrukare och rörelseidkare kommer praktiskt taget all inkomst därigenom att utgöra A-inkomst. Utgöres inkomsterna av arrendeavgifter eller drivs verksamheten vid sidan av annan förvärvsverksamhet kommer inkomster av jordbruksfastighet och rörelse dock att utgöra B-inkomst.

Då det gäller reglerna om vem som i skattehänseende skall uppbära och deklarera den inkomst som uppkommer i ett jordbruk eller en rörelse föreslås inga ändringar i propositionen. I det helt övervägande antalet fall torde därför även i fortsättningen hela inkomsten komma att redovisas hos den ene av makarna, även när den andre utfört en betydande arbetsinsats i företaget. Därmed skulle s. k. faktisk sambeskattning komma att kvarstå även i det nya skattesystemet.

Möjligheterna att i sådana fall erhålla det bidrag på 1 800 kr. (alt. erhålla reduktion av skatten med högst 1 800 kr.), som avses utgå då den andre av makarna har mycket liten eller helt saknar inkomst, samt rätten till förvärvsavdrag på högst 1 000 kr. om makarna har barn, undanröjer dock i lägre inkomstskikt olägenheterna med den faktiska sambeskattningen. Understiger sådana makars sammanlagda inkomst ca 30 000 kr., är beskattningseffekten sålunda inte till nackdel för de skattskyldiga.

I inkomstlägen däröver innebär däremot den faktiska sambeskattningen en alltmer ökad skattebelastning jämfört med om makarna beskattas var för sig efter vars och ens arbetsinsats. Det är därför från både principiell och praktisk synpunkt angeläget att öppna möjligheter till någon form av individuell beskattning, om båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Redan enligt nu gällande regler och enligt propositionen finns möjligheter i de allra flesta fall att åstadkomma den här åsyftade uppdelningen av inkomsten om rörelsen ombildas till ett aktiebolag eller handelsbolag. I samband med den skärpta uppmärksamheten på

fördelar förenade med individuell beskattning, som kan förutses på grund av skatteförslaget, torde bolagsbildning bli vanligare än nu. Man måste dock ifrågasätta, om enbart de som väl behärskar de tekniska problem som sammanhänger med en bolagsbildning skall få den individuella beskattningens fördelar. Detta kan inte vara motiverat. Skattesystemet skall så långt möjligt vara neutralt till valet av företagsform.

För att underlätta taxeringsarbetet bör inkomsten för den make som är att anse som medhjälpare i företaget beräknas efter en schablonmetod. Reglerna om uppdelning av jordbruks- och rörelseinkomster bör dessutom — åtminstone tills de hunnit prövas i praktiskt bruk — utformas restriktivt för att kringgå sambeskattningen av kapitalinkomster. Man bör — oavsett företagsform — kunna kräva någon form av dokumentation av arbetsinsatser och att verklig utbetalning har skett av lönen och därmed förenade sociala avgifter.

Skäligheten i den gjorda uppdelningen av inkomsten prövas av taxeringsmyndigheterna på i princip samma sätt som sker t. ex. beträffande barns arbetsinsatser redan i dag.

Den medhjälpande maken bör efter denna prövning inte få ta upp större del av den gemensamma inkomsten än som svarar mot tre gånger basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring (f. n. 18 900 kr.). Har den medhjälpande makens arbetsinsats i förvärvskällan varit av mindre respektive av väsentligt mindre omfattning än den andres, bör den förres inkomst få upptas till två gånger respektive en gång basbeloppet.

I: 1050 och II: 1226

Ovan under avsnittet "Grundavdraget" har anvisats en väg för att motverka de negativa effekter som en individuell beskattning kan beräknas få i stödområdet. En annan är att bygga vidare på det i propositionen accepterade systemet för tudelning med en frivillig sådan i kombination med individuell beskattning. En sådan tudelning accepteras ju i det fall makarna kan få gottgöra sig arbetsinkomst inom jordbruk och rörelse såsom A-inkomst. En frivillig tudelning kunde begränsas och bindas till gällande basbelopp, förslagsvis ett lägre antal basbelopp för makar utan barn och med tillägg av basbelopp för varje minderårigt barn. Olika alternativ borde kunna prövas för att lösa detta problem.

I: 1052 och II: 1220

För ett samhälles sunda och lyckliga utveckling är familjen av vital betydelse. Det måste då anses riktigt att skattesystemet utformas så att det främjar äktenskap och familjebildning. I föreliggande propositioner om skatt på inkomst och kapital borde ha funnits plats även för en viss konsekvent stimulans till äktenskap och familjebildning, utan att man därför behövt rubba på särbeskattningen som princip.

En tänkbar väg skulle vara att ge dem som ingår äktenskap ett skatteavdrag, som skulle gälla ett visst antal år och som skulle försvinna om äktenskapet efter denna tid var barnlöst men som skulle kvarstå om familjen utökades med barn.

I den diskussion, som rört sig kring propositionerna, har man uttryckt oro för att skatteförslaget skulle få en negativ effekt på viljan att bilda äktenskap och familj och i stället främja ett samboende utan denna trygghet för familjen och barnen. Det är därför nödvändigt att Kungl. Maj:t får ägna frågan särskild uppmärksamhet och till kommande års riksdag framlägga förslag som innebär stimulans för äktenskaplig familjebildning och att samboende utan denna trygghetsfaktor för barnen inte främjas.

I: 1047

Förslaget om individuell beskattning avser i princip endast arbetsinkomster men inte kapitalinkomster och liknande. Sambeskattningen har härvid inskränkts till att avse taxeringen till statlig inkomstskatt. Förslaget att endast arbetsinkomster skall beskattas individuellt har i propositionen föranlett en uppdelning i arbetsinkomster (A-inkomster) och övriga inkomster (B-inkomster). Propositionen innebär härutinnan i princip att B-inkomsterna hos gifta vid statstaxeringen beskattas "på toppen av den största A-inkomsttagaren i familjen". Härvid har dock uppställts en frigräns vid sambeskattningsförfarandet; B-inkomster till ett belopp av högst 2 000 kr. sammanlagt för makarna har hänförs till A-inkomster.

Med anledning härav må erinras om att vid remissbehandlingen av familjeskatteberedningens förslag bl. a. kammarrätten i princip uttalat sig mot sambeskattning av kapitalinkomster vid en övergång till individuell beskattning. Vidare har riksrevisionsverket och riksskattenämnden understrukit de praktiska olägenheterna av att vid en individuell beskattning ha sambeskattning av vissa inkomster. Det bör också erinras om att kapital-skatteberedningens ordförande uttalat att ett inkomstbelopp, förslagsvis upp till 5 000 kr., borde betraktas som arbetsinkomst och därmed undantas från sambeskattningen.

I viss anslutning härtill föreslås — under förutsättning att propositionens förslag läggs till grund för riksdagens beslut i ärendet — att kapitalinkomster och liknande upp till ett visst belopp, t. ex. 5 000 kr., alltid behandlas som arbetsinkomst och att dylika inkomster endast i den mån de överstiger detta "tak" sambeskattas, eftersom den skattemässiga effekten eljest skulle bli helt orimlig.

Enligt bestämmelserna i 52 § 1 mom. kommunalskattelagen taxeras alltid mannen för inkomst som är gemensam för två äkta makar. Eftersom avdrag för hustrulön inte medges i skattehänseende innebär detta att skatten på t. ex. inkomster från jordbruk eller rörelse som ägs gemensamt får erläggas av mannen även om hustrun svarat för den huvudsakliga arbetsinsatsen.

Dessa regler kan få direkt stötande verkningar om mannen har förvärvsarbete utanför hemmet och hustrun sköter jordbruk eller rörelse som markerna äger. Detta är numera mycket vanligt i bl. a. småbrukarbygder. Mannen kan ha industriarbete eller skogsarbete på heltid, och hustrun svarar för skötseln av gården. Mannen taxeras dock för hela inkomsten. Är arbetsförhållandena de omvända får däremot var och en deklarerera för sina arbetsinkomster, och negativa skattekonsekvenser kan då i allmänhet undvikas.

Det påpekade missförhållandet accentueras givetvis ytterligare om särbeskattning införs. Reglerna om vem som i skattehänseende skall uppbära och deklarerera den inkomst som uppkommer i ett jordbruk eller en rörelse förutsätts ändå stå kvar oförändrade enligt det i propositionen framlagda förslaget till nytt skattesystem.

Detta är otillfredsställande. Bibehåller man de gamla reglerna och genomför särbeskattning för i princip alla andra arbetsinkomster än jordbruks- och rörelseinkomst kan det leda till mycket allvarliga skattekonsekvenser i många fall. Då det givetvis här liksom i andra sammanhang också är önskvärt att jämställa man och hustru i rättsligt avseende, bör de hittillsvarande reglerna kompletteras med bestämmelser om att jordbruks- och rörelseinkomster i sådana fall som här nämnts i skattehänseende skall tillräknas den make som har gjort den största arbetsinsatsen i förvärvskällan.

Skatteskalan

I: 1049 och II: 1214

Marginalskattetabellen avslöjar ett antal svagheter i skatteförslaget, som det finns anledning att påpeka:

1. Marginalskatterna börjar stiga för en gift man vars hustru saknar inkomst redan vid 20 000 kronors inkomst jämfört med nuvarande regler. Den starkaste skärpningen inträffar i inkomstkiktet 30 000—35 000 kr. Förändringen i marginalskatterna innebär således huvudsakligen, att inkomsttagare med 30 000 kr. och närmast däröver höjts upp så att de kommit i nivå med höginkomsttagarna mellan 50 000 och 70 000 kr. Det är naturligtvis en tvivelaktig förändring. Allt fler kommer efter hand att få betala över 55 % av en inkomstökning i skatt, vilket enligt förslaget inträffar för en person med 30 000 kronors årsinkomst. Den som har 35 000 kronors årsinkomst betalar 60 % av inkomster därutöver.

2. Marginalskatteökningarna i förhållande till nuvarande regler stiger inte konsekvent med ökande inkomster. Skärpningarna är särskilt markerade vid 30 000—40 000 kronors inkomst för att därefter avta eller t. o. m. försvinna och övergå i sin motsats för inkomster mellan 55 000 och 70 000 kr. Det måste vidare upplevas som orättvist att en person med 35 000 kronors årsinkomst får betala lika mycket eller i en del fall något mer av ett in-

komstillskott på 100 kr. än vad en inkomsttagare med dubbla inkomsten behöver göra.

Det är angeläget att åstadkomma en minskning av marginalskatterna i de inkomstlägen där propositionen skärper marginalskatten — d. v. s. mellan 20 000 och 55 000 kr. — och det är givetvis särskilt angeläget där marginalskatten skärps markant, d. v. s. i inkomstskikten 30 000—40 000 kr. Det skulle innebära en rättvisare behandling i förhållande till högre inkomsttagare och en mindre sänkning av den totala skatten för berörda mellaninkomstgrupper.

I: 1053 och II: 1216

Vpk har under en följd av år såväl i sitt allmänna politiska framträdande som i riksdagen med skärpa krävt en demokratisk skattepolitik, d. v. s. en lättnad av skattebördan för lägre och medelstora inkomsttagare och ett ökat skatteuttag av stora inkomsttagare, aktiebolag, spekulationsvinster, stora förmögenheter och arv. Viktiga moment i en demokratisk skattepolitik saknas i den av regeringen föreslagna skattereformen. När det gäller omfördelningen mellan olika grupper av fysiska inkomsttagare — åstadkommen genom den samtida förändringen av skatteskalorna m. m. för den statliga inkomstskatten och höjningen av mervärdeskatten från 10 till 15 % — är den otillräcklig sett från synpunkten att tillförsäkra de lägre inkomsttagarna och barnfamiljerna en verklig standardförbättring.

Någon uppgift om den samlade skatteöverflyttningen från lägre till högre inkomsttagare ges inte i propositionen. De sifferuppgifter som presenteras när det gäller effekten av reformen för olika grupper av inkomsttagare är ofullständiga. Det måste sålunda framhållas som anmärkningsvärt att inga som helst uppgifter ges om den sammanlagda effekten av ändringarna i den direkta skatten och av moms höjningen för makar som bägge är inkomsttagare. Där mera fullständiga uppgifter redovisas är de friserade för att ge ett så gynnsamt intryck som möjligt. Detta gäller sålunda effekten av två viktiga delar i skattereformen, nämligen barnbidragen och moms höjningen.

I de av regeringen i prop. nr 70 presenterade tabellerna över verkningarna av skattereformen har höjningen av barnbidraget från 900 till 1 200 kr. per år räknats som en skattelättnad för barnfamiljerna. Detta är enligt vår uppfattning oriktigt. Höjningen av barnbidraget med 300 kr. är icke mer än en knapp kompensation för dels den prisstegring som ägt rum sedan barnbidragen senast höjdes (1965), dels för den allmänna standardutveckling som skett under dessa år.

Vid beräkningen av den ökning av levnadskostnaderna för hushållen som följer av den höjda mervärdeskatten har i prop. nr 70 antagits att 65 % av den disponibla inkomsten genomgående i alla inkomstklasser och alla familjetyper används för momspliktig konsumtion. Siffran är för det första

alltför låg såsom genomsnitt. Som jämförelse kan nämnas att vid beräkningar av liknande slag, utförda av riksdagens upplysningstjänst, har man tidigare utgått från att 70 % av den disponibla inkomsten används för momspliktig konsumtion. För det andra är den procentandel av den disponibla inkomsten som används (måste användas) för momspliktig konsumtion större vid låga inkomster än vid höga inkomster och likaså större för barnfamiljer än för gifta utan barn och för ensamstående. Detta framgår bl. a. av de beräkningar som utfördes av allmänna skatteberedningen och som redovisas i dess betänkande (SOU 1964:25).

Medräknandet av barnbidragen som en skattelättnad och underskattningen av momshöjningens effekter för låginkomsttagarna och barnfamiljerna innebär att dessa i de av regeringen presenterade tabellerna "ges" skattelättnader som de i verkligheten inte kommer att erhålla. Vid ett mera realistiskt räknesätt framstår skattelättnaden för låginkomsttagare och barnfamiljer i många vanliga inkomstlagen och inkomstkombinationer som reducerad till små belopp.

Vid en jämförelse mellan förändringarna i skatt för olika typer av inkomsttagare i samma inkomstklass finns det också ojämnheter i regeringsförslaget som är stötande. Detta gäller såväl vid en jämförelse mellan ensamstående och familjer med två makar som mellan ensamstående och ogifta med barn under 16 år. Även om det kan hävdas att ensamstående är föremål för en hård s. k. ungarbeskattning, blir förändringarna i skatt enligt regeringsförslaget sådana att en korrigerigering på något sätt måste göras för barnfamiljerna.

Låginkomstgrupperna bör befrias från såväl kommunal som statlig skatt. Detta förutsätter en ökning av statens skatteinkomster. En sådan ökning kan åstadkommas bl. a. därigenom att den särskilda regel som maximerar beskattningen till 54 % av beskattningsbar inkomstdel slopas.

II: 1225

Den skatteskala som föreslås för den statliga inkomstskatten i propositionen har åtta skikt. Med fördel kan den förenklas till sju skikt, om man sammanslår skiktet med beskattningsbara inkomster mellan 52 500—70 000 kr. (uttagsprocent 38 %) med skiktet 70 000—100 000 kr. (44 %) och räknar den högre procenten 44 % i hela det sammanslagna skiktet 52 500—100 000 kr. Flera skäl talar för en sådan åtgärd.

1. Skatteuttaget är ca 38 % redan i skiktet 30 000—52 500 kr., om man tar hänsyn till effekten av avtrappningen av grundavdraget där. Om taxerade inkomsten ökar med 1 000 kr. inom skiktet, minskar grundavdraget med 200 kr. Den beskattningsbara inkomsten ökar alltså med 1 200 kr., när taxerade inkomsten ökar med 1 000 kr. Statlig och kommunal skatt på de tillkommande 200 kr. blir ca 100 kr., varför effekten av avtrappningen blir ca 10 %, vilket skall läggas till skatteskalan 28 %, och vi får sammanlagt ca 38 % (förutom kommunalskattens genomsnittliga 21 %).

2. Om skattesatsen höjs från 38 till 44 % vid inkomster mellan 52 500 och 70 000 kr. uppnås en gynnsam fördelningspolitisk effekt. Bl. a. neutraliserar propositionens skattesänkningar för vissa ensamstående med högre inkomster. Justeringens fulla effekt uppnås vid en årsinkomst av 70 000 kr., då ökningen av den statliga inkomstskatten blir 1 050 kr. jämfört med propositionen.

3. I de flesta inkomstlägen mellan 52 500 och 70 000 kr. innebär propositionen en mindre sänkning av marginalsatterna, vilket knappast är befogat, när de höjs i skikten nedanför och ovanför.

4. Åtgärden skulle innebära en budgetförstärkning för staten, vilket torde vara välkommet i nuvarande ekonomiska läge.

Folkpensionärernas beskattning

I: 1044 och II: 1218

Folkpensionen utgör mot bakgrunden av den allmänna standardnivån en klart otillräcklig inkomst. Det måste därför betraktas som självklart att personer med endast folkpension, kommunalt bostadstillägg och någon tusenlapp däröver i s. k. sidoinkomst inte skall betala skatt. Avdraget för nedsatt skatteförmåga innebär inte att folkpensionen i princip är skattefri, vilket ibland hävdas. Vore den det skulle den inte under några omständigheter beskattas. Det vore för övrigt den principiellt riktiga utvägen, eftersom folkpensionsavgiften är beskattad sedan mitten av 1960-talet. Att folkpensionen beskattas då den utfaller strider mot de skatteregler som tillämpas för andra pensionsförsäkringar.

Propositionen innebär inte alls de förbättringar som man skulle önska. Egentligen föreslås endast en nyhet, och det är att det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga omkonstrueras.

Betydelsen av skattefritt kommunalt bostadstillägg har överdrivits i propositionen, eftersom det för folkpensionärernas ekonomiska situation i regel spelar föga eller ingen roll.

Förhållandet att somliga folkpensionärer trots fullt bostadstillägg får betala en del av hyreskostnaden av egna medel har inte tagits upp i propositionen. Man kan inte begära att kommunerna skall åsamkas ökade utgifter på grund av en omläggning av skattesystemet även genom att de åläggs följa principen att kommunalt bostadstillägg skall anknyta till och helst täcka de faktiska bostadskostnaderna. Emellertid skulle departementschefens förslag, att kommunalt bostadstillägg ej skall beskattas, först då te sig meningsfullt i en praktiskt vidare bemärkelse än nu är fallet. Varje folkpensionär med fullt bostadstillägg skulle då dels slippa få folkpensionen naggad av boendekostnaden och dels slippa finansiera en del av boendekostnaden med beskattad sidoinkomst trots att bostadstillägget inte börjat avtrappas, vilket nu emellanåt kan bli fallet. Det beror på att reduktions-

regeln för kommunalt bostadstillägg gäller först vid en högre sidoinkomst än den som medger total skattebefrielse.

Det vore av största värde om en undersökning gjordes av hur det kostnadmässiga utfallet skulle bli om man genom kommunalt bostadstillägg täckte de faktiska boendekostnaderna för till helt bostadstillägg berättigade folkpensionärer och om staten kunde finansiera den merkostnad, som därigenom uppstår för kommunerna. De undersökningar som hittills gjorts beträffande kommunalt bostadstillägg ger otillräckligt underlag för att bedöma detta problem.

En mycket stor nackdel för folkpensionärer med sidoinkomster utgör det påtagliga marginella bortfallet av ytterligare inkomster. Marginaleffekten beror dels på skatten och dels på avtrappningen av det kommunala bostadstillägget.

Propositionen löser inte det problemet. Den huvudsakliga orsaken till det marginella bortfallet i de ganska låga inkomstlägena utgör det kommunala bostadstilläggets reduktionsfaktor, som är 50 %. Därtill kommer kommunalskatten på i regel 21 à 22 % och statsskatten på minst 10 %. Marginalbortfallet på varje ytterligare intjänad krona blir så länge det finns något kvar av bostadstillägget således minst 80 öre, vilket upplevs som en marginalsatt på 80 %. Är bostadstillägget ursprungligen inte alltför litet och således inte blir bortreducerat helt förrän en bit upp på inkomstskalan, inträffar det att det som marginalsatt uppfattade bortfallet blir över 90, ja t. o. m. inemot 100 %! Den i propositionen föreslagna tredjedelsavtrappningen av det extra avdraget då det gäller inkomster över dem, som helt skall befrias från skatt enligt förslaget, innebär härvidlag så till vida en förbättring som att själva skattebeloppet i givna inkomstlägen jämfört med den nuvarande situationen minskas något medan däremot marginaleffekten inte motverkas. Tvärtom skärps den ytterligare genom tredjedelsavtrappningen. Om skatten totalt utgör t. ex. 32 % (varav 22 % är kommunalskatt och resten statsskatt) i det inkomstläge där tredjedelsavtrappningen träder i kraft, kommer en ytterligare tjänad krona att beskattas hårdare genom avdragets avtrappning. En tredjedel av vad man tidigare sluppit skatta för beskattas, och följderna blir en marginalsatt om $32\% + \frac{32}{3}\%$ d. v. s.

i runt tal 43 %. Därtill kommer att det inkomstintervall, där denna tredjedelsavtrappning avses ske, i regel sammanfaller med det intervall, där avtrappningen av bostadstillägget sker. Eftersom, som nämnts, reduktionsfaktorn för detta är 50 %, uppstår där regelmässigt ett som marginalsatt upplevt inkomstbortfall med 93 %. (Detta är en med hänsyn till det förväntade riksgenomsnittet för kommunalskatten 1971 "normal" procentsats.)

För att marginaleffekten skall kunna mildras utan att det intervall, där tredjedelsreduktionen föreslås gälla och avtrappningsintervallet för ett ge-

nomsnittligt kommunalt bostadstillägg skall behöva förskjutas i förhållande till varandra, måste antingen tredjedelsavtrappningen eller avtrappningen av det kommunala bostadstillägget mildras. Det finns också en tredje utväg.

Om tredjedelsavtrappningen skall mildras så att en påtaglig dämpning också sker av marginaleffekten, måste en kraftig nedskärning av reduktionstempot vidtas. Detta kan ske genom att sänka avtrappningstempot då det gäller det kommunala bostadstillägget. Lämpligt vore då att även där ha tredjedelsavtrappning. Den merkostnad som därigenom skulle drabba kommunerna (uppskattningsvis i storleksordningen 30 till 40 milj. kr.) borde finansieras av staten. En ändring av det kommunala bostadstilläggets reduktionsfaktor från 50 till 33 1/3 % skulle innebära att marginaleffekten minskade med 16 2/3 %. Marginaleffekten blir ändå mycket påtaglig, men tyvärr är det ogörligt att helt "normalisera" den.

Vid bedömningen av huruvida folkpensionärer är berättigade till kommunala bostadstillägg beräknas 10 % av förmögenhet över 22 500 kr. för var och en av makar och över 30 000 kr. för ensamstående som inkomst. Kungl. Maj:t har framlagt förslag beträffande höjning av dessa förmögensgränser till 40 000 resp. 50 000 kr. med hänsyn till den nyligen företagna fastighetstaxeringen. Detta innebär enligt uttalande i prop. nr 70, att avdrag för nedsatt skatteförmåga skall kunna medges till dess förmögenheten inte överstiger 80 000 kr. Det finns inte något skäl att bibehålla dessa regler då de "bestraffar" de folkpensionärer som sparat ihop till ett eget hem (och dessutom kanske fått det ordentligt upptaxerat) och dem, som sparat ihop ett litet kapital att ha som trygghet på ålderdomen.

Kungl. Maj:t bör utreda och föreslå borttagande av de specialregler för folkpensionärer som gäller beräkningen av inkomst av förmögenhet.

Som inledningsvis nämnts bör folkpensionen inte beskattas eftersom folkpensionsavgiften inte är avdragsgill. Denna dubbelbeskattning utgör ett hinder för folkpensionärer att ta sig arbete, liksom de avtrappningsregler som gäller för kommunalt bostadstillägg i kombination med skattereglerna i övrigt.

I prop. föreslås ett grundavdrag om 4 500 kr. för alla inkomsttagare upp till 30 000 kronors inkomst, varefter det reduceras med 20 % av överskjutande inkomst. För folkpensionärer, närmare bestämt förtids- och ålderspensionärer, bör avdraget i stället för var och en av gifta pensionärer sättas till 70 % av basbeloppet och för ensamstående folkpensionär till 90 %, d. v. s. i bägge fallen lika med den egentliga folkpensionen. Avdraget skulle därmed bli högre, men liksom grundavdraget avtrappas med 20 % av den inkomst som överstiger inte 30 000 men väl 35 000 kronors inkomst i enlighet med förslaget i motionerna I: 1046 och II: 1217 om grundavdragets avtrappning.

I: 1049 och II: 1214

Mittenpartierna har under en följd av år krävt en översyn av de skatte- och bidragsregler som medför att orimliga avbränningar sker på folkpensionärernas extrainkomster när dessa höjs över en viss nivå. Effekten uppkommer vid relativt små extrainkomster. I vissa lägen har avbränningarna t. o. m. varit större än de extrainkomster som pensionären åstadkommit med en extra arbetsinsats. Då avtrappningen av det kommunala bostadstillägget och reduktionen av avdraget för nedsatt skatteförmåga sätter in vid ungefär samma inkomstläge inträffar det ofta att en folkpensionär får mycket litet utbyte av en inkomstökning.

I den nu förelagda skattereformen har en del av de negativa effekterna eliminerats, men ändringarna är ändå inte tillräckliga. Även fortsättningsvis kan folkpensionärer komma att få avstå mycket betydande delar av en inkomstökning till det allmänna genom ökade skatter och minskade bidrag. Att folkpensionärer med blygsamma extrainkomster i mycket stor utsträckning får en marginalbelastning på 90 % måste anses som helt otillfredsställande.

II: 23

Beskattningen av folkpensionsbeloppet i de fall där sidoinkomst förefinns har vållat återkommande bekymmer. Det har inte lyckats att få till stånd en sådan ordning att folkpensionärerna stimuleras att helt eller delvis fortsätta i det produktiva arbetslivet; motsatsen måste dess värre alltjämt anses vara fallet.

Det radikala sättet att lösa problemet med beskattningen av folkpensionärer med sidoinkomst är att göra själva folkpensionsbeloppet skattefritt. En sådan metod skulle väl ansluta till den princip vårt skatteväsen allmänt tillämpar vid beskattning av försäkringsbelopp och som innebär att utfallande belopp beskattas i de fall kostnaderna för premiebetalningen varit avdragsberättigade men är fria från beskattning när avdrag för premierna inte medgivits. Eftersom folkpensionsavgiften numera inte är avdragsgill, skulle konsekvensen fordra att utfallande folkpension inte skall upptas som inkomst i skatteavseende.

Mot den förutsägbara invändningen att en reform som skulle göra folkpensionen skattefri kommer att innebära ett betydande inkomstbortfall för stat och kommun må anmärkas att detta bortfall bör ställas i relation till den inkomstökning som blev följd av sloandet av rätten till avdrag för folkpensionsavgiften. Denna ökning torde i själva verket vara avsevärt större än den minskning som skulle bli följd av genomförd skattefrihet för folkpensionen. Avgifterna erläggs under en avsevärt mycket längre tidrymd än den under vilken pension erhålles; i ett stort antal fall kommer något pensionsbelopp aldrig att utbetalas trots erlagda avgifter.

Att göra folkpensionen skattefri skulle betyda en både skattetekniskt en-

kel och principiellt rättvisande lösning av ett efterhängset problem och en betydande förenkling i taxeringsavseende, där avvägningen av de extra ordsavdrag som skall medges folkpensionärer med måttliga sidoinkomster förorsakar taxeringsnämnderna åtskilligt huvudbry och blottar många otillfredsställande skiljaktigheter i bedömningen skilda nämnder emellan.

II: 1212

Det är angeläget att folkpensionärer uppmuntras att arbeta så länge de har möjlighet därtill. Från medicinsk och samhällsekonomisk synpunkt är det av värde att pensionärerna, så länge de vill och kan, ägnar sig åt produktiva uppgifter.

När det gäller gruppen förtidspensionärer kan en skattefrihet vara ännu mer angelägen. För dem är det inte ovanligt att den sammanlagda effekten av pensions- och skattebestämmelserna blir sådan att den inverkar negativt på arbetsviljan. Liksom för ålderspensionären medför en inkomst dels skatt, dels att utgående kommunalt bostadstillägg elimineras, men dessutom tillkommer att folk- och tilläggs pensioner riskerar att reduceras för att efter hand helt försvinna.

Sådana verkningar kan aldrig helt undanröjas. En pensionär med normal förvärvsverksamhet kan inte i längden få skattefavoer eller behålla sin pension, om han befinner sig under gränsen för ålderspension. Möjligheten att komma upp i normala arbetsförtjänster är emellertid inte så stor för förtidspensionärer. Samtliga förtidspensionerade har efter omsorgsfull undersökning befunnits vara utsatta för allvarliga arbetshinder, även om villkoren för erhållande av förtidspension nu liberaliseras. Den inkomst en förtidspensionär i flertalet fall kommer upp i är i regel så begränsad att de sammanlagda verkningarna av skatteökning och minskning av pensionsförmåner i jämförelse härmed måste te sig väsentliga. Pensionären kan få en känsla av att det föga lönar sig att arbeta fullt. Förtidspensionären befinner sig dessutom ofta i en ålder då det är normalt att delta i förvärvslivet och det arbetshindrande handikappet känns så mycket värre. Det är från normaliseringssynpunkt utomordentligt angeläget att uppmuntra den handikappade att trots alla hinder arbeta om han vill och kan.

Skattereduktionen m. m.

I: 1049 och II: 1214

En grupp man måste ta särskild hänsyn till i samband med övergången till individuell beskattning är de familjer, där kvinnan har svårigheter att gå ut på arbetsmarknaden. Möjligheterna för båda makarna att få arbete på en ort med ensidig näringslivsstruktur är ofta begränsade.

I propositionen har man valt att utforma övergångsbestämmelserna så, att de generellt utgår till familjer där den ene maken är förvärvsarbetande. Att man väljer konstruktionen med avdrag på skatten i stället för avdrag på in-

komsten är en åtgärd i rätt riktning. Därigenom får avdraget för hemma-
maken lika värde oavsett inkomst.

Trots detta kan allvarliga invändningar resas mot förslaget. Sålunda läm-
nas hemmamakarna utan stöd eller med begränsat stöd i sådana fall, då
makens inkomst ej är tillräcklig för att avdraget skall kunna helt utnytt-
jas. Man måste förutsätta att den som är gift med exempelvis en arbets-
lös, en långvarigt sjuk eller någon som av annan anledning har mycket
blygsamma inkomster bäst behöver stödet. Övergångsregeln vid införande
av individuell beskattning bör därför självfallet gälla makar även i sådana
fall. För att komma till rätta med denna brist i propositionens förslag före-
slås i stället för avdraget ett hemmamakebidrag om 1 800 kr. per år till
hemmamaken. Motsvarande bidrag bör också utgå till ensamstående med
hemmavarande barn under 18 år.

Bidragsmetoden har den fördelen, att den hemmavarande maken kom-
mer att få ett belopp med egen dispositionsrätt. Vidare får man genom ett
bidrag en mer konsekvent genomförd individuell beskattning men sam-
tidigt ett särskilt stöd direkt till dem som är i behov av särskild kompen-
sation. Det är vidare en fördel att makens skatt inte påverkas, då en hem-
mamake går ut i förvärsarbete.

I fråga om avtrappning och övriga rent tekniska detaljer bör samma reg-
ler gälla som för avdraget i propositionen, d. v. s. bidraget bör avtrappas
efter hand som den hemmavarande maken får inkomster för att helt upp-
höra vid en årsinkomst av 4 500 kr. För ensamstående med barn bör ingen
avtrappning ske.

Ett bidrag torde i jämförelse med ett avdrag komma att medföra ett visst
administrativt merarbete. Om reglerna för bidrag huvudsakligen följer de
föreslagna reglerna för avdraget, bör emellertid merarbetet kunna bli mini-
malt. En teknisk översyn bör göras så att förslag kan föreläggas höstriks-
dagen.

II: 1221

Det har ansetts rimligt och rättvist att i ett övergångsskede skydda vissa
familjer för skatteskärpningar, och det har stått klart att det i första
hand gällt att skydda barnfamiljer och familjer i lägre inkomstlägen från
de standardförsämringar ett genomförande av individuell beskattning even-
tuellt skulle kunna innebära. Det förslag som nu framlagts tar också hänsyn
till dessa familjer, och genom omkonstruktion av skalan, införandet av
grundavdrag och avdrag på slutskatten skyddas i huvudsak familjer med
en förvärsarbetande från skatteskärpningar upp i relativt höga inkomstlä-
gen. Ingen invändning kan i och för sig riktas mot ett avdrag om 1 800
kr. på slutskatten, eftersom i motsats till de dubbla ortsavdragen det får
en gynnsam effekt för familjer i låginkomstlägen. Man kan dock inte bort-
se från att det extra skatteavdraget på slutskatten kan få relativt ogynn-

samma effekter i familjer med två förvärvsarbete när den ene inkomsttagaren har en mycket låg inkomst, detta genom att reduktionsrätten kommer att upphöra redan vid en taxerad inkomst på 4 500 kr. I konsekvens med den snabba reduktionen av det extra skatteavdraget vid den andre makens inträde på arbetsmarknaden och med hänvisning till de kriterier som anförts för ett bibehållande av ett visst "hemmamakestöd" vid beskattningen anser vi det orimligt att också familjer med en hemarbetande vuxen i mycket höga inkomstlägen skall kunna tillgodogöra sig ett extra avdrag på slutskatten. Det bör därför ske en reduktion av det extra avdraget på slutskatten i familjer i högre inkomstlägen. Denna reduktion bör sätta in när grundavdraget är avtrappat, d. v. s. vid en taxerad inkomst på 52 500 kr., och ske enligt samma regler som för grundavdraget, d. v. s. med en femtedel av den del av inkomsten som överstiger 52 500 kr. Denna reduktion innebär att det extra avdraget på slutskatten skulle vara helt borta vid en taxerad inkomst på 61 500 kr. Reduktionsregeln bör också gälla för ensamstående med barn i dessa inkomstlägen. Innebörden av en sådan reform blir att gifta, ensamstående och ensamstående med barn i högre inkomstlägen jämställs i skattehänseende. Ett starkt skäl för ett genomförande av ett förslag med reducering av avdraget på slutskatten är att det i de inkomstlägen som drabbas knappast längre är motiverat att samhället träder in med ett stöd för att möjliggöra för någon av parterna att stanna i hemmet. Det bör vara vars och ens privatsak om så sker.

II: 1223

Det är väsentligt att i det nya skattesystemet införes en mekanism som gör att hemmamakeavdraget automatiskt faller bort i framtiden och att skattelagstiftningen därigenom anpassas till en modern livsform. Hemmamakeavdraget har dock sin motivering även i framtiden i familjer med minderåriga barn, där ene maken är enbart hemarbetande. I familjer utan barn bör emellertid hemmamakeavdraget successivt avtrappas i yngre äktenskap. Hur en dylik avtrappning skall ske bör närmare utredas. Ett tänkbart förslag vore att i äktenskap där yngste maken är född 1926 eller senare avtrappning sker med förslagsvis 150 kr. för varje år för att helt upphöra i familjer där yngste maken är född 1938 eller senare.

En sådan avtrappning skulle innebära en ej oväsentlig besparingseffekt som dessutom skulle öka under åren framöver.

Företagsbeskattningen

I: 377 och II: 418

Det bör mycket bestämt understrykas att en utredning om företagsbeskattning snarast bör igångsättas. Därvid bör frågan om en övergång till bruttobeskattning av företagen ägnas särskild uppmärksamhet.

Under den tid utredningen bedrivs kan det emellertid inte vara riktigt

att lämna beskattningen av företagen helt oförändrad. En skärpning av den nuvarande bolagsbeskattningen är motiverad av en rad skäl. Bl. a. kan anföras:

1. behovet av ökade skatteinkomster för stat och kommun för att finansiera en önskvärd minskning av skattebelastningen på lägre och medelstora inkomster;

2. nödvändigheten att utforma företagsbeskattningen på ett annat sätt än f. n. så att den om möjligt underlättar och inte försvårar en näringspolitik och lokaliseringpolitik i löntagarnas intresse;

3. det faktum att under de bägge senaste årtiondena en betydande omfördelning ägt rum av det totala skattetrycket så att detta vältras över från förelagssektorn till hushållssektorn. Detta kan belysas med olika jämförelser.

Enligt material sammanställt av riksdagens upplysningstjänst har skattetrycket i procent av bruttonationalinkomsten fördelat å fysiska personer respektive företag undergått en betydligt mindre stegring för den senare gruppen:

År	Skattetryck i % av BNI	
	Fysiska personer	Företag
1950	6,1	1,4
1960	12,8	2,3
1965	18,9	2,5

En tablå publicerad i den ledande artikeln i tidskriften Tiden nr 9/1969 visar de direkta bolagsskatternas (vinstskatternas) andel av den totala statliga inkomstskatten (första kolumnen), av totala kommunala inkomstskatten (andra kolumnen) och av totala skattebeloppet — inklusive indirekta skatter och socialförsäkringsavgifter — till stat och kommun (tredje kolumnen):

	Stat %	Kommuner %	Offentlig sektor %
1955	27	10	12
1960	21	9	8
1966	13	8	6

Bland faktorer som ligger bakom den här utvecklingen anför tidskriften Tiden den osedvanligt kraftiga investeringsboomen 1958—1961 som skapade ett stort avskrivningsunderlag, vilket med gällande liberala avskrivningsregler möjliggjort för företagen att hålla nere skattebelastningen, en hårdnande internationell konkurrens som lett till en sjunkande vinstandel av bruttonationalprodukten samt ett flitigt användande av investeringsfonderna i konjunktur- och lokaliseringpolitiken som inneburit skattesänkningar för bolagen.

Det bör också erinras om att riksdagen — på regeringens förslag — under de senaste åren fattat en rad beslut som inneburit rena favörer för aktiebolagen. Den extra bolagsskatten slopades för nio år sedan, och uttagsprocenten sänktes till 40 %. Detta kan beräknas ha inneburit ett skattebortfall för statskassan på i runt tal 3 miljarder kr. När mervärdeskatten trädde i kraft befriades företagen från 900 milj. kr. i omsättningsskatt på investeringsvaror. Även om hela den samtidigt införda arbetsgivaravgiften skulle räknas bort — vilket knappast är riktigt eftersom denna drabbade också den offentliga sektorn — kvarstår ett netto för bolagen på 200 milj. kr. Ett halvår dessförinnan slopades oms på maskininvesteringar, vilket gjorde 150 milj. kr. De ändrade avskrivningsregler för rörelse- och hyresfastigheter som beslutades 1969 gav bolag och kapitalägare en lättnad med ca 300 milj. kr. Sammanlagt är det alltså många miljarder kronor som aktiebolagen getts i skattelättnad under de senaste åren.

4. en skärpning av företagsbeskattningen är nödvändig för att motverka tendensen till ökade inkomst- och förmögenhetsklyftor i samhället och i stället söka genomföra en politik av utjämning.

Redan fr. o. m. 1971 års taxering bör en extra bolagsskatt uttas med 10 % av den beskattningsbara inkomsten.

I: 1048 och II: 1215

De förändringar i inkomst-, kapitalvinst-, arvs- och gåvoskatterna, som föreslås i prop. 1970: 70 och 71, behöver kompletteras med andra medel för att utjämningsmålet effektivt skall främjas. Bolagsbeskattningen har betydelse för den personella inkomstfördelningen. Eftersom aktieinnehavet till stor del är koncentrerat till höga och mycket höga inkomsttagare betyder en förändring i bolagsbeskattningen en förändring i skattebelastningen i motsvarande inkomstskikt.

Från mitten av 1950-talet har det fortgått en betydande omfördelning av skattetrycket från bolagsskatter till andra skattetyper. T. o. m. på lång sikt är utvecklingen efter 1955 unik. Från mitten av 1920-talet till 1955 höll sig nämligen bolagsskatterna till offentlig sektor som andel av totala skattebeloppet omkring 12 %. Åtminstone fyra orsaker kan anges bakom omfördelningen. För det första inträffade under perioden 1958—1961 en kraftig investeringsuppgång i industrin, vilket skapade avskrivningsobjekt, så att den effektiva skattebelastningen kunde hållas nere jämfört med tidigare perioder. För det andra har en viss inkomstomfördelning inträffat under 1960-talet från vinster till löner, vilket inneburit att bolagsskatternas andel av det totala skattebeloppet fallit, med andelen inkomstskatter på fysiska personer stigit. För det tredje har investeringsfonder använts i större utsträckning under 1960-talet än tidigare, vilket medfört en lättnad i bolagsbeskattningen. För det fjärde är det tydligt att AP-fondernas uppbyggnad delvis har drabbat bolagsvinsterna.

Huvudintrycket är att det har skett en viss omfördelning av skatetrycket från bolagsskatter till andra skattetyper, vilket inneburet att skattebelastningen på de höga och mycket höga inkomstagarna lättat.

Det vore önskvärt att företagen kunde ges goda villkor att expandera, att ta risker, att etablera sig på nya områden o. s. v. utan att detta ledde till att ägarna hade speciella fördelar av det. Ett sådant system torde bli en självklarhet i framtiden. Ägarintresset kommer mer och mer att trängas undan till förmån för de anställdas och samhällets krav och behov. Tendenser till minskat ägarinflytande gör sig redan gällande.

En reformering av bolagsbeskattningen i syfte att uppnå en utjämning av hushållens inkomster och förmögenhetsuppbyggnad kan med hänsyn härtill utformas så att skatten huvudsakligen drabbar ägarintresset, medan företagsledandets villkor inte påverkas. Det skulle innebära att nuvarande system med dels möjligheter till skattereduktion genom skattemässiga avskrivningar, som är större än vad kapitalförslitningen motiverar, dels relativt hög beskattning av den bokföringsmässiga vinsten ersätts med ett annat, där man söker åstadkomma en nödvändig kapitalförsörjning för företagen utan att därför förmögenhetsökningar uppstår för privatpersoner.

Alternativet skulle kunna utformas i enlighet med följande tankegång. Företagen ges mindre möjligheter än för närvarande att skapa dolda reserver genom att avskrivningsreglerna görs mer restriktiva. Vidare skulle den nuvarande formen av bolagsskatt sänkas för att kompensera bortfallet av avskrivningsmöjligheter. Företagen skulle därigenom ha ungefär samma möjligheter som för närvarande att plöja ned vinster för finansiering av investeringar. De vinster som blir kvar i företaget efter den direkta skatten och skattemässiga avskrivningar borde dock bli föremål för en speciell skatt, utformad så att den aldrig behövde betalas in till statskassan, genom att staten garanterar generell rätt till återlån på denna skatt. De skulder till staten, som därigenom skulle komma att ackumuleras i företaget, borde vara amorteringsfria.

Frågor som måste ges särskild uppmärksamhet vid överväganden om en dylik återlåneskatt är problemet att undvika att de kraftigaste skattehöjningarna drabbar de s. k. tillväxtföretagen liksom frågan hur statens långivarinressen i olika situationer skall bevakas.

Kompensation till kommunerna

I: 1049 och II: 1214

Höjningen av grundavdraget vid den kommunala beskattningen har främst effekter på den kommunala ekonomin. Åtgärder måste därför vidtas för att motverka skattebortfallet, som vid en höjning av grundavdraget till 4 500 kr. i propositionen beräknas till omkring 1 miljard kr. Det är en uppenbar brist i propositionen att förslaget innebär en minskning av kom-

munernas skatteintäkter på ca 1 miljard kr. och att problemet hur kompensation skall ges härför avfärdas med endast någon mening om att så skall ske. Däremot får man inte någon klarhet i hur detta skall gå till, ännu mindre någon garanti för att det verkligen blir en reell kompensation. Hur kompensation härför skall uppnås bör finnas med i bilden, när dessa förändringar görs. Denna fråga är emellertid skjuten på framtiden. Med hänsyn till att kommunerna i stor utsträckning flerårsplanerar sin budget blir oklarheten på denna punkt mycket oläglig och försvårande för den kommunala planeringen.

Såsom kommunalskatteavdraget varit utformat under de senaste åren har de lägsta inkomsttagarna i högskattekommunerna icke fått någon kompensation jämfört med motsvarande i lågskattekommunerna. Anledningen härtill har varit konstruktionen av det år 1965 införda schablonavdraget för kommunalskatten. Det var en viktig åtgärd för att lätta bördan för låginkomsttagarna, men det medförde samtidigt konsekvenser just för dem som bor i högskattekommunerna. Dessa åtgärder är typiska för det lappverk som åstadkommits under senare år och som gjort våra krav på en större samlad skattereform så väl motiverade; ett problem löstes och ett nytt skapades. Efter förslaget i denna proposition har det i fråga om möjligheten att kompensera sig för kommunalskatten blivit jämlikhet mellan hög- och låginkomsttagare, men det har i stället blivit en ännu större skillnad mellan hög- och lågskattekommunernas innevånare.

Med kommunernas nuvarande ekonomiska situation är det nödvändigt att staten fullt ut kompenserar varje enskild kommun för de minskade skatteinkomsterna. Det är också nödvändigt att åtgärder vidtas för att åstadkomma en ytterligare utjämning av de kommunala skattesatserna, inte minst för att motverka de negativa verkningarna av borttagandet av kommunalskatteavdraget.

Finansministern anmäler också i proposition nr 70 att han har för avsikt att utreda formerna för kompensation till kommunerna och för en utökning av möjligheterna att medge bidrag inom det kommunala skatteutjämningsystemets ram, som kan kompensera innevånare i kommuner med särskilt hög kommunalskatt för de negativa effekter som där följer med borttagandet av kommunalskatteavdraget. Riksdagen begärde redan i fjol, efter motioner från centerpartiet och folkpartiet, en utredning om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Det är enligt vår mening nödvändigt att denna nu tillsätts och bedriver sitt arbete med största skyndsamt.

Avdrag för gäldränta

I: 1053 och II: 1216

Avdragsrätten för skuldräntor bör begränsas. Den nuvarande avdragsrätten gynnar de högre inkomsttagarna och förmögenhetsägarna. Som en förs-

ta åtgärd bör avdragsrätten slopas för skuldräntor avseende belopp överstigande 100 000 kr. Enligt beräkningar av riksdagens upplysningstjänst skulle detta ha medfört en ökning av statsinkomsterna med ca 675 milj. kr. räknat på 1969 års förmögenheter och skulder. Merinkomsten för statskassan kan nu uppskattas till minst 700 milj. kr.

Indexreglering av skattesystemet

I: 1045 och II: 1219 (jfr II: 1217)

Ett minimikrav vid utformning av ett nytt skattesystem bör vara att grundavdrag, skiktgränser i skatteskalan för beräkning av statlig inkomstskatt, hustruavdrag, förvärvsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga görs värdebeständiga, d. v. s. sätts i relation till basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring. Endast härigenom erhåller löntagarna en garanti för att deras löner inte blir hårdare beskattade vid stegringen i den allmänna prisnivån. Åtgärden skulle dessutom bidra till ett lugnare förhandlingsklimat vid den stundande lönerörelsen, eftersom kravet på kompensation för prisstegringar kan sättas lägre. Detta skulle framför allt komma låg- och mellaninkomstgrupperna till del. Principbeslut om ett sådant skydd mot skattehöjningar bör därför redan nu fattas av riksdagen.

I: 1049 och II: 1214

En väsentlig brist i skatteförslaget är att man inte vidtar någon åtgärd för att hindra att skattesystemet genom inflationens verkningar får andra effekter än vad som avsetts. Eftersom man har att räkna med en stigande prisnivå de närmaste åren, skulle ett genomförande av förslaget kunna medföra att den faktiska marginalbeskattningen blir väsentligt större vid en sannolik utveckling av löneinkomster och priser än vad skatteskolorna anger. En låginkomsttagare med 15 000—20 000 kr. får en marginalskatt på 36,5 %, medan mellan- och höginkomsttagare får marginalskatter som varierar mellan ca 59 % i skiktet 35 000—70 000 och 65 % i skiktet 70 000—100 000 kronors inkomst. Om inte skatteskolorna med jämna mellanrum omräknas med hänsyn till penningvärdets fall, kommer låginkomsttagare att få vidkännas marginalskatter som finansministern avsett för dem som har högre inkomster.

Om regeringens förslag antas utan komplettering till skydd mot inflationens skatteskärpande verkningar, kommer låginkomsttagarna att drabbas hårdast. Det måste vara angeläget att undvika detta. Eljest försvåras eller omöjliggöres den höjning av levnadsstandarden som man på alla håll förklarat sig eftertrakta för låginkomsttagarnas del och som vi från folkpartiets och centerpartiets sida länge förordat.

Skatteskolorna bör liksom grundavdragen värdesäkras, så att man förhindrar, att inflationen medför en inte avsedd skärpning av skattetrycket. I princip bör även övriga avdrag vara värdesäkra. Förslag enligt ovanstående riktlinjer bör efter utredning snarast föreläggas riksdagen.

*Negativ skatt**I: 1046 och II: 1217*

Låginkomsttagare med försörjningsplikt bör befrias från statlig inkomstskatt. Detta innebär dock inte en tillräcklig hjälp. Vid en fortsatt övergång till indirekt beskattning kommer dessa grupper att kunna få sin ställning försämrad. Möjligheterna att genom införande av s. k. negativ skatt ytterligare hjälpa låginkomsttagarna bör därför utredas.

*Fortsatt reformering av beskattningen**I: 1046 och II: 1217*

I ett högt utvecklat samhälle ställs stora anspråk på det allmännas resurser. Ju större dessa anspråk blir, desto viktigare är kravet att skattesystemet utformas så att det ej får hämmande effekter på arbetsvilja, företagsamhet och sparande och därmed på den totala ekonomiska tillväxten i samhället. Vi har under senare år kunnat iakttaga hur högskattepolitiken motverkat sig själv. Den nuvarande utvecklingen mot allt högre direkta skatter måste brytas. Skattesystemet måste utformas så att det blir resurs-skapande.

Även i många andra avseenden kan kritik riktas mot skatternas utformning. Systemet är omodernt och har, eftersom det inte blivit föremål för någon genomgripande reformering utan ständigt lappats på, blivit alltmer svåröverskådligt. Att skattepolitiken inte anpassats till dagens samhälle med dess ekonomiska struktur och löneläge har också lett till en rad effekter för skattebetalarna, som inte var avsedda när skattesystemet en gång utformades. I dag drabbar t. ex. den progressiva beskattningen hårt löntagare i vanliga inkomstlägen, d. v. s. med inkomster som ansågs höga när skattesystemet en gång utformades men som nu till följd av den allmänna löneutvecklingen och penningvärdeförsämringen är normala.

Skattesystemet har därigenom inte heller lett till den inkomstutjämning som dess tillskyndare en gång i tiden avsåg. I realiteten har effekten blivit den motsatta. Klyftorna i inkomst före skatt har sålunda som följd av progressiviteten väsentligt vidgats. Att åstadkomma en rättvisare skattepolitik, som dessutom stimulerar arbete, företagsamhet och sparande, är därför för både den enskilde och samhället en mycket angelägen uppgift.

Den direkta beskattningen bör utformas så att den befrämjar den totala resurstillväxten i samhället. Endast genom en fortsatt snabb tillväxt av vår ekonomi erhåller inkomsttagarna en kontinuerligt stigande levnadsstandard samtidigt som fortsatt reformverksamhet möjliggörs.

Skattesystemet skall vidare vara så utformat, att det ej motverkar utan befordrar den samhällsekonomiska balansen. Efter de senaste årens måttliga inflation har åter snabba prisstegringar inträtt.

En snabb utveckling mot ett alltmer omfattande internationellt ekono-

miskt samarbete innebär rika möjligheter för vårt land, vilket dock förutsätter att vid omläggningen av vårt skattesystem stor hänsyn tas till utvecklingen på beskattningens område i andra länder. Skattesystemet skall medverka till att ge svenskt näringsliv möjligheter att konkurrera med utländska företag på lika villkor.

Skattesystemet skall vara rättvist och så utformat att det lönar sig att arbeta och spara. Det får inte lägga särskilt tunga bördor på mellaninkomstgrupperna. Det får inte leda till automatiska skattestegringar vid penningvärdeförsämring. Det skall ta hänsyn till skatteförmågan.

För att tillgodose dessa mer principiella önskemål på skattepolitiken måste följande krav på en genomgripande skattereform ställas:

1. Den bör bygga på en förskjutning från direkt till indirekt skatt.
2. Den statliga inkomstskatten måste lindras och progressiviteten dämpas.
3. Barnfamiljer och pensionärer måste kompenseras för skärpningar i konsumtionsbeskattningen.
4. Vid en reformering av familjebeskattningen i riktning mot individuell beskattning måste bl. a. hänsyn tas till kravet att föräldrarna själva får ta ansvar för barnens vård liksom till de olika förhållandena i skilda delar av landet.
5. För samtliga folkpensionärer bör ett bottenbelopp motsvarande folkpensionen vara skattefritt. Skattesystemet får inte lägga hinder i vägen för den pensionär som önskar fortsätta förvärvsarbete att behålla skälig del av ersättningen härför.
6. Frågan om negativ skatt bör utredas.
7. Vid utformning av ett nytt skattesystem bör skalor och avdrag göras värdebeständiga.
8. De s. k. faktiskt sambeskattades skattesituation måste tillgodoses genom införandet av avdragsrätt för makelön.
9. Vid en reformering av skattesystemet måste sambandet mellan löne- och skattepolitik särskilt observeras. De höga marginalskatterna har i betydande grad lett till en förskjutning av den direkta skatten från löntagare till företagare och slutligen till konsumenterna. Resultatet har blivit å ena sidan mycket stora nominella skillnader mellan högavlönade och lågavlönade och å andra sidan ett högt kostnadsläge för stat och kommuner och för företag. Detta samband mellan skatter och löner kan inte bestridas och skattepolitiken utformas därefter. En lindring av progression och marginalskatter för alla inkomsttagare bör förenas med en motsvarande återhållsamhet i fråga om lönekrav från de högre inkomstgruppernas sida. På det sättet kan ett bättre utrymme för lönehöjningar för de lägre inkomsttagarna skapas, en jämnare inkomststruktur uppnås och samtidigt produktionskostnadernas stegring bromsas utan negativa återverkningar på den reella inkomstutvecklingen.

II: 1227

Befogad kritik kan riktas mot regeringsförslaget på grund av dess alltför ringa hänsyn till nödvändigheten av ett bättre stöd åt barnfamiljerna, dess skärpta marginalskatteeffekter redan i låga och måttliga inkomstskikt och dess favorisering av ensamstående i höginkomstlägen på bekostnad av relativt låga inkomsttagare med familj. Det kan väl inte heller utan vidare anses vara odiskutabelt riktigt att bibehålla sambeskattningen i fråga om inkomst av kapital, en inkonsekvens som i den föreslagna utformningen kan förmodas få från rättvisesynpunkt delvis icke önskvärda följder.

Den allvarligaste aspekten på regeringsförslaget om ändring i skattesystemet är dock den som departementschefen blott ytligt snuddar vid: det tilltagande skattefusket och den ytterligare stimulans därav som förslaget med sina skärpta marginaleffekter kan förmodas skapa. Enligt — givetvis osäkra — beräkningar skulle det från beskattning undandragna beloppet numera uppgå till årligen omkring tio miljarder kr. Härtill kommer de ytterst betydande belopp som undgår beskattning på grund av skatteflykt och på grund av att själva skattesubjektet flyr till utlandet ävensom bortfall av skatt genom avskrivning av restantier. Vi har med andra ord ett högst ofullgånget skattesystem, som inte motsvarar rimliga krav på rättvisa och jämlikhet. Något kan rättas till genom en skärpt kontroll och en strängare bedömning av brott mot skattelagstiftningen. Huvudintrycket av en närmast bankruttmässig skattemetodik kvarstår dock. Kraven på en mera generell övergång till indirekt beskattning tränger sig i detta läge med ökad styrka fram. Den indirekta skatten — som till sin natur är en särbeskattning — är sparsvänlig, arbetsinsatsvänlig och skattefuskfientlig. Den stimulerar till ökade arbetsinsatser och omöjliggör i stor utsträckning skattefusk och skatteflykt — vårt nuvarande system med direkta skatter har i dessa hänseenden direkt motsatta effekter. Ett skattesystem som gör det mindre lönsamt att arbeta och mera lönsamt att vara ohederlig är förvisso inte något bra skattesystem.

Indirekt skatt*Mervärdeskatten**I: 1053 och II: 1216*

Den avgörande åtgärden för att i samband med skattereformen säkra en höjd levnadsstandard åt låginkomsttagarna torde vara att inte höja mervärdeskatten. Om momshöjningen stoppas innebär det, enligt beräkningar av riksdagens upplysningstjänst, en skattelindring jämfört med regeringsförslaget på 553 kr. vid en deklarerad inkomst av 15 000 kr., på 648 kr. vid en deklarerad inkomst av 20 000 kr. och 743 kr. vid en deklarerad inkomst av 25 000 kr. (hushållen har i detta räkneexempel antagits bestå av

två vuxna, varav en förvärvsarbetande, och två hemmavarande barn under 16 år). Barnfamiljerna gör den största "vinsten" på att momshöjningen uteblir eftersom deras konsumtion av momsbelagda varor är relativt störst.

Om mervärdeskatten höjs med 5 % d. v. s. i verkligheten med 6,5 % — från 11,11 % till 17,65 % av priset före skatt — innebär det att den föreslagna sänkningen av de direkta skatterna för låginkomsttagare och barnfamiljer kraftigt reduceras. I vissa vanliga inkomstlägen och inkomstkombinationer blir skattesänkningen obetydlig. Risk finns för att den helt äts upp och mera därtill av den prischock som åstadkommes genom prisstegringen på grund av momshöjningen lagd ovanpå den "vanliga" prisstegringen.

Försäljningskatten

I: 1051 och II: 1211

Från branschens sida förväntades att den särskilda punktskatten på guldsmedsvaror skulle försvinna i samband med omläggningen till mervärdeskatt. Så blev dock inte fallet, utan skatt utgår fortfarande med 20 % på beskattningsvärdet, d. v. s. konsumentpriset inklusive skatt. Tillsammans med mervärdeskatten och den särskilda kontrollstämpelavgiften utgör de totala kostnaderna för skatte- och kontrollavgifter cirka 40 % av varans pris, en procentsats som kommer att sliga med omkring 5 % i samband med höjningen av mervärdeskatten. Till detta kommer icke oväsentliga kostnader för redovisningsförfarandet.

Under de senaste åren har konsumtionen på fritidsområdet ökat avsevärt. En betydande del av denna konsumtion läggs på resor till andra länder, och de utgifter som svenska resenärer har i främmande länder anses vara en av orsakerna till den bristande valutabalansen.

En avsevärd del av den konsumtion som svenska turister har utomlands läggs ner på varor som i de besökta länderna kan förvärfvas till betydligt lägre priser än i Sverige. Till mycket stor del köper i dag svenska turister guldsmedsvaror i utlandet. Dels har varorna i de flesta turistländer i sig själva ett lägre pris bland annat på grund av låga kostnader för arbetskraften. Den svenska skattebelastningen som vederligen inte har sin motsvarighet i något annat land bidrar dessutom till ett med cirka 30—40 % högre pris än i utlandet. Danmark och Norge har t. ex. avskaffat den särskilda skatten på guldsmedsvaror.

Det är givetvis svårt att exakt fastställa hur stort valutautflödet är genom dessa inköp av guldsmedsvaror i andra länder, men enligt branschens beräkningar torde det uppgå till cirka 50 miljoner kr. Detta valutautflöde beror delvis på att motsvarande varor i Sverige är belastade med en hög punktbeskattning.

De siffror som redovisas i statsverkspropositionen visar trots de goda

konjunkturerna en kraftig nedgång i försäljningen av guldsmedsvaror. Denna nedgång beror inte på bristande kvalitet hos den svenska produktionen eller de varor som saluförs i Sverige. Sverige anses tvärtom internationellt sett stå på ett högt plan när det gäller formgivning och kvalitet. Orsakerna måste sökas på annat håll, och prisfrågan är utan tvekan den väsentligaste.

I detta sammanhang bör också observeras att nedgången av försäljningen på guldsmedsvaror medfört kraftig avgång bland de anställda inom branschen. Många guldsmeder, både företagare och anställda, har under de senaste åren, mycket beroende på punktskatterna, tvingats överge sitt yrke. Med den starka föränderligheten inom vårt näringsliv är detta i och för sig ingen ovanlig företeelse. Vi vänder oss emellertid emot att en hård punktbeskattning så avgjort försämrar branschens konkurrensläge att hela branschens existens äventyras. Det finns inget rimligt motiv att kvarhålla denna särbeskattning. Det vid skattens genomförande återopade motivet att inköp av guld- och silvervaror skulle vara att betrakta som speciellt lyxbetonade håller inte i dag. Det är inte svårt att räkna upp en rad varugrupper som har minst lika stor karaktär av överflödsvaror, varugrupper som också ofta ligger som köpalternativ till guld- och silvervarorna och som kommer i ett betydligt gynnsammare prisläge på grund av att de inte har punktskattebelastning.

Det bör erinras om att försäljningsskatten på guldsmedsvaror är, jämte skatten på knutna mattor, den enda kvarvarande punktskatt som tas ut i detaljhandelsledet.

Pälsvaruskatten

II: 927

Pälsvaruskatten består av en beredningsskatt som tas ut vid berederierna inom landet och en däremot svarande skatt som tas ut vid import. Beredningsskatten består av en styckeskatt, och värdet skall motsvara 10 % på värdet av råvara plus beredningskostnad. Vid import av beredda skinn, hopsyddas tavlor eller färdiga pälsar uttas en värdeskatt enligt följande: lösa skinn 10 %, tavlor och dylikt 8 %, färdiga plagg 6 %.

Beredningsskatten och importskatten skall i princip vara lika, och det skall bli samma skatt om en vara importeras beredd eller importeras i rått tillstånd och sedan beredes inom landet. Detta är dock nästan omöjligt att uppnå på grund av svängningar på råvarupriserna, ibland mycket kraftiga och snabba sådana. Av dessa orsaker måste kontrollstyrelsen se till att skattesatserna är riktiga i förhållande till råvarupriserna ett par tre gånger om året. Trots detta händer det ofta att beredningsskatten blir diskriminerande antingen mot svenska berederier eller också mot utländska. I det förra fallet händer det ofta att stora partier beredes i utlandet, eftersom im-

portskatten på 10 % blir lägre än beredningsskatten i Sverige. Detta senare inträffar vid prisfall, då det alltså ställer sig fördelaktigare att bereda utomlands. Vid sådana tillfällen är det alltså skatten som avgör om ett skinn skall beredas inom eller utom landet. Genom de snabba och kraftiga pris-svängningarna kan dessa två system aldrig bli lika och rättvisa.

Skrivelser

Med anledning av propositionen har till bevillningsutskottet ingivits skrivelser från föreningen Nike, fru Brita Nordström, Täby, Svenska Byggnads-entreprenörföreningen, advokaten Sten B:son Leijonhufvud och De fria yrkesutövarnas råd.

Utskottets yttrande

Inledning

Den i propositionen föreslagna omläggningen av skattesystemet syftar dels till att åstadkomma en omfördelning av skattebördan till förmån för låginkomsttagarna och flertalet barnfamiljer, dels till att införa individuell beskattning av arbetsinkomster. Dessutom föreslås lättnader i beskattningen för folkpensionärer med smärre sidoinkomster. Reformen är avsedd att träda i kraft den 1 januari 1971.

De föreslagna ändringarna av inkomstbeskattningen innebär i huvudsak följande.

Sambeskattningen av arbetsinkomster slopas och individuell beskattning genomförs för sådana inkomster. Med anledning härav ersätts de nuvarande båda skatteskalorna för den statliga inkomstskatten med en enda skala, som är så utformad att den — fränsett de högsta inkomstskikten — ger lägre sammanlagd skatt än den som f. n. gäller för ogifta men något högre skatt än den som nu gäller för gifta. Ortsavdragen omkonstrueras till grundavdrag, som bestäms individuellt till högst 4 500 kr. både vid den statliga och den kommunala taxeringen men som successivt reduceras vid taxerade inkomster överstigande 30 000 kr. Ogift skattskyldig, som har hemmavarande barn under 18 år, äger rätt till nedsättning av skatten på sin inkomst — skattereduktion — med 1 800 kr. I äktenskap, där endast en av makarna förvärvsarbetar, får den förvärvsarbetande maken reduktion av skatten på sin inkomst med högst 1 800 kr. Beloppet avtrappas i relation till den andre makens inkomst och bortfaller helt då sistnämnde make kan utnyttja sitt grundavdrag i full utsträckning.

Rätten till avdrag vid den statliga taxeringen för kommunala utskylder avskaffas. Hänsyn härtill har tagits vid utformningen av den nya skatte-

skalan. Också förutsättningarna för rätt till förvärvsavdrag ändras. Anknytningen till den skattskyldiges kön slopas, och båda makarna skall ha arbetsinkomst och hemmavarande barn under 16 år för att förvärvsavdrag skall kunna medges. Även ensamstående med hemmavarande barn under 16 år äger rätt till förvärvsavdrag. Maximibeloppet sänks från 3 000 till 2 000 kr.

Fosterbarn, för vilket inte utgår fosterlega, jämställs vid beskattningen med egna barn. Avdraget för underhåll av icke hemmavarande barn höjs från 1 000 till 1 500 kr. och åldersgränsen från 16 till 18 år. Vidare höjs avdraget för nedsatt skatteförmåga i existensminimifallen från 1 000 till 1 500 kr. för varje oförsörjt barn.

Folkpensionärerna får skattelättnader dels genom att det kommunala bostadstillägget blir skattefritt, dels genom att bestämmelserna om extra avdrag ändras så att någon beskattningsbar inkomst inte uppkommer, om sidoinkomsten inte överstiger 1 500 kr. för ensamstående och 2 000 kr. för makar som båda har folkpension. Det extra avdraget avtrappas successivt vid stigande sidoinkomster.

Skattereformen kompletteras med socialpolitiska åtgärder, varom förslag framläggs i prop. 1970: 60, 65 och 77, innebärande att barnbidragen, studiebidragen och bidragsförskotten höjs och att sjukförsäkringsavgift inte skall debiteras make utan egna inkomster.

Jämsides med inkomstskattereformen föreslås i prop. 1970: 71 vissa ändringar av förmögenhets- samt arvs- och gåvobeskattningen. Dessa förslag behandlar utskottet i betänkande 1970: 41.

Avsikten är att kommunerna skall erhålla full kompensation för det skattebortfall som föranleds av det nya grundavdraget och höjningen av avdraget för underhåll av icke hemmavarande barn samt av lättnaderna i beskattningen av folkpensionärerna.

De föreslagna ändringarna rörande inkomstbeskattningen, som innebär skattelättnader för flertalet skattskyldiga med årsinkomster upp till 40 000—45 000 kr., och de kompensationsåtgärder, som föranleds av reformen, medför ett inkomstbortfall och en merkostnad för staten på tillsammans ca 4,6 miljarder kr. för helt budgetår. Erforderlig inkomsttäckning härför är avsedd att ske genom en höjning av mervärdeskatten fr. o. m. den 1 januari 1971 från 10 till 15 % och genom skärpning av skatterna på större inkomster, förmögenheter och arv.

I takt med den allmänna välståndsutvecklingen har kraven på ökad ekonomisk jämställdhet mellan olika befolkningsgrupper växt sig allt starkare. I den allmänna debatten har hävdats att en fortsatt inkomst- och standardutjämning inte kan åstadkommas enbart genom avtalsuppörelser mellan parterna på arbetsmarknaden. Åtgärder på beskattningsområdet har också ansetts nödvändiga för att uppnå den eftersträlvade jämlikheten. Den i finansplanen tillkännagivna och i propositionen föreslagna reformeringen av

beskattningen är att se som ett led i strävandena att åstadkomma en standardhöjning för de breda folklagen.

De nuvarande bestämmelserna om sambeskattnings av makar bygger på uppfattningen om äktenskapet som en ekonomisk enhet. Denna beskattningsprincip har sedan länge varit föremål för kritik. Därvid har bl. a. anförts att i ett samhälle med i princip fullständig jämlikhet mellan individerna i rättsligt och medborgerligt avseende beskattningsreglernas utformning inte bör vara beroende av den skattskyldiges kön och civilstånd. Vidare har framhållits att de med sambeskattnings förenade förmånerna inverkat negativt på gifta kvinnors benägenhet till förvärvsarbete. Mot bakgrunden härav har familjeskatteberedningen i sitt betänkande *Individuell beskattning* (Fi 1969: 4 och 5) utarbetat vissa tekniska alternativ för övergång till individuell beskattning. Vid remissbehandlingen av beredningens betänkande har flertalet av de hörda myndigheterna och organisationerna uttalat sig för en övergång till individuell beskattning. Departementschefens förslag om en modifierad form av individuell beskattning bygger till väsentlig del på vad familjeskatteberedningen i sitt betänkande förordat.

De i propositionen framlagda reformförslagen på beskattningsområdet, som betecknats som de mest genomgripande sedan andra världskriget, får ses mot bakgrunden av den sedan länge pågående omstruktureringen av samhället och syftar till en mer rättvis och rationell fördelning av skattebördan mellan olika befolkningsgrupper och individer.

Inom alla de politiska partierna råder enighet om att skattebördan bör lindras för låginkomstgrupperna och barnfamiljerna, varmed avses såväl gifta som ensamstående barnförsörjare, och att en individuell beskattning av arbetsinkomster bör genomföras. Däremot är meningarna i viss mån delade om vilka medel som bör användas och vilka ekonomiska resurser som bör utnyttjas för att uppnå de önskade effekterna.

Utskottet delar uppfattningen att det är nödvändigt att anpassa skattesystemet till de förändrade förhållandena i samhället och att åstadkomma en standardförbättring för personer med lägre inkomster och för flertalet barnfamiljer. Starka principiella skäl talar också för en övergång till individuell beskattning i modifierad form. Detta torde endast kunna uppnås genom en kombination av skatte- och socialpolitiska åtgärder. Inte minst med hänsyn till att kommunalskatten utgör den tyngsta skattebördan för ca 90 % av alla skattskyldiga måste omläggningen av den direkta beskattningen avse både den statliga och den kommunala inkomstskatten och kommunerna lämnas full kompensation för det därav föranledda skattebortfallet.

Som framhållits i propositionen kan skattesänkningen endast i begränsad utsträckning finansieras genom höjningar av skatterna på större inkomster, förmögenheter och arv. Den erforderliga inkomstförstärkningen måste där-

för i huvudsak ske genom ett ökat uttag av indirekt skatt i en sådan omfattning att inkomsterna därav återförs till låginkomsttagarna och barnfamiljerna genom sänkta inkomstskatter och höjda sociala bidrag.

Av det anförda framgår att utskottet i princip ansluter sig till de i propositionen angivna riktlinjerna och medlen för att uppnå den med reformen avsedda omfördelningen. Även om utskottet har förståelse för vissa av de i motionerna framförda kraven på ytterligare skattelättnader och en mer långtgående reformering av beskattningsreglerna, är det enligt utskottets uppfattning inte möjligt att för närvarande binda sig för skattelättnader som går nämnvärt utöver förslagen i propositionen. Utskottet föreslår emellertid vissa ändringar i departementschefens förslag av i huvudsak teknisk natur.

Utskottet behandlar härafter de olika förslagen i propositionen och de med anledning därav väckta motionerna ävensom vissa vid riksdagens början väckta motioner.

Uppskov med behandlingen av propositionen

I motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. yrkas uppskov med behandlingen av propositionen och att Kungl. Maj:t till höstriksdagen framlägger nytt förslag till skattereform i enlighet med i motionerna angivna riktlinjer. Som motivering för yrkandet åberopar motionärerna, att de samhällsekonomiska konsekvenserna av förslagen i propositionen inte är tillräckligt utredda och att en ytterligare minskning av marginalskatten i mellanskikten och en lindring av skattebördan för barnfamiljerna är nödvändig.

Som tidigare nämnts bygger förslagen i propositionen till stora delar på familjeskatteberedningens betänkande, vilket i sedvanlig ordning remissbehandlats. Utskottet har vidare haft tillgång till ett omfattande, inom finansdepartementet upprättat tabellmaterial för belysande av reformens verkningar i olika avseenden. Till komplettering av förslagen i propositionen och motionerna har på utskottets initiativ ekonomiska och tekniska utredningar infordrats från finansdepartementet eller utförts inom utskottets kansli. Utskottet har således haft tillgång till ett omfattande utredningsmaterial vid sitt ställningstagande till förslagen i propositionen och motionerna och vid bedömningen av verkningarna av reformen i såväl ekonomiskt som tekniskt hänseende. Redan tidigare i år har utskottet i sitt betänkande 1970: 5 framhållit angelägenheten av att skattereformen genomförs så snart som möjligt. Med hänsyn härtill och då de ytterligare utredningar, som utskottet i det följande förordar, inte behöver göras omedelbart anser utskottet sig inte kunna biträda uppskovsyrkandet i motionerna I: 1046 och II: 1217.

Utskottet behandlar härafter de olika förslagen av departementschefen

och i motionerna i den ordning de behandlas i propositionen och tar då också ställning till de i förenämnda motioner framförda yrkandena om bl. a. lägre marginalskatt.

Inkomstbeskattningen

Avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn

Enligt gällande bestämmelser äger skattskyldig vid taxeringen rätt till avdrag för underhåll av icke hemmavarande barn under 16 år med 1 000 kr. för varje barn. Beloppet skall styrkas med intyg från barnavårdsnämnd, barnavårdsman eller kommunal förtroendemän.

Förslagen i propositionen innebär höjningar av avdragsbeloppet till 1 500 kr. och av åldersgränsen till 18 år. Med hänsyn till att det nuvarande kravet på intyg för styrkande av det utbetalade beloppet medfört vissa olägenheter i tillämpningen föreslår departementschefen att kravet på bevisning mildras.

I motionerna I: 785 av herr Lidgard samt II: 915 av herrar Lothigius och Carlshamre yrkas att avdrag skall medges för faktiskt utgivet underhållsbidrag. Motionärerna begär också utredning i syfte att åstadkomma en objektiv behandling av skilsmässoparter. De ensamstående barnförsörjarnas problem har även uppmärksammats i motionerna I: 98 av herr Helén m. fl. och II: 110 av herr Gustafson i Göteborg m. fl., vari begärs en utredning som särskilt bör beakta att vid beskattningen skälig hänsyn tas till fastställda underhållsbidrag för barn.

De i propositionen föreslagna ändringarna i fråga om avdrag för underhåll av icke hemmavarande minderåriga barn får ses som ett led i åtgärderna att förbättra barnförsörjarnas ekonomiska ställning och ligger helt i linje med de i prop. 1970: 65 förordade ändringarna av bidragsförskotten. Utskottet kan inte tillstyrka någon höjning av avdragsbeloppet. Ett slopande av beloppsgränsen på sätt förordats i motionerna I: 785 och II: 915 skulle nämligen innebära ett ytterligare frångående av den vid beskattningen tillämpade principen att avdrag medges för vad som utgivits till annans undervisning eller uppfostran. Beträffande utredningsyrkandena vill utskottet endast framhålla, att de i motionerna aktualiserade frågorna torde komma att beaktas av utredningen angående den familjerättsliga lagstiftningen och skatteutredningen om periodiskt understöd.

Då utskottet inte heller funnit anledning att erinra mot de föreslagna bevisreglerna tillstyrker utskottet propositionen i denna del och avstyrker således bifall till motionerna I: 98 och II: 110 samt I: 785 och II: 915.

Förvärvsavdragen m. m.

I fråga om förvärvsavdragen innebär departementschefens förslag följande. Har makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft arbetsinkomst — i propositionen benämnd A-inkomst — äger den make, som haft den lägsta

inkomsten, eller, om makarna haft lika stora inkomster, den yngste maken rätt till förvärvsavdrag. Avdraget utgör vid inkomst av rörelse 25 % av nettointäkten och vid inkomst av tjänst 25 % av inkomsten, i båda fallen dock högst 2 000 kr., vilket innebär en minskning av maximibeloppet med 1 000 kr. Vid inkomst av jordbruksfastighet är avdraget 1 000 kr. Sådan gift skattskyldig med hemmavarande barn under 16 år, vars make utfört arbete i jordbruk eller rörelse, s. k. faktisk sambeskattnings, äger rätt till förvärvsavdrag med belopp motsvarande värdet av makens arbetsinsats, dock högst 1 000 kr. Slutligen äger ogift man eller kvinna med hemmavarande barn under 16 år rätt till förvärvsavdrag med 25 % av nettointäkten av jordbruksfastighet eller rörelse och med 25 % av inkomsten av tjänst, i samtliga fall dock högst med 2 000 kr.

I motionen II: 1210 av herrar Andersson i Knäred och Josefson i Arrie yrkas att förvärvsavdrag alltid skall medges med högst 2 000 kr., när ene maken har inkomst av jordbruksfastighet och andre maken inkomst av rörelse eller tjänst. Utredningsyrkandet i motionen II: 1222 av fru Kristensson m. fl. avser rätt till avdrag för av förvärvsarbete föranledda faktiska kostnader för tillsyn av barn och för kostnader för vård av sjuk eller åldrig nära anhörig.

Förvärvsavdraget, som avser att kompensera barnfamiljerna för merkostnader för barntillsyn, hör egentligen inte hemma i ett system med individuell beskattning av arbetsinkomster. På grund av de ogynnsamma verkningar för förvärvsarbetande makar med minderåriga barn, som ett avskaffande av avdraget skulle innebära, anser utskottet det emellertid ofrånkomligt att bibehålla avdraget till dess samhällets åtgärder för barntillsyn och barnservice hunnit utbyggas och förbättras.

Vid en övergång till individuell beskattning är det naturligt att förvärvsavdragets anknytning till den skattskyldiges kön slopas. Med hänsyn till de skattemässiga fördelar som följer av höjningen av grundavdraget och av den nya skatteskalen för makar, som båda förvärvsarbetar, har utskottet inte något att invända mot att avdragets maximibelopp sänks och att avdraget får utnyttjas av den make som har den lägsta arbetsinkomsten.

Om makarna har hemmavarande minderåriga barn, erhåller gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet och gift man vid faktisk sambeskattnings enligt nuvarande bestämmelser förvärvsavdrag med högst 1 000 kr. Beloppet motiveras av att barntillsynskostnaderna i dessa fall är lägre än om båda makarna förvärvsarbetar utanför hemmet. Enligt utskottets uppfattning finns det inte anledning att ändra maximibeloppet i fråga om inkomst av jordbruksfastighet och vid faktisk sambeskattnings. Därför kan utskottet inte biträda lagstiftningsyrkandet i motionen II: 1210 att förvärvsavdraget alltid skall uppgå till högst 2 000 kr., när den ene maken har inkomst av jordbruksfastighet och den andre maken inkomst av rörelse eller tjänst.

Utskottets principiella inställning till förvärvsavdraget i det nya skattesystemet är givetvis inte förenligt med yrkandet i motionen II: 1222 om av-

drag för faktiska kostnader för barntillsyn. Mot ett bifall till yrkandet talar också det därmed förenade skattebortfallet för stat och kommun, som kan antas överstiga 50 milj. kr. per år.

Kostnader för vårdsnaden av sjuka eller åldriga nära anhöriga är av den karaktären, att samhället bör lämna kompensation härför på annat sätt än genom avdrag vid beskattningen.

Med det anförda tillstyrker utskottet de i propositionen föreslagna ändringarna rörande förvärvsavdraget. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna II: 1210 och II: 1222.

Kommunalskatteavdraget

I propositionen föreslås att avdraget för allmän kommunalskatt vid den statliga inkomsttaxeringen slopas för fysiska personer, oskiftade dödsbon och familjestiftelser. Hänsyn härtill har tagits vid utformningen av den nya skatteskalan.

Avdraget för kommunalskatt har ursprungligen tillkommit för att utjämna olikheterna i skattebördan för skattskyldiga i olika kommuner. Detta motiv har alltmer förlorat i styrka på grund av den relativa jämnhet som efter införandet av de statliga bidragen för kommunal skatteutjämning råder i fråga om den kommunala utdebiteringen. Såvitt utskottet kan bedöma är slopandet av kommunalskatteavdraget ägnat att medföra inte bara en förenkling av taxeringsarbetet utan också — på grund av avdragets regressiva verkningar — större rättvisa vid beskattningen. Med hänsyn härtill tillstyrker utskottet i princip att kommunalskatteavdraget avskaffas fr. o. m. 1972 års taxering

Enligt nuvarande bestämmelser hänförs till intäkt av tillfällig förvärvsverksamhet vid den statliga taxeringen restituerad, avkortad eller avskriven kommunalskatt i den mån denna påverkat storleken av avdrag för sådan skatt som åtnjutits vid tidigare års taxeringar. Också denna bestämmelse föreslås slopad. Äldre bestämmelser skall dock gälla i fråga om restituerad, avkortad eller avskriven kommunalskatt, som påförts på grund av 1970 eller tidigare års taxering eller eftertaxering för år 1970 eller tidigare år. Utskottet har inte något att invända häremot.

I en till utskottet ingiven skrift har bl. a. påtalats, att kommunalskatt som debiteras 1971 eller senare på grund av skatteprocesser avseende tidigare års taxeringar eller eftertaxeringar för tidigare år inte blir avdragsgill enligt departementschefens förslag.

Mot bakgrunden av vad i propositionen föreslagits i fråga om restituerad, avkortad eller avskriven kommunalskatt anser utskottet det rimligt att kommunalskatt, som efter den 1 januari 1971 påförts som tillkommande skatt på grund av 1970 eller tidigare års taxering eller på grund av eftertaxering för år 1970 eller tidigare år, blir avdragsgill. Utskottet föreslår därför en komplettering av denna innebörd av övergångsbestämmelserna i för-

slaget till förordning om ändring i förordningen om statlig inkomstskatt.

Som en följd av kommunalskatteavdragets avskaffande föreslår departementschefen dessutom att det nuvarande förbudet i förlustutjämningsförordningen mot att i förlustavdraget inräkna schabloniserat kommunalskatteavdrag slopas.

Genom detta förslag kommer vissa skattskyldiga under en övergångstid i gynnsammare ställning än tidigare. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att — med frångående av nuvarande bestämmelser — medge en skattskyldig rätt att vid taxeringen kvitta helt eller delvis fiktiva förluster, som uppkommit på grund av det schabloniserade kommunalskatteavdraget, mot senare års överskott. Utskottet föreslår därför att ikraftträdandebestämmelsen i förslaget till lag om ändring i förlustutjämningsförordningen kompletteras med en föreskrift att i förlustavdrag, som utnyttjas vid 1972 eller senare års taxering, inte får inräknas schabloniserat kommunalskatteavdrag.

Med dessa kompletteringar tillstyrker utskottet de i propositionen föreslagna ändringarna i fråga om kommunalskatteavdraget.

Grundavdraget

Det nuvarande ortsavdraget, som utgör 2 250 kr. för ensamstående utan hemmavarande barn under 18 år och 4 500 kr. för makar och ensamstående med barn under 18 år, skall enligt förslaget i propositionen ersättas med ett individuellt grundavdrag på 4 500 kr. vid såväl den statliga som den kommunala taxeringen. I den mån grundavdraget inte kan utnyttjas av den ene maken får det — i motsats till vad som nu gäller i fråga om ortsavdraget — inte avräknas från den andre makens taxerade inkomst. När den skattskyldiges till statlig inkomstskatt taxerade inkomst överstiger 30 000 kr. skall grundavdraget minskas med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kr. Grundavdraget blir därigenom helt avtrappat vid en taxerad inkomst av 52 500 kr. Om den skattskyldige varit bosatt här i riket under mer än hälften av beskattningsåret medges fullt grundavdrag, som avtrappas i enlighet med huvudregeln. Avser bosättningen här en kortare tid än ovan sagts skall grundavdrag medges med 375 kr. för varje hel kalendermånad eller del därav, som den skattskyldige varit bosatt här. Om i sistnämnda fall den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten överstiger 15 000 kr., skall grundavdraget avtrappas med en femtedel av det överstigande beloppet.

I motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. yrkas dels att grundavdraget skall utgöra 4 500 kr. oavsett inkomstens storlek för inkomsttagare med barn och för gifta med eller utan barn, när hustrun saknar inkomst, dels att avtrappningen skall påbörjas vid en taxerad inkomst av 35 000 kr. för ensamstående utan barn och för gifta med eller utan barn, när båda makarna förvärvsarbetar. Vidare yrkas i motionerna I: 1050 av herrar Karl Pettersson och Strandberg samt II: 1226 av herrar

Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs att grundavdraget inom det allmänna stödområdet skall bestämmas till 4 500 kr. oavsett inkomstens storlek.

För skattskyldiga med små och medelstora inkomster är kommunalskatten den tyngsta skattebördan. Skattereformen avser därför bl. a. att lätta det kommunala skattetrycket. Detta syfte uppnås genom grundavdraget, som i princip avser att undanta ett skäligt belopp för existensminimum från beskattning. Genom avtrappningen av grundavdraget i de högre inkomstskikten har avdraget kunnat bestämmas till ett högre belopp än det nuvarande ortsavdraget för skattskyldiga i de lägre inkomstskikten utan att detta leder till alltför stort skattebortfall för kommunerna. Det hade givetvis varit till fördel, inte minst för låginkomsttagarna, om grundavdraget kunnat fastställas till högre belopp. En sådan åtgärd är emellertid förenad med ett betydande skattebortfall och kan därför inte ifrågakomma i nuvarande statsfinansiella läge.

Ett bifall till yrkandena i motionerna I: 1046 och II: 1217 skulle medföra ett totalt årligt skattebortfall för stat och kommun på minst 700 milj. kr., varför utskottet inte kan biträda desamma. I andra sammanhang har utskottet motsatt sig införande av speciella skatteregler för vissa delar av landet. Utskottet kan därför inte heller tillstyrka förslaget i motionerna I: 1050 och II: 1226.

Som ovan nämnts skall grundavdrag — förutsatt att avtrappning enligt tidigare redovisade bestämmelser inte skall ske — utgå med fullt belopp, om den skattskyldige varit bosatt här i riket under mer än hälften av beskattningsåret. Har den skattskyldige varit bosatt här under högst hälften av beskattningsåret skall grundavdraget bestämmas till ett lägre belopp. Detta framgår inte fullt tydligt av författningstexten, varför utskottet föreslår en mindre omredigering av 48 § 2 mom. och en ändring av 48 § 3 mom. kommunalskattelagen (KL).

I detta sammanhang föreslår utskottet också en redaktionell ändring av första stycket av anvisningarna till 60 § KL.

Med dessa ändringar tillstyrker utskottet departementschefens förslag rörande grundavdraget. Härav och av vad ovan anförts framgår att utskottet avstyrker motionerna I: 1046 och II: 1217 i denna del ävensom motionerna I: 1050 och II: 1226.

Avdrag för nedsatt skatteförmåga

Enligt nuvarande bestämmelser i 50 § 2 mom. KL äger skattskyldig, vars skatteförmåga varit väsentligen nedsatt på grund av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige åtnjuter allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet rätt att — utöver ortsavdrag — erhålla extra avdrag med högst 6 000 kr. Även i det fall att den skattskyldiges inkomst, sedan skatt avdragits, understigit existensminimum på grund av nedsatt arbetsförmåga,

långvarig oförvårdad arbetslöshet, stor försörjningsbörda eller annan därmed jämförlig omständighet, är den skattskyldige berättigad till extra avdrag. I sistnämnda fall får dock maximibeloppet, 6 000 kr., ökas med högst 1 000 kr. för varje oförsörjt barn.

Som ett led i förbättringen av barnfamiljernas ekonomiska ställning föreslås i propositionen att beloppet för extra avdrag avseende oförsörjda barn i existensminimifallen skall höjas till 1 500 kr. för varje barn.

I motionen II: 1192 av herr Mellqvist och fru Sundström yrkas ett särskilt avdrag vid taxeringen för döva med 2 250 kr. för ensamstående och 4 500 kr. för makar. Yrkandet i motionen II: 1223 av fru Kristensson m. fl. avser sådana ändringar av 50 § 2 mom. KL att ordet "väsentligen" utgår, att den inskränkning i avdragsrätten som gäller skattskyldig med barn, för vilket utgått allmänt barnbidrag, slopas och att avdragets maximibelopp höjs till 10 000 kr. Vidare begärs i motionerna I: 373 av herrar Eric Peterson och Per Jacobsson samt II: 569 av herr Larsson i Umeå m. fl. skyndsamt utredning av frågan om rätt till avdrag för handikappades särskilda kostnader för intäkternas förvärvande och om extra avdrag på grund av handikappades större levnadskostnader.

Under senare år har samhällets stöd till de handikappade genom direkta bidrag och förmåner vid beskattningen successivt ökat. När liknande motionsyrkanden tidigare behandlats av riksdagen har från utskottets sida framhållits att den skattskyldiges ekonomiska ställning bör vara avgörande för om extra avdrag skall medges. För en skattskyldig med mera betydande inkomst eller förmögenhet kan skatteförmågan knappast anses vara väsentligen nedsatt med mindre denne fått vidkännas en avsevärd utgift. Utskottet vidhåller denna uppfattning och har inte funnit anledning frånträda sin tidigare uttalade mening att stödet åt de handikappade i princip bör lämnas i form av direkta bidrag och inte genom avdrag vid taxeringen eller andra skatteförmåner. Utskottet vill erinra om att de handikappades förhållanden är föremål för utredningar inom bl. a. handikapputredningen och pensionsförsäkringskommittén.

Genom att maximibeloppet för extra avdrag, 6 000 kr., bibehålls samtidigt som grundavdraget bestäms till 4 500 kr. för varje skattskyldig med taxerad inkomst av högst 30 000 kr. kan större inkomster än f. n. befrias från skatt. Dessutom ökar utrymmet för medgivande av sådant avdrag i existensminimifallen för barnfamiljerna enligt departementschefens förslag.

Mot bakgrund härav är utskottet inte berett tillstyrka annan ändring av bestämmelserna om extra avdrag än att — som föreslås i propositionen — avdraget för varje oförsörjt barn i existensminimifallen höjs från 1 000 till 1 500 kr. Utskottet avstyrker således bifall till yrkandena i motionerna I: 373 och II: 569 samt II: 1192 och II: 1223.

De i motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. samt i motionerna I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt

II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg framställda yrkandena om extra avdrag för fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster behandlar utskottet nedan i samband med frågan om folkpensionärernas beskattning.

Beskattningen av makar

Som tidigare nämnts föreslås i propositionen att endast arbetsinkomster skall bli föremål för individuell beskattning, medan sambeskattning av övriga inkomster skall bibehållas vid den statliga inkomsttaxeringen. På grund härav har i förordningen om statlig inkomstskatt närmare reglerats vilka inkomster som skall betraktas som arbetsinkomster. Dessa bestämmelser överensstämmer med vad som nu gäller vid den frivilliga särbeskattningen. Med arbetsinkomst — i förslaget benämnd A-inkomst — menas inkomst av tjänst med undantag av periodiskt understöd eller därmed jämförlig periodisk intäkt samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse, om den skattskyldige varit verksam i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Övriga inkomster benämns B-inkomst.

En uppdelning av inkomsten i A- och B-inkomst behöver göras bara i vissa fall. När en sådan uppdelning är nödvändig skall samtliga avdrag som inte medges i förvärvskälla i första hand göras från A-inkomst. I den mån dessa inkomster inte förslår får avräkning ske från B-inkomst. Skatteberäkningen är avsedd att ske på följande sätt. Har endast den ene maken beskattningsbar inkomst beräknas skatten på hans beskattningsbara inkomst utan uppdelning i beskattningsbar A- resp. B-inkomst. Om båda makarna har beskattningsbar inkomst beräknas skatten på beskattningsbar A-inkomst för vardera maken för sig. Har makarna enbart beskattningsbar B-inkomst beräknas skatten på det sammanlagda beloppet av B-inkomsterna och fördelas mellan makarna efter förhållandet mellan de beskattningsbara inkomsterna. I andra fall läggs B-inkomst hos den av makarna som har den lägsta beskattningsbara A-inkomsten samman med den andre makens totala beskattningsbara inkomst. Summan skattläggs sedan som om den utgjort sistnämnda makes beskattningsbara inkomst. Det skattebelopp som därvid erhålls minskas med skatten på hans beskattningsbara A-inkomst. Skillnaden utgör makarnas sammanlagda skatt på B-inkomst. Härefter fördelas skatten mellan makarna efter förhållandet mellan deras beskattningsbara B-inkomster. Vidare föreslås att om det sammanlagda beloppet av makarnas B-inkomster inte överstiger 2 000 kr. dessa inkomster skall anses som A-inkomst.

I motionen I: 1047 av fru Florén-Winther yrkas att B-inkomster, som inte överstiger 5 000 kr., skall beskattas som A-inkomst. Vidare yrkas i de vid riksdagens början väckta motionerna I: 795 av herr Svanström och II: 910 av fru Jonäng att skattemyndighet ex officio skall särtaxera makar om detta medför lägre skatt.

Utskottet har redan inledningsvis uttalat sig för en övergång till indivi-

duell beskattning av arbetsinkomster. Detta är motiverat såväl från arbetsmarknadspolitiska synpunkter som med hänsyn till kravet på likställdhet mellan könen vid beskattningen. Sådana skäl kan inte åberopas för en individuell beskattning av andra inkomster än arbetsinkomster. En särbeskattning av inkomst av annan fastighet, tillfällig förvärvsverksamhet och kapital kan vidare antas utgöra ett incitament för makar att formellt uppdelat tillgångarna sinsemellan på sådant sätt att de erhåller lägsta möjliga skatt. Övervägande skäl talar således för att sambeskattningen av andra inkomster än arbetsinkomster bibehålls vid den statliga taxeringen.

Utskottet vill inte bestrida att den föreslagna metoden för samtaxering av B-inkomster kan förefalla invecklad. Samma invändning gjordes emellertid vid införandet av bestämmelserna om frivillig särbeskattning men dessa regler har visat sig fungera tillfredställande. Med en lämplig utformning av deklara-tionsformulären och deklara-tionsanvisningarna torde de föreslagna bestämmelserna i flertalet fall inte komma att bereda några större svårigheter vid den praktiska tillämpningen.

Vid den frivilliga särbeskattningen betraktas sidoinkomster på högst 1 000 kr. för makarna tillsammans som arbetsinkomst. En sådan frigräns har ansetts lämplig för att förenkla det administrativa förfarandet. I departementschefens förslag har frigränsen höjts till 2 000 kr. Med hänsyn till att de föreslagna bestämmelserna är gynnsammare än de nuvarande sambeskattningsreglerna anser utskottet det inte motiverat att från sambeskattning undanta B-inkomster på sammanlagt mer än sistnämnda belopp och avstyrker därför bifall till motionen I: 1047.

De föreslagna reglerna om sambeskattning av B-inkomster är avsedda att ersätta nuvarande bestämmelser om frivillig särbeskattning. Sistnämnda bestämmelser skall dock fortfarande gälla i fråga om skatt på grund av 1971 års taxering och eftertaxering för år 1971 eller tidigare år. Under sådana förhållanden finner utskottet inte anledning att göra några ändringar i fråga om den frivilliga särbeskattningen. Utskottet avstyrker således bifall till motionerna I: 795 och II: 910.

Familjeskatteberedningen föreslog i sitt betänkande rätt till avdrag för makelön vid faktisk sambeskattning. Denna fråga har aktualiserats i några motioner. Sålunda yrkas i motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. att avdrag för makelön skall medges enligt särskilda av riksskatteverket fastställda grunder, om båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. I motionerna I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg begärs utredning om rätt till individuell beskattning, när båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Enligt motionärernas mening bör medhjälpande make — beroende på omfattningen av arbetsinsatsen — beskattas för den del av inkomsten, som lägst motsvarar basbeloppet för ATP och högst tre gånger nämnda basbelopp.

Familjeskatteberedningen har uppskattat antalet familjer, där ene maken driver jordbruk eller rörelse med biträde av andre maken, till omkring 250 000. I dessa fall finns ingen objektiv grund för hur inkomsten skall fördelas mellan makarna, och möjligheterna att effektivt kontrollera att obehöriga inkomstöverföringar inte sker är mycket begränsade. I sammanhanget kan inte bortses från att jordbruks- och rörelseinkomster till viss del utgör avkastning på det i verksamheten investerade kapitalet, vilken enligt vad ovan anförts i princip bör sambeskattas. Härtill kommer att en uppdelning av inkomsten mellan makarna i många fall leder till försämringar i ATP- och sjukförsäkringshänseende. Enligt utskottets mening har skäligen hänsyn tagits till de faktiskt sambeskattades speciella situation genom skattereduceringen, bortfallet av ene makens sjukförsäkringsavgift och förvärvsavdraget. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217 samt I: 1049 och II: 1214 i denna del.

Enligt nuvarande bestämmelser i 52 § 1 mom. KL taxeras vardera maken för sin inkomst och mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. Underskottsavdrag och allmänna avdrag med undantag av förvärvsavdrag, som inte kunnat utnyttjas av ene maken, får avräknas från den andre makens inkomst. Härutinnan föreslås ingen ändring i propositionen.

I motionen II: 1213 av herr Fälldin m. fl. yrkas att inkomst av jordbruksfastighet och rörelse skall beskattas hos den av makarna som svarat för den största arbetsinsatsen. Motionärerna anser det otillfredsställande att om mannen förvärvsarbetar utanför hemmet och hustrun sköter makarnas jordbruk eller rörelse mannen likväl skall beskattas för hela inkomsten.

De skäl utskottet ovan anført mot införande av makelön kan i allt väsentligt också återopas mot förslaget i motionen II: 1213. Under hänvisning härtill avstyrker utskottet bifall till densamma.

Yrkanden om ytterligare lättnader i beskattningen för gifta och ensamstående med barn framställs i motionerna I: 1043 av herr Ingvar Andersson m. fl. och II: 1224 av herr Krönmark m. fl. Förslaget innebär att den statliga inkomstskatten efter särskild ansökan skall beräknas efter följande grunder. S. k. tudelningsgräns fastställs till belopp motsvarande fyra gånger basbeloppet för ATP vid taxeringsårets ingång för makar utan barn och fem gånger basbeloppet för skattskyldig med ett barn under 18 år. För varje barn därutöver under 18 år höjs tudelningsgränsen med ett basbelopp. Om inkomsten inte överstiger tudelningsgränsen beräknas skatten på hälften av inkomsten, varefter skattebeloppet fördubblas. När inkomsten överstiger nämnda gräns beräknas skatt dels på hälften av tudelningsbeloppet, dels på överskjutande belopp, varefter skattebeloppen sammanläggs. Ett liknande men mindre preciserat lagstiftningsyrkande framställs i motionerna I: 1050 av herrar Karl Pettersson och Strandberg samt II: 1226 av herrar Petersson i Gäddvik och Nilsson i Agnäs.

Förslaget i motionerna I: 1043 och II: 1224 innebär att man vid införandet

av individuell beskattning bibehåller en frivillig form av sambeskattnings för att åstadkomma skattelättnader i inkomstskikten 25 000—100 000 kr. för gifta och barnfamiljer. Utskottet är för sin del inte övertygat om att i första hand dessa inkomsttagare är i behov av ytterligare skattelättnader. Förslaget är dessutom orealistiskt mot bakgrunden av att det kan beräknas medföra ett årligt skattebortfall på ca 1 miljard kr. Av anförda skäl avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 1043 och II: 1224 ävensom till motionerna I: 1050 och II: 1226 i denna del.

I detta sammanhang behandlar utskottet också motionerna I: 1052 av herr Sörenson och II: 1220 av herr Hyltander, vari begärs utredning om skattetekniska åtgärder i syfte att stimulera till äktenskap och familjebildning. Motionärerna förordar i första hand ett särskilt skatteavdrag för dem som ingår äktenskap. Detta avdrag bör enligt motionärernas mening upphöra efter ett antal år om äktenskapet blir barnlöst.

Såvitt utskottet kan bedöma är förslagen i propositionen väl ägnade att uppmuntra till familjebildning genom de fördelar som är förenade med en individuell beskattning av arbetsinkomster och de speciella förmåner som i övrigt tillkommer makar och barnfamiljer. I den mån ytterligare åtgärder från samhällets sida är önskvärda för att främja äktenskap och familjebildning bör detta ske på annat sätt än via beskattningen. Med hänsyn härtill avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 1052 och II: 1220.

Av vad ovan anförts framgår att utskottet tillstyrker de i propositionen föreslagna bestämmelserna för beskattning av makar.

Fosterbarnens ställning i beskattningshänseende

I propositionen föreslås att fosterbarn, för vilka fosterlega eller annan ersättning än barnbidrag och bidragsförskott inte utgår, vid inkomstbeskattningen skall jämföras med egna barn och adoptiv- eller styvbarn.

Med fosterbarn förstås enligt 46 § barnavårdslagen barn under 16 år, som vårdas och fostras i annat enskilt hem än hos föräldrarna eller särskilt förordnad förmyndare, som har vårdnaden om barnet. Ett fosterbarn kan vara utackorderat för en längre eller kortare tid i fosterhemmet. Det torde vara vanligt att barnet i relativt tidig ålder placeras i fosterhem och därefter stadigvarande vistas hos fosterföräldrarna.

Enligt förslaget i propositionen kommer skattskyldig med hemmavarande barn, för vilket utgår fosterlega eller annan ersättning än barnbidrag och bidragsförskott, inte att ha rätt till förvärvsavdrag.

Enligt utskottets mening är den föreslagna begränsningen av fosterföräldrars rätt till förvärvsavdrag inte tillfredsställande. I praktiken kommer denna nämligen att innebära att ersättningens karaktär blir avgörande för om förvärvsavdrag skall medges eller ej. Det förhållandet att barnet uppbär barnpension kommer nämligen inte att medföra att rätten till förvärvsavdrag går förlorad. Uppbär däremot vårdnadshavaren fosterlega eller an-

nan ersättning för barnet utöver barnbidrag och bidragsförskott upphör avdragsrätten. En sådan ordning måste för många fosterföräldrar te sig egendomlig.

Utskottet vill erinra om att chefen för finansdepartementet i prop. 1970: 71 förordat att fosterbarn i arvsskattehänseende utan begränsning skall jämföras med eget barn. Till stöd härför har han åberopat att det i flera fall skulle verka stötande att vid arvsbeskattningen behandla fosterbarn på annat sätt än andra barn. Även om förhållandena vid inkomstbeskattningen är i viss mån annorlunda talar enligt utskottets mening starka skäl för att alla fosterbarn behandlas lika.

Fosterbarn torde i allmänhet vistas hos fosterföräldrarna så lång tid att de blir mantalsskrivna hos dessa. De hos vilka barnet är mantalsskrivet bör enligt utskottets uppfattning vara berättigade till förvärvsavdrag.

På grund av det anförda anser utskottet att fosterbarn, oberoende av om fosterlega eller annan ersättning utöver barnbidrag och bidragsförskott utgår, skall jämföras med eget barn. Utskottets förslag föranleder ändring av 65 § KL.

Skatteskalan

Som redan inledningsvis framhållits är den i propositionen föreslagna skatteskalan för det statliga skatteuttaget utformad så, att den med undantag för de högsta inkomslägena ger lägre sammanlagd skatt än den som f. n. gäller för ensamstående men något högre än den som gäller för gifta. När den beskattningsbara inkomsten inte överstiger 15 000 kr. utgår enligt förslaget statlig inkomstskatt med 10 %. Gränsbeloppen för motsvarande procentuella uttag enligt nuvarande skatteskalar är 6 000 kr. för ensamstående och 12 000 kr. för gifta. Högsta uttagsprocenten är enligt den föreslagna skatteskalan 54 mot 65 enligt nuvarande skatteskala. Vid jämförelse mellan den föreslagna och de nuvarande skatteskallorna måste beaktas att vid utformningen av den nya skalan hänsyn tagits till kommunalskatteavdragets slopande och avtrappningen av grundavdraget. Även om statlig inkomstskatt skall tas ut med mer än 100 % av grundbeloppet, får likväl inte den på någon del av den beskattningsbara inkomsten belöpande skatten uppgå till högre belopp än som motsvarar 54 % av denna inkomstdel.

I motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. framförs krav på en betydande minskning av marginals-katten i mellaninkomstskikten och i motionerna I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg begärs utredning om sådan ändring av skatteskalan att marginals-katten i inkomstskikten 20 000—55 000 kr. dämpas. Enligt gjorda beräkningar medför ett bifall till motionerna ett avsevärt skattebortfall. Inkomstminskningen för staten enligt förslaget i motionerna I: 1046 och II: 1217 kan sålunda beräknas till omkring 1 miljard kr. Herr Leander m. fl. anser i motionen II: 1225 att procent-

satsen 44 bör tillämpas redan i skiktet 52 500—70 000 kr. Slutligen yrkas i motionerna I: 1053 av herr Werner och II: 1216 av herr Hermansson m. fl. att den bestämmelse, som begränsar skatten på den beskattningsbara inkomsten till viss procent, slopas.

Utskottet är medvetet om att departementschefens förslag innebär vissa marginalskatteskärpningar, när årsinkomsten överstiger 30 000 kr. för ensamstående och 20 000 kr. för gift skattskyldig, vars make saknar inkomst. Även om en mildring av marginalskatten i och för sig är önskvärd, är en sådan åtgärd i första hand beroende på det statsfinansiella utrymmet härför. Som inledningsvis framhållits har utskottet inte ansett det möjligt att f. n. binda sig för skattelättnader som går nämnvärt längre än vad departementschefen förordat. Utskottet vill emellertid erinra om att skatteskalorna och andra bestämmelser som påverkar progressionen vid beskattningen hittills med jämna mellanrum anpassats till inkomstutvecklingen. Det kan förutsättas att en sådan omprövning blir nödvändig även i fortsättningen.

Med anledning av de av motionärerna uttalade farhågorna för att de med reformen avsedda skattelättnaderna kommer att helt eller delvis utebli på grund av den fortgående inflationen och befarade höjningar av de kommunala utdebiteringarna vill utskottet understryka nödvändigheten av att kommunerna i största möjliga utsträckning anpassar sin expansion till det ökade skatteunderlag som skapas genom den årliga tillväxten i samhälls-ekonomi.

Den i motionen II: 1225 föreslagna skärpningen av uttagsprocenten i skiktet 52 500—70 000 kr. skulle otvivelaktigt medföra vissa fördelar från såväl fördelningspolitisk som skatteteknisk synpunkt. Med hänsyn till att förslaget är ägnat att försvåra en framtida justering av skatteskalen är utskottet dock inte berett tillstyrka detsamma.

Den statliga inkomstskatten är rörlig. För att undvika att skatten vid höjning av uttagsprocenten tar i anspråk alltför stor andel av inkomsten i de högre inkomstskikten, är skatten maximerad så att den inte i något skikt får överstiga 65 % enligt nuvarande bestämmelser och 54 % enligt förslaget i propositionen. En höjning av uttagsprocenten leder relativt snabbt till att den maximala skattesatsen kommer att tillämpas redan vid ganska måttliga inkomster. Utskottet finner därför inte anledning föreslå att spärregeln slopas.

Med det anförda tillstyrker utskottet den i propositionen föreslagna skatteskalen och avstyrker således bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217, I: 1049 och II: 1214 samt I: 1053 och II: 1216 i denna del ävensom till motionen II: 1225.

Folkpensionärernas beskattning m. m.

De i propositionen föreslagna skattelättnaderna för folkpensionärerna innebär, att det kommunala bostadstillägget, som f. n. utgör skattepliktig

inkomst, blir skattefritt och att avdraget för nedsatt skatteförmåga bestäms till 3 200 kr. för ensamstående folkpensionär med en till statlig inkomstskatt taxerad inkomst av högst 7 700 kr. och till 2 800 kr. för makar, som båda är folkpensionärer och som har en sammanlagd taxerad inkomst av högst 11 800 kr. Detta leder till att den skattepliktiga folkpensionen år 1971 och en sidoinkomst på högst 1 500 resp. 2 000 kr. blir helt undantagna från beskattning. Om den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten överstiger 7 700 kr. för ensamstående och 11 800 kr. för gifta folkpensionärer reduceras det extra avdraget med 1/3 av inkomstökningen. Härigenom upphör rätten till extra avdrag när den taxerade inkomsten uppgår till 17 300 resp. 20 200 kr. I den mån folkpensionen inklusive pensionstillskott stiger skall inkomstgränsen på 7 700 och 11 800 kr. liksom det extra avdraget justeras uppåt så att sidoinkomster på 1 500 resp. 2 000 kr. fortfarande blir skattefria. Om folkpensionären har förmögenhet som överstiger 80 000 kr. skall extra avdrag i regel inte medges. Överstiger förmögenheten 50 000 men inte 80 000 kr. skall avdraget minskas. Det extra avdraget skall medges utan särskild ansökan av den skattskyldige efter av riksskatteverket utfärdade anvisningar i enlighet med de riktlinjer för beräkningen av avdraget som angivits i propositionen. Slutligen föreslås i förenklings syfte att den bestämmelse avskaffas, som innebär att avdraget skall jämkas om folkpensionären mot låg avgift vistats på sjukhem eller annan anstalt eller om hans levnadskostnader påverkats av annan därmed jämförlig omständighet.

I motionerna I: 1044 av herr Bohman m. fl. och II: 1218 av herr Holmberg m. fl. yrkas att grundavdraget för ålders- och förtidspensionärer fr. o. m. 1972 års taxering bestäms till 90 % av basbeloppet för ensam pensionär och till 70 % av basbeloppet för en var make som är pensionär. Motionärerna begär dessutom utredning och förslag om slopande av bestämmelserna allt extra avdrag i vissa fall skall minskas med hänsyn till folkpensionärens förmögenhet. Yrkandet i motionen II: 1212 av fru Eriksson i Stockholm och herr Lindkvist avser förvärvsarbetsande förtidspensionärer och innebär att extra avdrag för sådana skattskyldiga bör medges med så stort belopp att beskattningsbar inkomst inte uppkommer på sidoinkomster om högst 3 000 kr. för ensamstående och 5 000 kr. för gifta pensionärer. Vidare begärs i motionerna I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg förslag till 1971 års riksdag om mildare marginalbeskattning av folkpensionärernas sidoinkomster och i motionen II: 23 av herrar Sjöholm och Andersson i Örebro utredning om skattefrihet för folkpensionsbelopp.

Vad först angår yrkandena om höjda grundavdrag för ålders- och förtidspensionärer och om skattefrihet för folkpension anser utskottet det inte motiverat att ge folkpensionärer med stora inkomster avsevärt större förmåner vid beskattningen än som tillkommer andra skattskyldiga i motsvarande inkomstlägen. På grund härav och då förslagen skulle medföra ett

betydande årligt skattebortfall för staten och kommunerna avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 1044 och II: 1218 i denna del samt till motionen II: 23.

Härefter behandlar utskottet förslaget i propositionen om extra avdrag för folkpensionärer och de i anslutning därtill framställda motionsyrkandena. Utskottet delar departementschefens uppfattning att folkpensionärerna har en i många avseenden gynnad ställning vid beskattningen. Man kan emellertid inte bortse från att nuvarande bestämmelser om extra avdrag för nedsatt skatteförmåga för folkpensionärer med sidoinkomster i vissa fall leder till otillfredsställande resultat beroende på de tröskel- och marginaleffekter som inträder vid stigande inkomster. Genom förslagen i propositionen uppnås avsevärda förbättringar i detta hänseende, men fortfarande kvarstår vissa otillfredsställande verkningar av bestämmelserna vid en samtidig reduktion av de inkomstprövade folkpensionsförmånerna och avtrappning av det extra avdraget. Utskottet har tagit del av vissa inom finansdepartementet upprättade tabeller, som avser att åskådliggöra verkningarna av förslaget för folkpensionärer med kommunala bostadstillägg. Av tabellerna framgår att den totala marginaleffekten i vissa inkomstlägen fortfarande kan uppgå till 90 % och att de negativa verkningarna blir mer framträdande ju större det kommunala bostadstillägget är. Det bör emellertid framhållas att folkpensionärerna även i dessa inkomstlägen totalt sett är lägre beskattade än andra inkomsttagare. Utan att göra betydande avsteg från skatteförmågeprincipen torde det enligt utskottets bedömning inte vara möjligt att genom ytterligare åtgärder på beskattningsområdet komma till rätta med problemet. Däremot torde vissa förbättringar kunna åstadkommas, om man ändrar reduceringsfaktorn för de inkomstprövade bidragen så att dessa kommer att minska i långsammare takt än f. n. En sådan åtgärd medför emellertid andra verkningar och ökade kostnader för stat och kommun, som inte kan överblickas utan närmare utredning. Det ankommer inte på bevillningsutskottet att ta ställning till dessa spörsmål, men utskottet förutsätter att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan och — om det visar sig möjligt — framlägger förslag i syfte att motverka de påtalade effekterna av bidrags- och skattereglerna för folkpensionärerna. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat också yrkandet i motionerna I: 1049 och II: 1214.

Utskottet, som tidigare anslutit sig till uppfattningen att förekomsten av förmögenhet bör medföra en reduktion av det extra avdraget för folkpensionärer, har inte något att erinra mot den i propositionen föreslagna justeringen av förmögenhetsgränserna. En sådan åtgärd ter sig naturlig bl. a. mot bakgrunden av de höjda taxeringsvärdena på grund av 1970 års allmänna fastighetstaxering och de höjningar av förmögenhetsgränserna, som redan föreslagits eller som är under övervägande beträffande andra fall av behovsprövning. Av det anförda framgår att utskottet inte kan biträda ut-

redningsyrkandet i motionerna I: 1044 och II: 1218 om slopande av dessa bestämmelser.

Utskottet vill inte bestrida att de förvärvsarbetande förtidspensionärerna, såsom framhållits i motionen II: 1212, ofta inte kan erhålla arbetsinkomster av normal storlek. Å andra sidan bör man inte bortse från att dessa skattskyldiga åtnjuter vissa speciella förmåner vid inkomstbeskattningen. Sålunda är bl. a. invaliditetsersättning och invaliditetstillägg enligt lagen om allmän försäkring skattefria enligt 19 § KL. I den mån det är angeläget att förbättra förhållandena för de förvärvsarbetande förtidspensionärerna bör detta enligt utskottets mening ske genom direkta bidrag och inte genom ytterligare skattelättnader. Utskottet avstyrker således bifall till yrkandet i motionen II: 1212.

I syfte att åstadkomma en mer rationell utformning av bestämmelserna om extra avdrag för folkpensionärer beslutade förra årets riksdag på förslag av bevillningsutskottet ett tillägg till punkt 2 av anvisningarna till 50 § KL, som innebär att om folkpension minskats till följd av livränta enligt 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall vid beräkning av extra avdrag anses som om folkpensionsförmånen utgått med oducerat belopp och i stället livräntan varit reducerad med det belopp, varmed folkpensionen varit minskad. Uppgift härom skall vid taxeringen lämnas till såväl den skattskyldige som vederbörande taxeringsnämnd.

Enligt förslaget i propositionen blir det extra avdraget i fortsättningen inte beroende på förhållandet mellan folkpension och sidoinkomst utan på storleken av den till statlig inkomstskatt taxerade inkomsten. Med hänsyn härtill och då bestämmelsen medför ett inte obetydligt merarbete för riks-försäkringsverket, de allmänna försäkringskassorna, statens personalpensionsverk och kommunernas pensionsanstalt föreslår utskottet att ifrågasvarande bestämmelse i punkt 2 av anvisningarna till 50 § KL utgår. Det bör särskilt framhållas att utskottets förslag inte innebär ändrad beskattning av ifrågasvarande folkpensionärer.

Med denna ändring tillstyrker utskottet de i propositionen framlagda förslagen rörande folkpensionärernas beskattning.

Utskottet har funnit det lämpligt att i detta sammanhang behandla utredningsyrkandena i motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. samt I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg om extra avdrag för fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster. Enligt motionärernas mening bör de regler som föreslås för folkpensionärerna även tillämpas på andra grupper av låginkomsttagare.

Enligt av centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden fastställda normalbelopp för existensminimum för år 1970 utgör högsta existensminimibelopp för ensamstående 8 250 kr., för makar utan barn 10 500 kr., för en-

samstående eller makar med ett barn 11 500 kr. och för ensamstående eller makar med två barn 12 500 kr. Om inkomsten efter avdrag för skatt överstiger nämnda belopp medges extra avdrag för nedsatt skatteförmåga på grund av existensminimum endast undantagsvis. De nya bestämmelserna om extra avdrag för folkpensionärer innebär, som tidigare nämnts, att ensamstående pensionär erhåller en skattefri inkomst på minst 7 700 kr. och gifta pensionärer tillsammans minst 11 800 kr. Härav framgår att de fulltidsarbetande med låga inkomster blir missgynnade i förhållande till folkpensionärerna.

Enligt inkomststatistiken för år 1968 redovisade nära 2 milj. personer nettoinkomster understigande 10 000 kr. Ett mycket stort antal av dessa var inte förvärvsarbetande. Bland låginkomsttagarna finns också stora grupper, för vilka inkomststatistiken inte ger en rättvisande bild av deras ekonomiska situation. Många låginkomsttagare åtnjuter således vid sidan av arbetsinkomst skattefria förmåner såsom arbetslöshetsunderstöd, sjukpenning, familjebidrag, studiebidrag och bostadstillägg. Det finns emellertid anledning räkna med att det statistiska underlaget för bedömning av låginkomsttagarnas ekonomiska förhållanden skall förbättras. Låginkomstutredningen har nämligen slutfört vissa undersökningar rörande befolkningsfördelningen med avseende på inkomster, utbildning, sjuklighet m. m., vilka inom kort kommer att redovisas i ett delbetänkande. Utredningen har också påbörjat en kartläggning av befolkningens levnadsnivå, som är avsedd att offentliggöras under innevarande år. På grundval av utredningens undersökningar torde det bli möjligt att ta ställning till i vilken utsträckning och på vilket sätt låginkomsttagarna bör beredas ytterligare lättnader i beskattningen.

Även om utskottet således anser det synnerligen angeläget att söka åstadkomma större rättvisa och jämlikhet i beskattningen än för närvarande mellan olika kategorier av låginkomsttagare, är utskottet inte berett att nu ta ställning till detta spörsmål. Sedan resultatet av låginkomstutredningens undersökningar framlagts förutsätter utskottet emellertid att Kungl. Maj:t tar initiativ till de åtgärder som kan anses erforderliga för att uppnå ökad likställighet vid beskattningen mellan olika låginkomstgrupper.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat berörda yrkanden i motionerna I: 1046 och II: 1217 samt I: 1049 och II: 1214.

Skattereduktionen

För att göra övergången till individuell beskattning mjukare för familjer, där endast ene maken förvärvsarbetar, föreslås i propositionen att ogift skattskyldig med hemmavarande barn under 18 år och gift skattskyldig, vars make saknar till statlig inkomstskatt taxerad inkomst, skall åtnjuta skattereduktion med 1 800 kr. Med hänsyn till att grundavdraget är individuellt och inte får utnyttjas av andre maken föreslås vidare att gift skattskyldig, vars make har taxerad inkomst understigande 4 500 kr., skall åt-

njuta skattereduktion med 40 % av skillnaden mellan 4 500 kr. och den taxerade inkomsten. Skattereduktion får ske i fråga om statlig inkomstskatt, statlig förmögenhetsskatt, kommunal inkomstskatt, landstingsmedel, tingshusmedel, skogsvårdsavgift, folkpensionsavgift och sjukförsäkringsavgift.

I motionerna I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg yrkas att 1 800-kronorsavdraget ersätts med ett hemmamakebidrag. Under hänvisning till att det inte är motiverat att medge skattskyldiga med större inkomster reduktion av skatt yrkas i motionen II: 1221 av fru Hörnlund m. fl., att 1 800-kronorsavdraget skall avtrappas, när den taxerade inkomsten överstiger 52 500 kr. Minskningen bör enligt motionärernas mening ske med en femtedel av den del av inkomsten som överstiger 52 500 kr., dvs den gräns där grundavdraget är helt avtrappat. Avdraget skulle därigenom bli helt avtrappat vid en inkomst av 61 500 kr. Vidare begärs i motionen II: 1223 av fru Kristensson m. fl. utredning om avtrappning av 1 800-kronorsavdraget i unga äktenskap utan barn.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att det är nödvändigt att vid övergången till individuell beskattning eliminera eller begränsa skattehöjningen för familjer, där endast en av makarna har inkomst, och för ensamstående med hemmavarande barn. Genom den föreslagna skattereduktionen uppnås väsentliga skattelättnader för dessa familjer samtidigt som förvärvsarbetande av alla kategorier kan beskattas efter en enhetlig skatteskala och med i övrigt i stort sett identiska skatteregler. Jämfört med nuvarande förmåner i form av dubbla ortsavdrag och lindrigare skatteskala har skattereduktionen dessutom den fördelen att skattelättnaden i kronor räknat blir lika stor för alla, oberoende av inkomstens storlek.

Som motivering för yrkandet om hemmamakebidrag anförs i motionerna I: 1049 och II: 1214 att hemmavarande make genom systemet med reduktion av skatten kommer att lämnas utan stöd eller med begränsat stöd, om andre makens inkomst inte är tillräcklig för att 1 800-kronorsavdraget skall kunna utnyttjas helt. Motionärerna synes därvid bortse från att familjen i dessa fall är berättigad till sociala förmåner och andra bidrag, som i allmänhet inte blir föremål för beskattning. I motionerna har vidare förutsatts att hemmamakebidraget i huvudsak skall vara konstruerat på samma sätt som avdraget. Eftersom rätten till skattereduktion enligt departementschefens förslag skall beaktas redan vid uppbörden av preliminär skatt, bör, om utskottet förstått motionärerna rätt, hemmamakebidraget utbetalas i början av året eller möjligen på samma sätt som folkpensioner och allmänna barnbidrag. Följden härav blir att bidraget måste återbetalas helt eller delvis, om hemmamen tagit förvärvsarbete under det år bidrag utgått. I jämförelse med 1 800-kronorsavdraget skulle hemmamakebidraget otvivelaktigt medföra ett administrativt merarbete. Härtill kommer att det kan beräknas medföra ökade utgifter för staten med uppskattningsvis 150 milj. kr. per år. Övervägande skäl talar därför enligt utskottets uppfattning för att ett system med

reduktion av skatten är att föredra framför någon form av hemmamaakebidrag.

Utskottet har viss förståelse för syftet med förslaget i motionen II: 1221 om avtrappning av 1 800-kronorsavdraget vid en taxerad inkomst av 52 500 kr. De föreslagna bestämmelserna torde vara lätta att administrera i de fall då endast ene maken har inkomst. Om den andre maken däremot har en mindre inkomst och avdraget samtidigt skall reduceras med hänsyn härtill är det förenat med betydande svårigheter att utforma för praktiskt bruk användbara bestämmelser för avtrappningen av 1 800-kronorsavdraget. På grund härav och med hänsyn till de höga marginalskatteeffekterna av motionärernas förslag kan utskottet inte biträda detta yrkande och inte heller yrkandet i motionen II: 1223 om speciella avtrappningsregler för yngre makar, vilket enligt utskottets uppfattning inte står i överensstämmelse med kraven på rättvisa och likformighet vid taxeringen.

Av det anförda framgår att utskottet tillstyrker de i propositionen föreslagna bestämmelserna om skattereduktion och avstyrker bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 samt II: 1223 i denna del ävensom till motionen II: 1221.

Företagsbeskattningen

Den föreliggande skattereformen berör inte företagen. Enligt uttalande i propositionen bör företagsbeskattningen bli föremål för särskild utredning, och departementschefen avser att inom den närmaste tiden begära Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för detta ändamål.

I motionerna I: 377 av herr Werner och II: 418 av herr Hermansson m. fl. begärs skyndsamt utredning av företagsbeskattningen. Därvid bör frågan om en övergång till bruttobeskattning ägnas särskild uppmärksamhet. I samma motioner yrkas också att extra bolagsskatt skall utgå fr. o. m. 1971 års taxering och tills vidare med 10 % av den beskattningsbara inkomsten. I motionerna I: 1048 av herr Bengt Gustavsson och II: 1215 av herr Heliström m. fl. begärs riksdagsskrivelse av innebörd att Kungl. Maj:t i direktiven för den aviserade utredningen rörande företagsbeskattningen beaktar möjligheten att genom införande av en s. k. återlåneskatt ytterligare främja målet om en inkomst- och förmögenhetsutjämning.

Enligt förordningen om statlig inkomstskatt utgör skattesatsen för aktiebolag 40 % av den beskattningsbara inkomsten. Om hänsyn tas till rätten till avdrag för erlagd kommunalskatt vid den statliga taxeringen erlägger aktiebolagen drygt 50 % av sin inkomst i direkt skatt till stat och kommun. Därutöver belastas bolagen med sociala avgifter och indirekta skatter, som i vissa fall uppgår till betydande belopp.

Med hänsyn till att företagsbeskattningen skall bli föremål för närmare utredning är utskottet inte berett att nu tillstyrka några ändringar härutinnan. Under den tid som stått till buds har utskottet inte haft möjlighet att närmare bedöma verkningarna av den form av företagsbeskattning som fö-

reslås i motionerna I: 1048 och II: 1215. Utskottet förutsätter emellertid att motionärernas förslag liksom förslaget i motionerna I: 377 och II: 418 om bruttobesättning blir föremål för överväganden inom den aviserade utredningen. Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna I: 377 och II: 418 i nu berörda delar samt till motionerna I: 1048 och II: 1215.

Kompensation till kommunerna

Departementschefen framhåller i propositionen att kommunerna skall erhålla full kompensation för det skattebortfall som föranleds av skattereformen och att förslag om formerna för kompensation senare kommer att framläggas.

I motionerna I: 1049 av herrarnas Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrarnas Hedlund och Gustafson i Göteborg begärs skyndsamt utredning om full kompensation till kommunerna för det skattebortfall, som föranleds av reformen, och att vid den begärda utredningen om den kommunala skatteutjämnningen även prövas frågan om kostnadsfördelningen i stort mellan staten och kommunerna.

Utskottet vill inledningsvis erinra om att riksdagen förra året i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att en parlamentarisk utredning skulle tillsättas med uppdrag att överse det nuvarande skatteutjämnningssystemet i syfte att nå en ytterligare utjämnad kommunalskatt över hela landet och att i samband därmed överväga frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun.

Enligt vad utskottet erfarit är direktiven för den begärda utredningen om översyn av den kommunala skatteutjämnningen under utarbetande i finansdepartementet. Avsikten är att en särskild utredning skall få i uppdrag att framlägga förslag om formerna för kompensation till kommunerna med anledning av skattereformen.

I ett interpellationssvar vid årets riksdag har chefen för finansdepartementet uttalat, att frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun bör prövas av en särskild för ändamålet sammansatt utredning, sedan frågan om kompetensfördelningen på det regionala planet mellan stat och kommun lösts.

Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat berörda utredningsyrkande i motionerna I: 1049 och II: 1214.

Avdrag för gäldränta

Enligt gällande bestämmelser anses gäldränta som en vid inkomsttaxeringen avdragsgill omkostnad. I den mån fråga är om ränta på lånat kapital som investerats i inkomstkällorna jordbruksfastighet, annan fastighet, rörelse, tjänst eller tillfällig förvärvsverksamhet äger den skattskyldige rätt till gäldränteavdrag i dessa förvärvskällor. I inkomstkällan kapital medges avdrag för ränta som inte är att hänföra till annan förvärvskälla.

I motionerna I: 1053 av herr Werner och II: 1216 av herr Hermansson m. fl. yrkas att rätten till avdrag för gäldränta i inkomstkällan kapital skall begränsas till skuldbelopp understigande 100 000 kr. Den nuvarande avdragsrätten gynnar enligt motionärernas mening skattskyldiga med större inkomst och förmögenhet.

Utskottet hade senast förra året att ta ställning till motionsyrkanden syftande till en begränsning av rätten till gäldränteavdrag. I sitt av riksdagen godkända betänkande 1969: 23 avstyrkte utskottet bifall till motionerna. Enligt utskottets mening var det inte möjligt att inskränka rätten till ränteavdrag i inkomstkällan kapital. En sådan åtgärd skulle nämligen innebära ett gynnande av alla dem som hade möjlighet att uppta lån i andra inkomst-källor eller att betala sina utgifter kontant. En regel som begränsade rätten till gäldränteavdrag skulle dessutom behöva kompletteras med bestämmelser som eliminerade eller försvårade möjligheterna att överföra ränteavdraget till annan inkomstkälla. Utskottet ansåg det dessutom ytterst svårt att konstruera bestämmelser, som var någorlunda lättillämpade och samtidigt tillförlitliga från kontrollsynpunkt.

Utskottet anser sig med anledning av vad som anförts i de förevarande motionerna inte ha anledning frånträda denna av riksdagen godkända ståndpunkt och avstyrker således bifall till motionerna I: 1053 och II: 1216 i denna del.

Indexreglering av skattesystemet

I motionerna I: 1045 av herr Bohman m. fl. och II: 1219 av herr Holmberg m. fl. begärs förslag till årets höstriksdag om indexreglering av grundavdrag, skiktgränser i skatteskalen, förvärvsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga. Ett liknande yrkande framställs i motionerna I: 1049 av herrar Helén och Bengtson samt II: 1214 av herrar Hedlund och Gustafson i Göteborg, vari begärs att frågan om indexreglering av skatteskalen och olika avdrag vid beskattningen utreds eller att andra åtgärder vidtas för att garantera att beskattningen inte skärps genom prisstegringar.

Denna fråga har tidigare varit föremål för utskottets prövning. Utskottet har därvid anslutit sig till den av chefen för finansdepartementet i prop. 1967: 153 uttalade uppfattningen att ett indexförfarande strider mot hittills tillämpade principer vid beskattningen men att metodens användning vid realisationsvinstbeskattningen kunde motiveras med de speciella hänsynstaganden som måste göras vid en vinstbeskattning av fastighet. Att utvidga metoden till andra områden, t. ex. ortsavdrag och skatteskalor, är däremot mera komplicerat. Det är vidare förenat med stora praktiska svårigheter, främst på grund av källskattesystemet, att finna en godtagbar metod för att beakta penningvärdeförändringen vid beskattningen.

Utskottet anser således att beskattningen liksom hittills tid efter annan bör omprövas och avvägas med hänsyn inte endast till penningvärdeföränd-

ringen utan också till ändrade förutsättningar av annat slag och avstyrker därför bifall till yrkandena i motionerna I: 1045 och II: 1219 samt i motionerna I: 1049 och II: 1214 i denna del.

Negativ skatt

Frågan om en garanterad minimiinkomst för alla medborgare genom ett system med s. k. negativ inkomstskatt har ursprungligen aktualiserats i USA men har under senare år också diskuterats i vårt land. Ett sådant system innebär att alla under en viss inkomstnivå är fritagna från inkomstskatt och tillförsäkrade ett kontant bidrag, som efter prövning i samband med inkomsttaxeringen utgår med maximalt belopp till den, som saknar egen inkomst, och med reducerat belopp till den, vars inkomst understiger den för alla fastställda inkomstnivån.

I motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. begärs utredning om möjligheterna att införa negativ skatt.

Utskottet behandlade senast förra året (BeU 1969: 50) motioner, i vilka begärdes undersökning av möjligheterna att införa negativ skatt. Utskottet framhöll då att frågan om negativ skatt inte i första hand var en skattefråga, och att det kunde ifrågasättas om en garanterad minimiinkomst borde göras inkomstprövad. Om man ville garantera en sådan inkomst i form av negativ skatt, kunde detta enligt utskottets mening inte ske utan en omprövning av hela socialpolitiken. Systemet var uppenbarligen förenat med betydande svårigheter, och det individuella behovet av andra samhälleliga åtgärder än kontanta bidrag kunde, om en sådan reform genomfördes, likväl kvarstå. Från beskattningssynpunkt kunde vidare invändas att förslaget om negativ skatt krävde en fullständig omprövning av det skatterättsliga inkomstbegreppet. En sådan skatt skulle dessutom medföra i det närmaste oöverstigliga kontrolltekniska och administrativa svårigheter. Kravet på en garanterad minimiinkomst kunde enligt utskottets mening enklare och bättre tillgodoses inom ramen för den nuvarande social- och skattepolitiken än genom ett system med negativ skatt.

Utskottet har inte funnit anledning frånträda denna ståndpunkt och avstyrker därför bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217 även i denna del.

Fortsatt reformering av beskattningen

I motionerna I: 1046 av herr Bohman m. fl. och II: 1217 av herr Holmberg m. fl. yrkas att en parlamentarisk utredning tillsätts för översyn av beskattningssystemet. Herr Sjöholm hemställer i motionen II: 1227 likaledes om en parlamentarisk utredning med uppdrag att skyndsamt framlägga förslag till en generell övergång till indirekt beskattning med bibehållande av direkt beskattning endast om så kan anses påkallat från statsfinansiell synpunkt. Motionären anser en sådan skatteomläggning nödvändig bl. a. för att förhindra skatteundandragande i olika former.

Ändringar i fråga om den direkta beskattningen övervägs f. n. inom bl. a. utredningen om definitiv källskatt och kapitalskatteberedningen. Dessa utredningar beräknas enligt uppgift i årets riksdagsberättelse slutföra sitt arbete under innevarande år. Andra utredningar har till uppgift att överse mera begränsade områden inom beskattningsrätten. Som tidigare framhållits avser chefen för finansdepartementet att inom den närmaste tiden tillkalla särskilda sakkunniga för en utredning om företagsbeskattningen. Departementschefen omnämner dessutom i den förevarande propositionen att han senare avser att ta upp de ytterligare frågor som kan aktualiseras genom den föreslagna skattereformen.

Stora och betydande delar av beskattningsområdet är eller kommer således att bli föremål för utredning. Enligt utskottets mening bör resultaten av pågående utredningsarbete avvaktas och närmare erfarenheter av den nu aktuella reformens verkningar i praktiken vinnas, innan beslut fattas om nya utredningar. Utskottet anser sig därför inte kunna tillstyrka bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217 i denna del eller till motionen II: 1227.

Den indirekta beskattningen

Mervärdeskatten

I propositionen föreslås, som tidigare nämnts, att det inkomstbortfall och den merkostnad som föranleds av skattereformen i sin helhet kompenseras genom höjning av mervärdeskatten och genom en skärpning av skatten på större arv och förmögenheter.

Skattereformen har i propositionen beräknats kräva en kostnadstäckning på 4,6 miljarder kr. och av detta belopp avses en höjning av skattesatsen för mervärdeskatten från 10 till 15 % svara för 4,5 miljarder kr. Som framgår av de principiella synpunkter som utskottet inledningsvis anfört i fråga om skattereformen ansluter utskottet sig till departementschefens uppfattning att reformen i huvudsak bör finansieras genom en höjning av mervärdeskatten. Till följd härav avstyrker utskottet yrkandet i motionerna I: 1053 av herr Werner och II: 1216 av herr Hermansson m. fl. om avslag på förslaget om höjd mervärdeskatt.

Den höjda skattesatsen påkallar ändringar av 13 och 59 §§ förordningen om mervärdeskatt samt av anvisningarna till 59 §. I samband härmed tar departementschefen också upp till behandling vissa bestämmelser i 15 § om skattskyldigs rätt att korrigera skatteredovisningen för kundförluster och rabattförmåner. Bestämmelserna skulle om de bibehålls oförändrade efter skatteskarpningsen i dessa fall innebära rätt till avdrag enligt den höjda skattesatsen, trots att korrigeringen avser omsättning för vilken skatt redovisats enligt den lägre skattesatsen. Departementschefen förordar därför den ändringen att avdrag i sådant fall endast skall få göras med ett mot den erlagda skatten svarande belopp. Samtidigt föreslås ett förtydligande av be-

stämmelserna så att det direkt framgår att dessa regler inte gäller villkorliga rabatter — exempelvis kassarabatter — och ett tillägg att kreditnota skall utfärdas vid kundkreditering, som berör redovisning av mervärdeskatt för både säljare och köpare.

Utskottet finner de föreslagna ändringarna av 15 § och anvisningarna till nämnda paragraf väl motiverade och tillstyrker förslaget också i denna del. Bakgrunden till dessa ändringar är alltså att en tidigare gällande lägre skattesats i vissa fall ger omotiverade förmåner efter en skattehöjning. Med hänsyn till att riksdagen redan enligt förslag i prop. 1970: 7 beslutat en skärpning fr. o. m. den 9 februari 1970 av mervärdeskatten på vissa dyrare varor som bilar, båtar, TV-apparater m. m. är det enligt utskottets mening motiverat att låta de föreslagna ändringarna rörande avdragsrätten träda i kraft så snart som möjligt. Ikraftträdandet bör dock anknytas till början av en redovisningsperiod och därför lämpligen bestämmas till den 1 juli 1970, då även de i prop. 1970: 123 föreslagna övriga tekniska ändringarna av mervärdeskatteförordningen avses träda i kraft.

Avveckling av vissa punktskatter.

I motionerna I: 1051 av herrar Stefanson och Österdahl samt II: 1211 av herr Andersson i Örebro m. fl. yrkas avveckling av försäljningsskatten på guldsmedsvaror fr. o. m. den 1 januari 1971. Av motiveringen i motionerna framgår att yrkandet är avsett att omfatta alla varor som beläggs med försäljningsskatt, alltså förutom guldsmedsvarorna också s. k. äkta mattor. I detta sammanhang behandlar utskottet även motionen II: 927 av herr Sterne, vari yrkas slopande av pälsvaruskatten. Till stöd för yrkandena åberopar motionärerna främst att dessa punktskatter skapar konkurrenssnedvridningar.

Utskottet har upprepade gånger och senast vid 1969 års vårriksdag behandlat frågan om avveckling av punktskatterna. I sitt betänkande 1969: 11 anförde utskottet, att punktskattefrågan kunde komma att tas upp till förnyad prövning, om en höjning av mervärdeskatten blev aktuell. Att så inte blivit fallet i samband med den nu föreslagna höjningen av mervärdeskatten torde främst bero på att hela punktskatteområdet för närvarande är föremål för en teknisk översyn, som kan förväntas resultera i förslag till höstriksdagen. Det finns anledning anta att departementschefen vid prövning av utredningens förslag också kommer att ta ställning till frågan om i vilken omfattning punktskatterna skall bibehållas.

Vid sin behandling av frågan förra året fann utskottet inte anledning att frånträda sin tidigare uttalade uppfattning att försäljningsskatten och pälsvaruskatten borde kunna räkna med en viss prioritet vid en skatteavveckling på grund av att de besvärande konsekvenserna av dessa skatter var särskilt påtagliga. Utvecklingen under senare tid har givit utskottet ytterligare stöd för denna uppfattning. Det främsta skälet mot en punktskatteavveckling är

självfallet att därigenom uppstår ett skattebortfall för staten, som beträffande de aktuella skatterna kan uppskattas till 50 å 60 milj. kr. årligen. Även om ett sådant belopp kan framstå som obetydligt i förhållande till den inkomstökning som uppkommer genom den föreslagna mervärdeskattehöjningen bör man inte bortse från att ett bifall till motionsyrkandena innebär en i nuvarande ekonomiska situation icke önskvärd försvagning av budgeten. Utskottet förutsätter att de av motionärerna förordade åtgärderna redan under innevarande år kommer att tas upp till prövning vid en samlad bedömning av punktbeskattningen och finner därför inte skäl att nu tillstyrka bifall till motionerna I: 1051 och II: 1211 samt till motionen II: 927.

Mot de delar av propositionen, som i det föregående inte upptagits till särskild behandling, har utskottet inte funnit anledning till erinran.

Utskottets hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

A) att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 70, i vad densamma hänvisats till bevillningsutskottet, antar följande vid propositionen fogade förslag till

1) lag om ändring i kommunalskattelagen (1928:370) med de ändringar, att 48 § 2 och 3 mom., 65 §, punkt 2 av anvisningarna till 50 § och anvisningarna till 60 § erhåller följande såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

48 §.

2 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *större delen av* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt grundavdrag enligt vad nedan sägs.

Grundavdraget är ----- 30 000 kronor.

Har skattskyldig ----- sjömansskatt erlagts.

Det belopp ----- tiotal kronor.

3 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt *alle-*

2 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt under *större delen av* beskattningsåret, äger att å den i hemortskommunen taxerade inkomsten åtnjuta kommunalt grundavdrag enligt vad nedan sägs.

3 m o m. Skattskyldig fysisk person, som varit här i riket bosatt un-

(Kungl. Maj:ts förslag)

nast under *en mindre del* av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt grundavdrag enligt följande. Grundavdraget är 375 kronor för varje kalendermånad eller del därav, varunder den skattskyldige varit bosatt här i riket, om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 15 000 kronor. Är inkomsten större än 15 000 kronor, minskas det avdragsbelopp, som eljest skolat utgå, med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 15 000 kronor. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas uppåt till helt tiotal kronor.

(Utskottets förslag)

der *högst hälften* av beskattningsåret, äger i hemortskommunen åtnjuta kommunalt grundavdrag enligt följande. Grundavdraget är 375 kronor för varje kalendermånad eller del därav, varunder den skattskyldige varit bosatt här i riket, om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 15 000 kronor. Är inkomsten större än 15 000 kronor, minskas det avdragsbelopp, som eljest skolat utgå, med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 15 000 kronor. Det avdragsbelopp, som sålunda erhålles, avrundas uppåt till helt tiotal kronor.

65 §.

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn, adopterat barn och fosterbarn, *för vilket ej utgår fosterlega eller annan ersättning utöver allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag enligt förordningen (1964: 400) om förlängt barnbidrag, studiehjälp enligt studiehjälpsreglementet (1964: 402) eller bidragsförskott enligt lagen (1964: 143) om bidragsförskott.* Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom., anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

Fråga, huruvida skattskyldig haft barn eller icke eller om barn är att räkna såsom hemmavarande eller icke, liksom ock fråga om barns ålder skall bedömas efter förhållandena den 1 november året näst före taxeringsåret. Med barn avses jämväl styvbarn, adopterat barn och fosterbarn. Barn, som bor hos sina föräldrar, skall, såvitt avser föräldrarnas rätt till avdrag enligt 46 § 2 mom. första stycket vid 3) och 46 § 3 mom., anses som hemmavarande endast hos den ena av dem.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

I fråga ————— följande beskattningsåret.

Bestämmelser som ————— fjärde stycket.

Har eljest ————— för taxeringen.

Bestämmelser i ————— haft barn.

(Se vidare anvisningarna.)

Anvisningar

till 50 §.

2. Om skattskyldig ————— av inkomsten.

Som folkpension behandlas även tilläggs pension i den mån den enligt lagen om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott. *Har folkpension minskats till följd av livränta enligt 17 kap. 2 § lagen om allmän försäkring, skall vid beräkningen av avdraget för nedsatt skatteförmåga anses som om folkpensionsförmånen utgått med o reducerat belopp och i stället livräntan varit reducerad med det belopp varmed folkpensionen varit minskad.*

Som folkpension behandlas även tilläggs pension i den mån den enligt lagen om pensionstillskott föranlett avräkning av pensionstillskott.

till 60 §.

Till ledning vid tillämpning av 60 §
anföras följande exempel.

Ett aktiebolag —————

Om den —————

Till ledning vid tillämpning av 60 §
anføres följande exempel.

160 000 kronor.

56—59 §§.

2) förordning om ändring i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt med de ändringar att
dels 11 § 1 mom. erhåller följande såsom utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

11 §.

1 m o m. Äkta makar, ————— gemensamma inkomst.

Har vid ————— makens inkomst.

Avdrag, som ————— kommunalskattelagen medgiva.

I fall ————— beskattningsbar B-inkomst.

Ha båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt *tredje—sjätte* styckena.

Ha båda makarna beskattningsbar inkomst, beräknas skatten enligt *sjätte—nionde* styckena.

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Skatt på ----- för sig.
 Ha makarna ----- beskattningsbara inkomsterna.
 I annat ----- därvid iakttagas.
 Om det ----- som A-inkomst.

*Sammanlagda beloppet av skatt på
 makes beskattningsbara A-inkomst
 och B-inkomst utgör makes statliga
 inkomstskatt.*

dels övergångsbestämmelserna erhåller följande såsom
 utskottets förslag betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Denna förordning ----- tidigare år.

I fråga om *restituerad, avkortad
 eller avskriven* kommunalskatt, som
 påförts på grund av 1970 eller tidi-
 gare års taxering eller eftertaxering
 för år 1970 eller tidigare år, gäller
 2 § första stycket och 6 § 1 mom.
 första stycket a) i sina äldre lydelse-
 ser.

I fråga om kommunalskatt, som
 påförts på grund av 1970 eller tidi-
 gare års taxering eller eftertaxering
 för år 1970 eller tidigare år, gäller
 2 § första stycket, 4 § 1 mom. första
 stycket och 6 § 1 mom. första stycket
 a) i sina äldre lydelse-
 ser.

Vad i ----- statligt grundavdrag.

3) lag om ändring i förordningen (1960: 63) om rätt till
 förlustutjämning vid taxering för inkomst med den änd-
 ringen, att ikraftträdandebestämmelserna erhåller följande
 såsom *utskottets förslag* betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

(Utskottets förslag)

Denna lag ----- tidigare år.

*I förlustavdrag, som utnyttjas vid
 1972 eller senare års taxering, inräk-
 nas icke avdrag enligt 4 § 1 mom.
 tredje stycket förordningen (1947:
 576) om statlig inkomstskatt i dess
 lydelse enligt förordningen (1967:
 40) eller förordningen (1968: 88) an-
 gående ändrad lydelse av 4 § 1 mom.
 förordningen den 26 juli 1947 (nr
 576) om statlig inkomstskatt.*

4) förordning om ändring i förordningen (1968: 430) om
 mervärdeskatt med den ändringen, att ikraftträdandebe-
 stämmelserna erhåller följande såsom *utskottets förslag*
 betecknade lydelse:

(Kungl. Maj:ts förslag)

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1971, då förordningen (1970: 4) om höjd mervärdeskatt på vissa varor upphäves.

- 5) lag om ändring i uppbördsförordningen (1953: 272),
 - 6) lag om ändring i taxeringsförordningen (1956: 623)
- samt

7) förordning om upphävande av förordningen (1965: 153) om särskild skatteberäkning i vissa fall för makar;

B) att riksdagen avslår följande motioner, nämligen

- 1) I: 98 och II: 110,
- 2) I: 373 och II: 569,
- 3) I: 377 och II: 418, såvitt motionerna behandlas i detta betänkande,

4) I: 785 och II: 915,

5) I: 795 och II: 910,

6) I: 1043 och II: 1224,

7) I: 1044 och II: 1218,

8) I: 1045 och II: 1219,

9) I: 1046 och II: 1217,

10) I: 1048 och II: 1215,

11) I: 1049 och II: 1214, såvitt motionerna hänvisats till bevillningsutskottet,

12) I: 1050 och II: 1226,

13) I: 1051 och II: 1211,

14) I: 1052 och II: 1220,

15) I: 1053 och II: 1216, såvitt motionerna behandlas i detta betänkande,

16) I: 1047,

17) II: 23,

18) II: 927,

19) II: 1192,

20) II: 1210,

21) II: 1212,

22) II: 1213,

23) II: 1221,

24) II: 1222,

25) II: 1223,

26) II: 1225 samt

27) II: 1227,

(Utskottets förslag)

Denna förordning träder i kraft, såvitt avser 15 § och anvisningarna till 15 §, den 1 juli 1970 och i övrigt den 1 januari 1971, då förordningen (1970: 4) om höjd mervärdeskatt på vissa varor upphäves.

i den mån de inte kan anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört och hemställt.

Stockholm den 28 april 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från första kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tistad (fp), Wärnberg (s), Yngve Nilsson (m), Sundin (cp), Gösta Jacobsson (m), Paul Jansson (s), Stefanson (fp) och Ove Karlsson (s); samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herr Vigelsbo (cp), fru Nettelbrandt (fp), herrar Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Wikner (s) och Josefsson i Halmstad (s).

Reservationer och särskilt yttrande

Uppskov med behandlingen av propositionen m. m.

1) *Reservation* av herrar Yngve Nilsson (m), Gösta Jacobsson (m) och Magnusson i Borås (m), vilka
dels anfört följande:

"I motionerna I: 1046 och II: 1217 påtalas att det sedan länge betraktats som självklart att större lagförslag bereds på ett sådant sätt att de därav direkt berörda organisationerna får tillfälle att säga sin mening, att allmänheten får möjlighet att följa förslaget utveckling och att oppositionspartierna får tillfredsställande underlag och tid för att utforma sina synpunkter. Motionärerna riktar en mycket allvarlig kritik mot det sätt på vilket det föreliggande förslaget beretts som innebär en maktfullkomlighet och en hänsynslös brist på intresse att tillämpa de demokratiska arbetsformer som utbildats i vårt land. Vi delar motionärernas uppfattning att det underlag för beslut som propositionen ger på väsentliga punkter är synnerligen bristfälligt. Det utredningsmaterial som utskottet haft tillgång till vid sitt ställningstagande till förslagen och vid bedömningen av verkningarna av reformen i ekonomiskt och tekniskt hänseende har även det varit helt otillräckligt.

Den bedömning av de ekonomiska framtidsutsikterna som kom till uttryck i årets finansplan och som låg till grund för regeringens förslag till skattereform har visat sig vara alltför optimistisk. Balansrubbningsarna i den svenska ekonomin har visat sig vara större och mer svårbemästrade än vad regeringen räknat med.

Prisstegringarna har redan under årets tre första månader blivit större än vad som beräknades för hela 1970. Löneutvecklingen ser också ut att gå snabbare i år än vad som antogs i finansplanen. Allvarligast är dock utsikterna för handelsbalansen och valutareserven. I finansplanen förutspåddes att importen skulle öka i betydligt lugnare takt än under 1969 då uppgången var 13 %. Exporten skulle öka snabbare än importen, och därmed skulle en påtaglig förbättring ske av handelsbalansen under 1970.

Enligt de preliminära siffrorna för utrikeshandeln under det första kvartalet har tvärtom importen ökat snabbare än exporten. Mot en importökning på 21 % svarar en exportökning på bara 13 %. Även om man tar hänsyn till att dessa siffror kan ha påverkats av flera extraordinära faktorer som t. ex. verkningarna av LKAB-strejken och en forcering av importen till följd av höjningen av mervärdesskatten inger det uppkomna handelsbalansunderskottet på drygt 1 miljard kr. starka betänkligheter.

Den ökning av valutareserven som skedde under slutet av 1969 har under 1970 förbytts i en förnyad nedgång. Den samlade valutareserven vid mars månads utgång uppgick till endast 3 659 milj. kr. och var därmed lägre än den bottensiffra som noterades i oktober förra året.

I finansplanen talades det också om önskvärdheten av en lättnad i kreditpolitiken. Någon sådan har hittills inte genomförts, och utsikterna för en mildring av kreditåtstramningen är i dag inte stora. Den snabba prisstegringen och de förutsedda effekterna av den föreslagna skattereformens marginalskatteskärpningar har gjort att de kommande avtalsförhandlingarna kommer att bli osedvanligt hårda. De aviserade lönebudena ligger ofta mellan 10 och 15 %, och lönehöjningar av en sådan storleksordning ligger avsevärt över de 7 % som antogs i årets finansplan.

Vi vill i detta sammanhang även fästa uppmärksamheten på OECD:s rapport från april 1970 om den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Man konstaterar där att utvecklingen av handelsbalansen har blivit en besvikelse och att en klar förbättring av betalningsbalansen måste bli ett huvudmål för den ekonomiska politiken under år 1970. Mot den bakgrunden anser man det nödvändigt att den ekonomiska politiken utformas så att kostnads- och prisutvecklingen hålls inom rimliga gränser.

Det föreliggande skatteförslaget är enligt vår mening inte ägnat att främja en sådan politik. De synnerligen kraftiga marginalskatteskärpningarna (*tabell 1 och 2*) kommer, som företrädarna för löntagarorganisationerna redan demonstrerat, att leda till mycket stora lönekrav med därpå åtföljande inflation och svårigheter för framför allt vår exportindustri. En sådan utveckling finner vi inte vara försvarbar.

En betydande omarbetning av förslaget måste enligt vår mening komma till stånd. Främst måste en avsevärd minskning av marginalskatterna ske i förhållande till det av regeringen framlagda förslaget. Även familjer med barn bör få en minskad skattebörda, framför allt i mellaninkomstskiktet.

Detta bör också gälla familjer som saknar barn och där hustrun är hemarbetande men där hon på grund av bristande utbildning eller arbetsmarknadsmässiga förhållanden inte kan erhålla något arbete. Även de negativa effekter som ett slopande av kommunalskatteavdraget innebär för invånare i högskatte- och glesbygdskommunerna bör överses i enlighet med vad som yrkats i motionerna I: 89 och II: 106 till årets riksdag (*tabell 3 a och b*). Då större delen av erforderligt grundmaterial redan nu torde finnas inom Kungl. Maj:ts kansli — ehuru det inte blivit tillfredsställande redovisat i föreliggande proposition — bör en överbearbetning av förslaget kunna ske utan onödig tidsutdräkt. Ett nytt förslag bör därför kunna presenteras till höstriksdagen.

Bearbetningen av skatteförslaget bör ske i samråd med ekonomisk expertis och företrädare för arbetslivets organisationer. Riksdagen bör nu kunna in-skränka sin handläggning av frågan till en omedelbar återremiss till Kungl. Maj:t av förslaget med begäran om att nytt förslag underställs instundande höstriksdag i så god tid att skatteomläggningen kan träda i kraft från och med den 1 januari 1971.”

dels ansett att utskottet under punkterna A och B 9 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217 i denna del

a) i skrivelse till Kungl. Maj:t begär kompletterande förslag till reformerat skattesystem till innevarande års höstriksdag att genomföras från och med den 1 januari 1971 i enlighet med i ovannämnda motioner närmare angivna principiella riktlinjer, varvid särskilt bör beaktas kravet på en betydande minskning av marginalskatten i mellaninkomstskikten liksom önskemålet om en minskad skattebörda för familjer med barn;

b) beslutar uppskjuta behandlingen av propositionen nr 70 till höstriksdagen i avbidan på den ovan begärda över-synen.

Avdrag för underhåll till icke hemmavarande barn

2) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 89, som börjar med ”Be-träffande utredningsyrkandena” och slutar med ”och II: 915”, bort ha följande lydelse:

”Frågan om periodiskt understöd utreds av en statlig utredning (skatte-utredningen om periodiskt understöd). Enligt direktiven skall dock utredningen inte ingå på en principiell prövning av det speciella avdrag, som f. n. medges för underhåll av barn med bostad hos annan än givaren.

För många ensamstående med underhållsplikt är underhållet mycket be-

tungande och beskattningsfrågan därför viktig. Denna fråga bör därför tas upp som en betydande del av detta utredningsarbete. Utskottet vill därför tillstyrka yrkandena i motionerna I: 98 och II: 110. Utskottet avstyrker däremot motionerna I: 785 och II: 915.”

dels att utskottet under punkten B 1 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 98 och II: 110 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om översyn av de ensamstående problem, varvid bl. a. beaktas att vid beskattningen skälig hänsyn tas till fastställda underhållsbidrag för barn.

Förvärvsavdragen m. m.

3) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 90 börjar med ”Om makarna” och som på s. 91 slutar med ”och II: 1222” bort ha följande lydelse:

”Om makarna har hemmavarande minderåriga barn erhåller gift kvinna med inkomst av jordbruksfastighet och gift man vid faktisk sambeskattning enligt nuvarande bestämmelser förvärvsavdrag med högst 1 000 kr. I propositionen föreslås att detta belopp skall bibehållas oförändrat. Som framhålls i motionen II: 1210 leder denna bestämmelse i förening med den nya regeln att förvärvsavdraget i fortsättningen alltid skall åtnjutas av den av makarna, som har den lägsta inkomsten, till att avdragets storlek kommer att bestämmas på ett godtyckligt sätt, om den ene av makarna har inkomst av jordbruk och den andre av tjänst eller rörelse. Beroende på vilken av makarna som har den lägsta inkomsten, kan förvärvsavdraget bli antingen 1 000 kr. eller 2 000 kr. Utskottet anser i likhet med motionärerna att förvärvsavdrag i nämnda fall alltid skall utgå med belopp upp till 2 000 kr. Utskottet biträder sålunda yrkandet i motionen II: 1210.

Utskottets principiella — — — (= utskottet) — — — vid beskattningen.

Med det anförda tillstyrker utskottet de i propositionen föreslagna ändringarna rörande förvärvsavdraget med det tillägg, som föranleds av yrkandet i motionen II: 1210. Utskottet avstyrker motionen II: 1222.”

dels att utskottet under punkterna A 1 och B 20 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 1210 beslutar, att 46 § 3 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha följande såsom *reservanternas förslag* betecknande lydelse:

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

46 §.

3 m o m. Ha makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft

3 m o m. Ha makar med hemmavarande barn under 16 år båda haft

(Utskottets förslag)

A-inkomst enligt 9 § 3 mom. förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt, må den make som haft den lägsta inkomsten av sådant slag åtnjuta förvärvsavdrag. Ha makarna haft lika stora A-inkomster, åtnjutes avdraget av den yngsta maken. Avdraget är i fråga om inkomst av rörelse 25 procent av nettointäkten av rörelsen och i fråga om inkomst av tjänst 25 procent av inkomsten, i båda fallen dock högst 2 000 kronor. I fråga om inkomst av jordbruksfastighet är avdraget 1 000 kronor.

Har gift ————— 1 000 kronor.

Avdrag enligt första ————— under beskattningsåret.

Har skattskyldig ————— 2 000 kronor.

Avdrag enligt detta moment må ————— 1 000 kronor.

Avdrag enligt detta moment skall ————— sagda kommun.

4) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka dels anfört följande:

”Införandet av avdragsrätt för faktiska barntillsynskostnader är enligt vår mening den enda möjligheten att på ett konsekvent sätt ta hänsyn till skatteförmågan hos föräldrar med sådana nödvändiga omkostnader. Detta syfte kan aldrig nås med schablonavdrag, därför att dessa då skulle behöva sättas så högt för att täcka in fallen med de stora tillsynskostnaderna att de automatiskt skulle motverka syftet genom att orättvist ytterligare favorisera dem med låga eller inga tillsynskostnader.

Även frågan om avdragsrätt för de omkostnader som uppkommer vid nödvändig tillsyn av sjuk eller åldrig nära anhörig bör prövas. De problem av ekonomisk art som uppkommer vid tillsynen av sådana anhöriga är så likartade dem som uppkommer vid barntillsyn att det förefaller logiskt att utvidga förvärvsavdraget till dessa fall.”

dels ansett att utskottet under punkten B 24 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 1222 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t efter utredning förelägger riksdagen förslag om komplettering av i propositionen nr 70 föreslagna förvärvsavdrag innebärande

a) att föräldrar med minderåriga barn kan erhålla avdrag

för styrkta nödiga kostnader för den av förvärvsarbetet föranledda barntillsynen; samt

b) att personer som har vårdnaden om sjuk eller åldrig nära anhörig äger avdragsrätt för nödiga tillsynskostnader.

Grundavdraget

5) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka

dels anfört följande:

”Genom att grundavdraget avtrappas vid taxerade inkomster överstigande 30 000 kr., avdragsrätten för kommunalskatt slopas och skalan görs brantare skärps marginalskatterna mycket kraftigt i inkomstlägen mellan 20 000 och 40 000 kr.

Enligt vår mening är den marginalskatteskärpning som regeringsförslaget innebär orimlig. Under senare år har stora grupper inkomsttagare fått uppleva att deras levnadsstandard sjunkit eller upphört att stiga på grund av ökande skatter och försämrat penningvärde. För flertalet av dem är, om regeringsförslaget genomföres, en fortsatt allt snabbare försämring av levnadsstandarden ofrånkomlig (*tabell 4 a—e*).

För andra grupper, som enligt propositionen skulle kunna påräkna en skattelättnad eller en oförändrad skattebelastning, kommer redan det första eller andra året som förslaget skulle vara i kraft dess rätta innebörd av skattehöjningsförslag att vara uppenbar. Genom den löne- och levnadskostnadsutveckling som nu kan förutses — löneökningar på ca 10 % och stegringar i levnadskostnaderna med ca 12 %, momshöjningen inberäknad, förefaller i dag sannolika — kommer då många att befinna sig bland dem som får en skatteskärpning eller ingen skattelättnad trots att de i dag på papperet skulle få sin skattebörd minskad. Dessutom har deras skatteförhållanden därtill försämrats genom att deras marginalskattesituation skärpts så att värdet av framtida löneökningar ytterligare reducerats.

Eftersom det är den föreslagna avtrappningen av grundavdraget, som medför de kraftigaste marginalskatteskärpningarna i mellaninkomstlägena, föreslår vi att alla inkomsttagare med barn och alla inkomsttagare med hustru, som saknar inkomst, skall få åtnjuta grundavdraget oavtrappat. För övriga inkomsttagare föreslås i motionerna I: 1046 och II: 1217 att avtrappningen skall påbörjas först vid en taxerad inkomst av 35 000 kr. Denna åtgärd är emellertid inte ensam tillräcklig med hänsyn till de kraftiga löne- och prisstegringar som väntas uppkomma under 1970—1971. Frågan om en sänkning av marginalskatten i mellaninkomstlägena bör därför prövas i ett sammanhang i enlighet med vad vi anfört i reservationen 1. Effekterna av vårt förslag framgår av *tabell 5*.”

dels ansett att utskottet under punkten A 1 bort hemställa,

att riksdagen, om yrkandena i reservationen 1, icke bifal-

les, beslutar, att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370) skall ha följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

48 §.

2 m o m. Skattskyldig fysisk — — — — — nedan sägs.

Grundavdraget är 4 500 kronor om den skattskyldiges enligt förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kronor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, 4 500 kronor minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

För skattskyldig med hemmavärande barn under 18 år och för skattskyldig som under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken som saknar inkomst är grundavdraget 4 500 kronor. För annan skattskyldig är grundavdraget 4 500 kronor om den skattskyldiges enligt förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kronor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, 4 500 kronor minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

Har skattskyldig — — — — — sjömansskatt erlagts.

Det belopp — — — — — tiotal kronor.

Avdrag för nedsatt skatteförmåga

6) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka dels anfört följande:

”En allvarlig brist i förslaget är att erforderlig hänsyn inte tagits till den nedsatta skatteförmåga som många människor har, antingen på grund av eget handikapp eller genom vård- och försörjningsansvar gentemot barn, make eller anhöriga med nedsatt arbetsförmåga. De bestämmelser som återfinns i 50 § 2 mom. andra st. kommunalskattelagen anger som motivering för extra avdrag att skatteförmågan skall vara väsentligen nedsatt. Paragrafen bör ändras så att ordet ’väsentligen’ utgår.

Den begränsning som ligger i att extra avdrag inte medges för underhåll av barn som åtnjuter allmänt barnbidrag bör likaledes utgå, och maximibeloppet bör höjas till 10 000 kr.”

dels ansett att utskottet under punkterna A 1 och B 25 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 1223 i denna del beslutar, att 50 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928:370)

skall ha följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

50 §.

2 m o m. För fysisk — — — — — kronor, bortfaller.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit *väsentligen* nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av *andra* närstående *än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag*, eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt grundavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 6 000 kronor. Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömansskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som avses i detta stycke, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret hava varit nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, underhåll av närstående eller annan därmed jämförlig omständighet, må efter taxeringsnämndens eller, om besvär anförts eller ock särskild framställning därom gjorts senast den 30 juni året näst efter taxeringsåret, prövningsnämndens beprövande den skattskyldiges taxerade inkomst minskas, förutom med kommunalt grundavdrag, med ytterligare ett efter omständigheterna avpassat belopp, dock högst 10 000 kronor. Har skattskyldig på grund av jämkning vid beräkning av sjömansskatt åtnjutit avdrag för nedsatt skatteförmåga, skall avdrag, som avses i detta stycke, minskas med det belopp, varmed jämkning medgivits.

Om skattskyldigs — — — — — motsvarande tillämpning.

Skattskyldig, vars — — — — — detta stycke.

Vad härefter — — — — — beskattningsbar inkomst.

7) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 94, som börjar med "Under senare" och slutar med "och II: 1223", bort ha följande lydelse:

"Under senare år har statsmakterna visat ett allt större intresse för de handikappade. De samhälleliga åtgärderna har i första hand tagit sikte på att genom bidrag och andra direkta hjälpåtgärder underlätta de handikap-

pades speciella förhållanden. Däremot har samhället endast i ringa omfattning ansett de handikappade böra komma i åtnjutande av särskilda förmåner vid beskattningen.

Utskottet har i olika sammanhang uttalat att skatt bör uttas efter förmåga. Ingen torde vilja bestrida att en handikappad, som måste vidkännas betydande merkostnader till följd av sitt handikapp, har en mot dessa kostnader svarande lägre skattekraft än en skattskyldig utan handikapp i samma inkomstskikt. Genom att kostnader föranledda av handikapp i regel betraktas som levnadskostnader och endast undantagsvis som kostnad i förvärvskälla har en förvärvsarbetande handikappad — särskilt med hänsyn till den restriktiva inställning praxis intar till frågan om avdrag för nedsatt skatteförmåga — sämre möjligheter än andra skattskyldiga att få skattemässig täckning för sina kostnader för intäkternas förvärvande.

Enligt utskottets uppfattning är detta otillfredsställande från rättvisesynpunkt. Utskottet anser det därför angeläget, att man i större utsträckning än nu vid beskattningen bör ha möjlighet att beakta av handikapp föranledda särskilda kostnader. En sådan utformning av skattereglerna skulle vara till fördel för de handikappade också därigenom att de i mindre utsträckning än nu för sin existens skulle behöva känna sig hänvisade till stöd av det allmänna.

Med det anförda anser utskottet sig böra biträda yrkandet i motionerna I: 373 och II: 569 om särskild utredning av de handikappades skatteproblem. Yrkandet i motionen II: 1192 får därmed också anses vara tillgodosett. Utskottet avstyrker bifall till motionen II: 1223.”

dels att utskottet under punkten B 2 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 373 och II: 569 i skrivelse till Kungl. Maj:t begär skyndsamt utredning och förslag till lösning av dels frågan om de handikappades skatteproblem, i vad avser rätt till avdrag för av handikapp betingade särskilda kostnader för intäkternas förvärvande, dels frågan om extra avdrag på grund av de handikappades högre levnadskostnader.

Beskattningen av makar

8) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka — under hänvisning till innehållet i motionen I: 1047 — ansett, att utskottet under punkterna A 2 och B 16 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen I: 1047 antar det vid propositionen fogade förslaget till förordning om ändring i förordningen (1947:576) om statlig inkomstskatt med den ändringen, att 11 § 1 mom. skall ha följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

11 §.

1 m o m. Äkta makar, ————— gemensamma inkomst.

Har vid ————— makens inkomst.

Avdrag, som ————— kommunalskattelagen medgiva.

I fall ————— beskattningsbar B-inkomst.

Ha båda ————— nionde styckena.

Skatt på ————— för sig.

Ha makarna ————— beskattningsbara inkomsterna.

I annat ————— därvid iakttagas.

Om det sammanlagda beloppet av makars B-inkomster icke överstiger 2 000 kronor, skola dessa inkomster vid tillämpning av detta moment anses som A-inkomst.

Vid tillämpningen av detta moment skall makes B-inkomst som icke överstiger 5 000 kronor anses som A-inkomst, varvid endast det överskjutande beloppet skall anses som B-inkomst.

Sammanlagda beloppet ————— statliga inkomstskatt.

9) Reservation av herrar Yngve Nilsson (m), Gösta Jacobsson (m) och Magnusson i Borås (m), vilka

dels anfört följande:

”Förslaget innehåller inte någon lösning för hur man skall kunna fördela makarnas gemensamma inkomst med hänsyn till medhjälpande makens arbetsinsats. Detta är en utomordentligt stor brist. Avdrag för lön bör medges i förvärvskällan och behandlas som en vanlig lönekostnad. För den medhjälpande maken bör den avdragna lönen utgöra skattepliktig intäkt av tjänst.

Bland de företagare som berörs av den faktiska sambeskattningen återfinns jordbrukare, köpmän, tandläkare, läkare, advokater, arkitekter och byggkonsulenter. Om propositionens förslag genomförs kommer detta att leda till, jämfört med motsvarande inkomsttagare med inkomst av tjänst, en betydande merbeskattning. Principen om individuell beskattning bör därför utsträckas att gälla även ovannämnda grupper.

Avdrag bör därför få göras för lön åt den medhjälpande maken med belopp, som högst uppgår till avtalsenlig lön för motsvarande prestation, om inte särskilda skäl motiverar högre avdrag. Uppgifterna skall inte onödigtvis behöva grundas på dagbok med löpande anteckningar. Riksskatteverket bör få i uppdrag att utforma vissa schabloner inom vilka avdragsrätt bör medges. För att uppnå ett rättvist resultat bör dessa schabloner utformas generöst.”

dels ansett att utskottet under punkten B 9 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217
i denna del antar följande

Förslag

till

*Lag**om ändring i kommunalskattelagen (1928: 370)*

Härigenom förordnas, att 20 § samt punkt 6 av anvisningarna till 22 § och punkt 11 av anvisningarna till 29 § kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha nedan angivna lydelse.

20 §.

Vid beräkningen — — — 43 § 3 mom.

Avdrag må — — — eller uppfostran;

värdet av arbete, som i den skattskyldiges förvärvsverksamhet utförts av den skattskyldige själv, hemmavarande barn under 16 år eller hemmavarande barn, som fyllt 16 men ej 18 år och som ej anses tillhöra arbetspersonalen;

ränta å — — — till kapitalförlust.

Anvisningar

till 22 §.

6. *Avdrag får ske för värdet av arbete som i förvärvskällan utförts av andre maken om båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Riksskatteverket fastställer grunder härför.*

Hemmavarande barn, — — — punkt 2.)

Barn, som — — — för barnet.

till 29 §.

11. *Angående hemmavarande barn, som användas i rörelse samt avdrag för värdet av arbete som utförts av andre maken, gäller vad som är stadgat beträffande jordbruk (se punkt 6 av anvisningarna till 22 §).*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971. Äldre bestämmelser gäller dock vid 1971 eller tidigare års taxering och vid eftertaxering för år 1971 eller tidigare år.

10) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka dels anfört följande:

”Som framhålls i motionerna I: 1049 och II: 1214 är det både från principiell och praktisk synpunkt angeläget att öppna möjligheter till någon

form av individuell beskattning i fall då ene maken bedriver jordbruk eller rörelse med biträde av andre maken. Den i propositionen föreslagna utformningen av skattesystemet medför visserligen inga olägenheter vid faktisk sambeskattnig, om inkomsten är låg. Understiger makarnas sammanlagda inkomst ca 30 000 kr. är sålunda sambeskattningseffekten inte till nackdel för de skattskyldiga. I inkomstlägen däröver innebär däremot den faktiska sambeskattningen en högre skattebelastning än om makarna beskattas var för sig.

Redan enligt nu gällande regler och enligt propositionen finns möjligheter att åstadkomma den åsyftade uppdelningen av inkomsten, om företaget ombildas till aktiebolag eller handelsbolag. Det kan dock inte vara motiverat att enbart de som behärskar de tekniska problem, som sammanhänger med bolagsbildning, skall kunna tillgodogöra sig den individuella beskattningens fördelar. Skattesystemet bör så långt möjligt vara neutralt till valet av företagsform.

För att underlätta taxeringsarbetet bör — som föreslås i motionerna I: 1049 och II: 1214 — inkomsten för den make som är att anse som medhjälpare i företaget beräknas efter schablonmetod. Vi tillstyrker sålunda de nämnda motionerna i denna del. Medhjälpande make bör — beroende på omfattningen av arbetsinsatsen — beskattas för en del av inkomsten, som lägst motsvarar basbeloppet för ATP och högst tre gånger nämnda basbelopp. Skäligheten i den gjorda uppdelningen av inkomsten bör prövas på i princip samma sätt som redan sker t. ex. beträffande barns arbetsinsatser. Vi avstyrker däremot motionerna I: 1046 och II: 1217 i denna del.

Bifalles detta förslag leder det till ett visst skattebortfall under budgetåret 1970/71 jämfört med förslaget i propositionen. Vi är villiga att medverka till den ytterligare finansiering, som kan bli erforderlig för att samtliga de av oss föreslagna förbättringarna skall kunna genomföras.”

dels ansett att utskottet under punkten B 11 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om förslag till årets höstriksdag om rätt till individuell beskattning i enlighet med i nämnda motioner angivna grunder i fall där båda makarna varit verksamma i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning, t. ex. inom jordbruk, handel, hantverk och småindustri samt för fria yrkesutövare.

11) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 97, som börjar med ”De skäl” och slutar med ”till densamma” bort ha följande lydelse:

”Utskottet delar motionärernas uppfattning, att bestämmelserna på denna punkt är utformade på ett otillfredsställande sätt. Reglerna kan få direkt stötande verkningar för bl. a. småbrukarfamiljer, där mannen har arbete utom hemmet, medan hustrun svarar för skötseln av gården. Är arbetsförhållandena omvända taxeras var och en för sina arbetsinkomster och de negativa skattekonsekvenserna kan därmed i allmänhet undvikas. Utskottet tillstyrker bifall till motionen II: 1213.”

dels att utskottet under punkterna A 1 och B 22 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionen II: 1213 beslutar, att 52 § 1 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

52 §.

1 m o m. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst.

1 m o m. Äkta makar, som under beskattningsåret levt tillsammans, taxeras en var för sin inkomst samt mannen därjämte för boets gemensamma inkomst. *Inkomst av jordbruksfastighet och rörelse skall dock alltid taxeras hos den av makarna, som har nedlagt den största arbetsinsatsen i förvärvskällan.*

Har vid ————— andra kommuner.

Underskott å ————— samma slag.

Avdrag, som ————— styckena medgiva.

Skatteskalan

12) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 100, som börjar med ”Utskottet är” och slutar med ”motionen II: 1225” bort ha följande lydelse:

”Om förslaget i propositionen genomförs oförändrat, skärps marginalskatten i inkomstlågerna 20 000—55 000 kr. Särskilt markant är skärpningen i skiktet 30 000—40 000 kr. Enligt förslaget kommer gift man med hemarbetande maka med inkomst på omkring 30 000 kr. att få sin marginalskatt ökad med nära 10 procentenheter. Detta innebär att skatten på en inkomstökning av 100 kr. kommer att bli 57—58 kr.

Det är mycket angeläget att marginals-katten i dessa lägen mildras och då särskilt i inkomstskiktet 30 000—40 000 kr. Det måste upplevas som både

orättvist och ologiskt, att en person med 35 000 kr. i årsinkomst av ett inkomstillskott på 100 kr. måste avstå i skatt lika mycket eller i en del fall något mer än vad en inkomsttagare med den dubbla inkomsten behöver göra. Det är av statsfinansiella skäl inte möjligt att omedelbart genomföra någon ändring av här åsyftat slag. Den omarbetning av skatteskalen som är nödvändig kan inte heller vidtas utan relativt omfattande tekniska utredningar. Utskottet anser emellertid att förslag efter erforderlig utredning bör föreläggas riksdagen så snart som möjligt.

Den i — — — (= utskottet) — — — spärregeln slopas.”

dels ansett att utskottet under punkten B 11 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning angående sådan utformning av skatteskalen, att den med förslaget i propositionen följande marginalskatteökningen i inkomstskikten 20 000—55 000 kr. dämpas i enlighet med vad som anförts i nämnda motioner.

Folkpensionärernas beskattning m. m.

13) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka

dels anför följande:

”En mycket stor nackdel för folkpensionärer med sidoinkomster utgör det påtagliga marginella bortfallet av ytterligare inkomster. Marginaleffekten beror dels på skatten, dels på avtrappningen av det kommunala bostadstillägget.

Propositionen löser inte det problemet. Den huvudsakliga orsaken till det marginella bortfallet i de ganska låga inkomstlägena utgör det kommunala bostadstilläggets avtrappning. Om avtrappningen skall mildras så att en påtaglig dämpning sker av marginaleffekten, måste en kraftig nedskärning av reduktionstempot vidtas. Detta kan ske genom att sänka avtrappningstempot då det gäller det kommunala bostadstillägget. Lämpligt vore då att även där ha tredjedelsavtrappning. Den merkostnad som därigenom skulle drabba kommunerna (uppskattningsvis i storleksordningen 30 till 40 milj. kr.) borde finansieras av staten. En ändring av det kommunala bostadstilläggets reduktionsfaktor från 50 till 33 $\frac{1}{3}$ % skulle innebära att marginaleffekten minskade med 16 $\frac{2}{3}$ %. Marginaleffekten blir ändå mycket påtaglig, men tyvärr är det ogörligt att helt ’normalisera’ den.

Vid bedömningen av huruvida folkpensionärer är berättigade till kommunala bostadstillägg beräknas 10 % av förmögenhet över 22 500 kr. för var och en av makar och över 30 000 kr. för ensamstående som inkomst. Kungl. Maj:t har framlagt förslag beträffande höjning av dessa förmögenhetsgränser till 40 000 resp. 50 000 kr. med hänsyn till den nyligen företagna fastighetstaxeringen. Detta innebär enligt uttalande i prop. 1970: 70, att avdrag

för nedsatt skatteförmåga skall kunna medges till dess förmögenheten inte överstiger 80 000 kr. Det finns inte något skäl att bibehålla dessa regler då de 'bestraffar' de folkpensionärer som sparat ihop till ett eget hem (och dessutom kanske fått det ordentligt upptaxerat) och dem, som sparat ihop ett litet kapital att ha som trygghet på ålderdomen.

Kungl. Maj:t bör utreda och föreslå borttagande av de specialregler för folkpensionärer som gäller beräkningen av inkomst av förmögenhet. Folkpensionen bör inte beskattas, eftersom folkpensionsavgiften inte är avdragsgill. Denna dubbelbeskattning utgör ett hinder för folkpensionärer att ta arbete, liksom de avtrappningsregler som gäller för kommunalt bostadstillägg i kombination med skattereglerna i övrigt.

I propositionen föreslås ett grundavdrag om 4 500 kr. för alla inkomsttagare upp till 30 000 kr. inkomst, varefter det reduceras med 20 % av överskjutande inkomst. För folkpensionärer, närmare bestämt förtids- och ålderspensionärer, bör avdraget i stället för var och en av gifta pensionärer sättas till 70 % av basbeloppet och för ensamstående folkpensionär till 90 %, d. v. s. i bägge fallen lika med den egentliga folkpensionen. Avdraget skulle därmed bli högre, men liksom grundavdraget avtrappas med 20 % av den inkomst som överstiger 30 000 kr."

dels ansett att utskottet under punkterna A 1 och B 7 bort hemställa,

att utskottet med anledning av motionerna I: 1044 och II: 1218 beslutar att 48 § 2 mom. kommunalskattelagen (1928: 370) skall ha följande såsom *reservanternas förslag* betecknade lydelse:

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

48 §.

2 m o m. Skattskyldig fysisk — — — — — nedan sägs.

Grundavdraget är 4 500 kronor om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kronor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, 4 500 kronor minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

För skattskyldig som under beskattningsåret varit gift och vars inkomst till en del utgjorts av folkpension uppgår grundavdraget till 70 procent av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring och för annan skattskyldig, vars inkomst till en del utgjorts av folkpension, uppgår grundavdraget till 90 procent av basbeloppet enligt lagen om allmän försäkring om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kro-

(Utskottets förslag)

(Reservanternas förslag)

nor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, det ursprungliga grundavdraget minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

För annan skattskyldig är grundavdraget 4 500 kronor om den skattskyldiges enligt förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt taxerade inkomst uppgår till högst 30 000 kronor och, om inkomsten är större än 30 000 kronor, 4 500 kronor minskat med en femtedel av inkomsten till den del den överstiger 30 000 kronor.

Har skattskyldig — — — — — sjömansskatt erlagts.

Det belopp — — — — — tiotal kronor.

dels ansett att utskottet under punkten B 7 bort hemställa,

att riksdagen med anledning av motionerna I: 1044 och II: 1218 i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag om borttagande av de speciella regler som gäller i fråga om folkpensionärers förmögenhet vid prövning av rätten till avdrag för nedsatt skatteförmåga.

14) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 102, som börjar med "Utan att" och slutar med "och II: 1214", bort ha följande lydelse:

"Ytterligare åtgärder bör därför vidtas för att minska marginalbelastningen. En sådan effekt kan uppnås t. ex. genom en långsammare avtrappning av det kommunala bostadstillägget. Som yrkats i motionerna I: 1049 och II: 1214 bör förslag härom föreläggas 1971 års riksdag."

dels ansett att utskottet under punkten B 11 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om förslag till 1971 års riksdag avseende mildare regler beträffande marginalbelastningen på folkpensionärers sidoinkomster.

15) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka dels anfört följande:

”Enligt inkomststatistiken för år 1968 redovisade nära 2 milj. personer nettoinkomster understigande 10 000 kr. En stor del av dessa är dock inte förvärvsarbetande. Även om inkomststatistiken också i övrigt måste tolkas med stor försiktighet, är det ställt utom allt tvivel att betydande grupper inte uppnår högre inkomster vid fulltidsarbete än som svarar mot den inkomst som huvudparten av folkpensionärerna kommer upp till. Förhållandet har senast bekräftats genom preliminära uppgifter från låginkomstutredningens undersökningar, som nyligen har publicerats. Inkomstagare av detta slag återfinns i stor utsträckning bland dem som vårdar gamla och sjuka i hemmet, inom det mindre jordbruket men också inom industri och handel. De utgörs i betydande utsträckning av inkomstagare i relativt hög ålder. Vi beklagar att låginkomstutredningens undersökningsresultat inte varit tillgängliga i sin helhet under arbetet med utformningen av skattereformen.

Vi delar den i motionerna I: 1049 och II: 1214 uttryckta uppfattningen, att det är angeläget att i högre utsträckning än som föreslagits i propositionen söka åstadkomma en standardökning för just dessa grupper. En sådan standardförbättring kan åstadkommas genom att den för folkpensionärer föreslagna rätten till avdrag för nedsatt skatteförmåga utsträcks till inkomstagare med fulltidsarbete i motsvarande låga inkomstlägen. Förslag härom bör föreläggas höstriktsdagen. Vi tillstyrker sålunda motionerna I: 1049 och II: 1214 i denna del.

Bifalles detta förslag leder det till ett visst skattebortfall under budgetåret 1970/71 jämfört med förslaget i propositionen. Vi är villiga att medverka till den ytterligare finansiering, som kan bli erforderlig för att samtliga de av oss föreslagna förbättringarna skall kunna genomföras.”

dels att utskottet under punkten B 11 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del i skrivelse till Kungl. Maj:t anhallen om förslag till årets höstriktsdag om möjligheter för fulltidsarbetande med särskilt låga inkomster att erhålla avdrag vid beskattningen i överensstämmelse med vad som anförts i nämnda motioner.

Skattereduktionen

16) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka *dels* anfört följande:

”Vi fäster vikt vid att det föreslagna avdraget på skatten i själva verket — om även inte till formen — är ett bidrag. Vi anser emellertid samtidigt, att den i propositionen föreslagna konstruktionen trots givna fördelar är förenad med väsentliga svagheter. Den hemmavarande maken får sålunda inget eller enbart ett reducerat bidrag, om den andre makens inkomst är lägre än

10 000 kr. För ogift med barn gäller motsvarande begränsning enligt förslaget i propositionen ända upp till 12 000 kr. Som stöd åt dem som till följd av låg inkomst verkligen är i behov av ekonomisk hjälp i samband med omläggningen till individuell beskattning, är således det i motionerna I: 1049 och II: 1214 föreslagna systemet med ett egentligt bidrag helt överlägset det system som förordas i propositionen.

Vi finner det dessutom vara en betydande fördel, om det erforderliga stödet till make som saknar inkomst kan ges direkt till denne. Därigenom blir den individuella principen omedelbart genomförd och en hemmavarande makes eventuella utträde i förvärvslivet behöver inte heller medföra en omedelbar skärpning av makens skatt. Vidare har det i många fall en både psykologisk och praktisk betydelse att pengarna ges direkt till en som saknar annan inkomst. Vi tillstyrker därför i princip yrkandena i motionerna I: 1049 och II: 1214 om att stödet skall utformas som ett direkt bidrag till den make som saknar inkomst eller har liten sådan. Vi avstyrker yrkandena i motionerna II: 1221 och II: 1223.

Bifalles detta förslag leder det till en viss utgiftsökning under budgetåret 1970/71 jämfört med förslaget i propositionen. Vi är villiga att medverka till den ytterligare finansiering, som kan bli erforderlig för att samtliga de av oss föreslagna förbättringarna skall kunna genomföras.”

dels ansett att utskottet under punkterna A 5 och B 11 bort hemställa,

att riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 70 och med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del beslutar, att det i propositionen föreslagna hemmamaakeavdraget på skatten skall ersättas med ett hemmamaakebidrag i enlighet med vad som föreslagits i nämnda motioner.

17) *Reservation* av fröken *Ranmark* (s) och fru *Holmqvist* (s), vilka *dels* anfört följande:

”Den skattereform som utskottet nu tillstyrker innefattar ett flertal åtgärder för att åstadkomma angelägna förbättringar för låginkomsttagarna. Dit hör bl. a. det särskilda avdraget om 1 800 kr. för familjer, där endast en av makarna har inkomst, och för ofullständiga familjer. Avdraget syftar också till att övergångsvis mildra verkningarna av den individuella beskattning, som nu skall genomföras, även om inkomsten är hög.

Avdraget har särskilt motiverats med att förhållandena kan vara sådana att båda makarna inte kan erhålla arbete. Vad som här avses är bl. a. att många och framför allt äldre kvinnor saknar utbildning eller andra förutsättningar för att få arbete och att samhällets resurser för barntillsyn m. m. ännu inte är tillräckligt väl utbyggda. Dessa svårigheter gör sig emellertid inte gällande i samma grad när det gäller familjer med hög inkomst. Som anförts i motionen II: 1221 av fru Hörnlund m. fl. kan det ej heller av andra

skäl vara motiverat att medge ett sådant hemmamakestöd i höga inkomstlägen.

I motionen yrkas att 1 800-kronorsavdraget skall avtrappas med början vid den inkomstgräns där grundavdraget är borta men enligt de reduktionsregler som i övrigt gäller för grundavdrag. Av skäl som anförts i det föregående instämmer vi visserligen i syftet med motionen. Det måste emellertid framhållas att den avtrappningsregel som motionärerna således föreslår skulle medföra en väsentligt större marginalskatteeffekt än den regel som gäller för grundavdraget, eftersom 1 800-kronorsavdraget avser den uträknade skatten i motsats till grundavdraget, som utgör ett avdrag från den taxerade inkomsten. Vi kan därför inte biträda yrkandet i motionen utan anser att en avtrappning bör ske inom ett väsentligt större inkomstskikt. Med den begränsade tid som stått till förfogande för att utarbeta lämpligare avtrappningsregler saknar vi möjligheter att nu föreslå omedelbara lagstiftningsåtgärder. Vi föreslår därför att Kungl. Maj:t utarbetar sådana regler och framlägger förslag härom till höstriksdagen.”

dels ansett att utskottet under punkten B 23 bort hemställa,

att riksdagen med anledning av motionen II: 1221 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om förslag till höstriksdagen om särskilda avtrappningsregler i fråga om skattereduktion enligt 2 § 4 mom. uppbördsförordningen (1953: 272) när skattskyldigs taxerade inkomst överstiger 52 500 kr.

Kompensation till kommunerna

18) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande på s. 107, som börjar med ”Utskottet vill” och slutar med ”och II: 1214”, bort ha följande lydelse:

”Utskottet delar den uppfattning, som kommer till uttryck i motionerna I: 1049 och II: 1214, att det med kommunernas nuvarande ekonomiska situation är nödvändigt, att staten fullt ut kompenserar varje enskild kommun för de minskade skatteinkomsterna. Det är också nödvändigt, att åtgärder vidtas för att åstadkomma en ytterligare utjämning av de kommunala skattesatserna, inte minst för att motverka de negativa verkningarna av borttagandet av kommunalskatteavdraget.

Utskottet vill vidare erinra om att riksdagen redan förra året i skrivelse till Kungl. Maj:t begärde att en parlamentarisk utredning skulle tillsättas med uppdrag att överse det nuvarande skatteutjämningsystemet i syfte att uppnå en ytterligare utjämning kommunalskatt över hela landet och att i samband därmed överväga frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun. Denna utredning bör enligt utskottets mening snarast till-

sättas och bedriva sitt arbete med största skyndsamhet. Utskottet tillstyrker sålunda motionerna I: 1049 och II: 1214 i denna del.”

dels att utskottet under punkten B 11 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder att

a) frågan om full kompensation för kommunerna för skattebortfall, som föranleds av reformen, skyndsamt upp-tas till utredning och förslag; samt

b) att den av riksdagen begärda utredningen om det kommunala skatteutjämningsystemet m. m. snarast tillsätts och bedriver sitt arbete med största skyndsamhet.

Indexreglering av skattesystemet

19) *Reservation* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp) vilka ansett

dels att det avsnitt av utskottets yttrande, som på s. 108 börjar med ”Denna fråga” och som på s. 109 slutar med ”II: 1214 i denna del”, bort ha följande lydelse:

”Utskottet delar den uppfattning, som kommer till uttryck i motionerna I: 1049 och II: 1214, att skatteskalor, grundavdrag och andra avdrag bör värdesäkras så att en fortgående inflation inte automatiskt skärper skattetrycket. Utskottet vill särskilt framhålla, att om förslaget i propositionen antas utan något skydd mot inflationens skatteskräpande verkningar kommer låginkomsttagarna att drabbas hårdast. Därmed omintetgöres den höjning av levnadsstandarden för de lägsta inkomsttagarna, som är skattereformens huvudsyfte.

Olika tekniska metoder finns för att justera skatteuttaget med hänsyn till inflationen. Förändringarna kan t. ex. göras med olika långa mellanrum. Förslag i enlighet med yrkandena i motionerna I: 1049 och II: 1214 bör snarast föreläggas riksdagen. Utskottet tillstyrker sålunda nämnda motioner i denna del.”

dels att utskottet under punkten B 11 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1049 och II: 1214 i förevarande del i skrivelse till Kungl. Maj:t anholder om utredning angående ”värdesäkring” av skatteskalan och olika avdrag i skattesystemet eller andra åtgärder i syfte att garantera, att en fortgående inflation inte som hittills väsentligt skärper skattetrycket.

20) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka — under hänvisning till innehållet i motio-

nerna I: 1046 och II: 1217 — ansett att utskottet under punkten B 8 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1045 och II: 1219 i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer, att Kungl. Maj:t förelägger innevarande års höstriksdag förslag om indexreglering av grundavdrag, skiktgränser inom den statliga inkomstkatteskalan, förvärvsavdrag och avdrag för nedsatt skatteförmåga.

Negativ skatt

21) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka

dels anfört följande:

”För inkomsttagare med låga inkomster inträffar inte sällan att ett avdrag inte kan åtnjutas. Härigenom kommer denne i ett relativt sett sämre läge än den som fullt kan utnyttja tillgängliga avdrag. Möjligheterna att genom införandet av s. k. negativ skatt ytterligare hjälpa låginkomsttagarna bör därför utredas.”

dels ansett att utskottet under punkten B 9 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217 i denna del i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om utredning angående möjligheterna att införa s. k. negativ skatt.

22) *Särskilt yttrande* av herrar *Tistad* (fp), *Sundin* (cp), *Stefanson* (fp), *Vigelsbo* (cp), fru *Nettelbrandt* (fp) och herr *Eriksson* i Bäckmora (cp), vilka anfört följande:

”Motionsyrkanden om utredning angående införande av ett system med garanterad minimiinkomst eller negativ skatt har behandlats både av bevillningsutskottet och andra lagutskottet. Som framhålls i bevillningsutskottets betänkande bör införandet av ett sådant system inte i första hand betraktas som en skattefråga utan som en socialpolitisk åtgärd. Våra partiets ställningstaganden till de väckta motionerna redovisas därför i andra lagutskottets utlåtande nr 41.”

Fortsatt reformering av beskattningen

23) *Reservation* av herrar *Yngve Nilsson* (m), *Gösta Jacobsson* (m) och *Magnusson* i Borås (m), vilka

dels anfört följande:

”I ett högt utvecklat samhälle ställs stora anspråk på det allmännas resurser. Ju större dessa anspråk blir, desto viktigare är kravet att skattesystemet utformas så att det ej får hämmande effekter på arbetsvilja, företagssamhet och sparande och därmed på den totala ekonomiska tillväxten i sam-

hället. Vi har under senare år kunnat iakttaga hur högskattepolitiken motverkat sig själv. Den nuvarande utvecklingen mot allt högre direkta skatter måste brytas. Skattesystemet måste utformas så att det blir resursskapande.

Skattesystemet har heller inte lett till den inkomstutjämning som dess tillskyndare en gång i tiden avsåg. I realiteten har effekten blivit den motsatta. Klyftorna i inkomst före skatt har sålunda som följd av progressiviteten väsentligt vidgats. Att åstadkomma en rättvisare skattepolitik, som dessutom stimulerar arbete, företagsamhet och sparande, är därför för både den enskilde och samhället en mycket angelägen uppgift.

Den direkta beskattningen bör utformas så att den befrämjar den totala resurstillväxten i samhället. Endast genom en fortsatt snabb tillväxt av vår ekonomi erhåller inkomsttagarna en kontinuerligt stigande levnadsstandard samtidigt som fortsatt reformverksamhet möjliggörs.

Skattesystemet skall vidare vara så utformat, att det ej motverkar utan befordrar den samhällsekonomiska balansen. Efter de senaste årens måttliga inflation har åter snabba prisstegringar inträtt.

En snabb utveckling mot ett alltmer omfattande internationellt ekonomiskt samarbete innebär rika möjligheter för vårt land, vilket dock förutsätter att vid omläggningen av vårt skattesystem stor hänsyn tas till utvecklingen på beskattningens område i andra länder. Skattesystemet skall medverka till att ge svenskt näringsliv möjligheter att konkurrera med utländska företag på lika villkor.

Skattesystemet skall vara rättvist och så utformat att det lönar sig att arbeta och spara. Det får inte lägga särskilt tunga bördor på mellaninkomstgrupperna. Det får inte leda till automatiska skattestegringar vid penningvärdeförsämring. Det skall ta hänsyn till skatteförmågan.”

dels ansett att utskottet under punkten B 9 bort hemställa,

att riksdagen med bifall till motionerna I: 1046 och II: 1217 i denna del i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställer om en parlamentarisk utredning rörande beskattningen av fysiska personer i enlighet med vad som anges i nämnda motioner.

Avveckling av vissa punktskatter

24) *Reservation* av herr *Stefanson* (fp), vilken *dels* anfört följande:

”Försäljningen av guldsmedsvaror och äkta mattor visar en kraftig nedgång beroende på att priset på dessa varor vid internationell jämförelse ligger mycket högt. Detta har huvudsakligen sin orsak i att varorna belastas förutom med mervärdeskatt också med en 25-procentig försäljningsskatt. Mervärdeskatt utgår även på denna punktskatt. Skattebelastningen blir därigenom över 40 % på varans pris före skatt. Även i förhållande till andra branscher på vår hemmamarknad med liknande varuslag, vilka inte belastas med försäljningsskatt, kommer ifrågavarande branscher i en mycket

ofördelaktig konkurrenssituation. Beskattningen skall i princip vara konkurrensneutral, varför jag anser att utskottet bort bifalla kravet på en avveckling av försäljningsskatten.”

dels ansett, att utskottet under punkten B 13 bort hemställa,

att riksdagen med anledning av motionerna I: 1051 och II: 1211 beslutar upphäva förordningen (1948: 85) om försäljningsskatt med verkan fr. o. m. den 1 juli 1970.

Tabell 1.

(till reservation 1)

Marginalskatt enligt nuvarande regler och enligt de nya reglerna i prop. 1970: 70

Årsinkomst	Ensamstående		Gift man. Hustrun saknar inkomst	
	nuvarande regler %	nya regler %	nuvarande regler %	nya regler %
Kr.				
1	2	3	4	5
— 5 000.....	11,8	3,3 (— 8,5)	0,7	0,5 (— 0,2)
5 000— 10 000.....	40,2	39,2 (— 1,0)	24,5	6,0 (— 18,5)
10 000— 15 000.....	42,8	36,7 (— 6,1)	43,8	36,7 (— 7,1)
15 000— 20 000.....	47,0	36,5 (— 10,5)	36,5	36,5 (± 0,0)
20 000— 25 000.....	49,4	42,4 (— 7,0)	39,6	42,4 (+ 2,8)
25 000— 30 000.....	52,2	48,3 (— 3,9)	45,8	48,3 (+ 2,5)
30 000— 35 000.....	54,9	56,7 (+ 1,8)	46,8	56,7 (+ 9,9)
35 000— 40 000.....	57,5	59,2 (+ 1,7)	52,5	59,2 (+ 6,7)
40 000— 45 000.....	56,5	58,8 (+ 2,3)	53,5	58,8 (+ 5,3)
45 000— 50 000.....	56,4	58,8 (+ 2,4)	54,8	58,8 (+ 4,0)
50 000— 55 000.....	58,3	58,8 (+ 0,5)	54,8	58,8 (+ 4,0)
55 000— 60 000.....	60,5	59,0 (— 1,5)	59,6	59,0 (— 0,6)
60 000— 65 000.....	60,4	59,0 (— 1,4)	59,6	59,0 (— 0,6)
65 000— 70 000.....	60,4	59,0 (— 1,4)	59,7	59,0 (— 0,7)
70 000— 75 000.....	60,5	64,2 (+ 3,7)	59,6	64,2 (+ 4,6)
75 000— 80 000.....	62,4	65,0 (+ 2,6)	59,6	65,0 (+ 5,4)
80 000— 85 000.....	64,5	65,0 (+ 0,5)	64,5	65,0 (+ 0,5)
85 000— 90 000.....	64,4	65,0 (+ 0,6)	64,4	65,0 (+ 0,6)
90 000— 95 000.....	64,4	65,0 (+ 0,6)	64,5	65,0 (+ 0,5)
95 000— 100 000.....	64,5	65,0 (+ 0,5)	64,4	65,0 (+ 0,6)
100 000— 125 000.....	64,4	69,9 (+ 5,5)	64,5	69,9 (+ 5,4)
125 000— 150 000.....	68,2	70,0 (+ 1,8)	67,7	70,0 (+ 2,3)
150 000— 200 000.....	69,5	74,9 (+ 5,4)	69,3	74,9 (+ 5,6)
200 000— 250 000.....	73,3	75,0 (+ 1,7)	73,3	75,0 (+ 1,7)
250 000— 300 000.....	73,3	75,0 (+ 1,7)	73,3	75,0 (+ 1,7)

Tabell 2.

(till reservation 1)

Skatteomläggningens effekter på en löneförhöjning år 1971 med 8 procent för gift med eller utan barn. Hustrun saknar inkomst

Kategori	Lön 1970	Löneförhöjn. med 8 procent	Marg.-skatt	9,2 proc. konsumtionsfördyring ¹	= 4 + 5	Återstår av löneförhöjn.	Återstår av löneförhöjn. och ev. skattesänkning genom omläggningen
1	2	3	4	5	6	7	8
Kontorist	21 660	1 733	728	1 660	2 388	- 655	+ 566
Arbetsförman . .	35 000	2 800	1 652	2 281	3 933	- 1 133	- 602
Folkskollärare . .	35 844	2 868	1 692	2 320	4 012	- 1 144	- 672
Malmbrytare . .	38 540	3 083	1 788	2 432	4 220	- 1 295	- 1 004
Byrådirektör . .	48 108	3 849	2 270	2 816	5 086	- 1 237	- 1 427
Avdelningschef	90 516	7 241	4 851	4 407	9 258	- 2 017	- 2 945

¹ Förklaring: Prisstegringen 5 procent + effekten av mervärdeskattehöjningen där utgångspunkten är att 75 procent av konsumtionen är mervärdeskattebelagd.

$$\left(\frac{95}{100} \times \frac{75}{100} \times \frac{17,65 - 11,11}{11,11 \times 100} = 4,2 \right) = 9,2 \text{ procent.}$$

Tabell 3 a
(till reservation 1)

Tabell utvisande skillnaden i skatt mellan en högskattekommun och en lågskattekommun för skattskyldiga med lika stora inkomster dels enligt nu gällande bestämmelser och dels enligt de i prop. 1970: 70 föreslagna reglerna

Ensamstående

Årsinkomst kr.	Summa direkt skatt enligt						
	nu gällande bestämmelser			prop. 1970: 70			Skillnad mellan ko- lumn 7 och kolumn 4
	vid 24 krs utdebite- ring	vid 18 krs utdebite- ring	skillnad	vid 24 krs utdebite- ring	vid 18 krs utdebite- ring	skillnad	
1	2	3	4	5	6	7	8
4 000	360	273	87	12	12	—	— 87
6 000	1 161	954	207	621	549	72	— 135
8 000	2 030	1 712	318	1 490	1 307	163	— 155
10 000	2 818	2 381	437	2 278	1 976	302	— 135
12 000	3 669	3 114	555	3 080	2 660	920	— 135
16 000	5 486	4 911	575	4 662	4 005	657	+ 83
20 000	7 449	6 732	717	6 233	5 337	896	+ 179
25 000	9 999	9 124	875	8 503	7 309	1 194	+ 310
30 000	12 667	11 676	991	11 064	9 573	1 991	+ 500
35 000	15 468	14 363	1 105	14 074	12 232	1 842	+ 737
40 000	18 425	17 143	1 282	17 211	15 011	2 200	+ 918
50 000	24 256	22 612	1 644	23 451	20 531	2 920	+ 1 276
60 000	30 286	28 455	1 831	29 658	26 600	3 058	+ 1 227
80 000	42 691	40 435	2 256	42 616	37 858	4 758	+ 2 502
100 000	55 868	53 037	2 831	56 216	50 258	5 958	+ 3 127
150 000	89 534	85 661	3 873	92 681	83 723	8 958	+ 5 085
200 000	124 611	120 100	4 511	131 646	119 688	11 958	+ 7 447

Tabell 3 b
(till reservation 1)

Tabell utvisande skillnaden i skatt mellan en högskattekommun och en lågskattekommun för skattskyldiga med lika stora inkomster dels enligt nu gällande bestämmelser och dels enligt de i prop. 1970: 70 föreslagna reglerna

Gift man med eller utan barn. Hustrun saknar inkomst

Årsinkomst kr.	Summa direkt skatt enligt						
	Nu gällande bestämmelser			prop. 1970: 70			Skillnad mellan ko- lumn 7 och kolumn 4
	vid 24 krs utdebite- ring	vid 18 krs utdebite- ring	skillnad	vid 24 krs utdebite- ring	vid 18 krs utdebite- ring	skillnad	
1	2	3	4	5	6	7	8
8 000	782	599	183	50	50	—	— 183
10 000	1 412	1 109	303	478	176	302	— 1
12 000	2 405	1 985	420	1 280	860	420	± 0
16 000	4 144	3 502	642	2 862	2 215	657	+ 15
20 000	5 715	4 834	881	4 433	3 537	896	+ 15
25 000	7 844	6 665	1 179	6 703	5 509	1 194	+ 15
30 000	10 094	8 885	1 209	9 264	7 773	1 491	+ 282
35 000	12 504	11 314	1 190	12 274	10 432	1 842	+ 652
40 000	15 163	13 855	1 308	15 411	13 211	2 280	+ 972
50 000	20 728	19 122	1 606	21 651	18 731	2 920	+ 1 314
60 000	26 535	24 750	1 785	27 858	24 800	3 058	+ 1 273
80 000	38 765	36 461	2 304	40 816	36 058	4 758	+ 2 454
100 000	51 840	49 078	2 762	54 416	48 458	5 958	+ 3 196
150 000	85 410	81 604	3 806	90 881	81 923	8 958	+ 5 152
200 000	120 370	115 919	4 451	129 846	117 888	11 958	+ 7 507

Tabell 4 a
(till reservation 5)

Reell inkomständering 1970—1976 under förutsättning av en 4 % årlig prisstegring,
7 % årlig löneökning, 50 öres årlig höjning av den genomsnittliga kommunala
utdebiteringen samt de nya skattereglerna i prop. 1970: 70

Ensamstående

Lön år 1971 = 25 000 kronor

År	Lön	Inkomst efter skatt	Inkomst efter skatt i 1971 års penningvärde
1971	25 000	16 995	16 995
1972	26 750	17 798	17 113
1973	28 620	18 628	17 216
1974	30 620	19 476	17 315
1975	32 760	20 210	17 274
1976	35 050	20 950	17 215

Reallöneförändring efter skatt/år = + 0,3 %.

Tabell 4 b
(till reservation 5)

Ensamstående

Lön år 1971 = 35 000 kronor

År	Lön	Inkomst efter skatt	Inkomst efter skatt i 1971 års penningvärde
1971	35 000	21 695	21 695
1972	37 450	22 511	21 645
1973	40 070	23 368	21 597
1974	42 875	24 273	21 576
1975	45 875	25 220	21 550
1976	49 085	26 200	21 546

Reallöneförändring efter skatt/år = - 0,2 %.

Tabell 4 c

(till reservation 5)

Gift man med 2 barn. Hustrun saknar inkomst

Lön år 1971 = 25 000 kronor

År	Lön	Inkomst efter skatt (inkl. barnbidrag)	Inkomst efter skatt i 1971 års penningvärde
1971	25 000	21 195	21 195
1972	26 750	22 000	21 153
1973	28 620	22 820	21 110
1974	30 620	23 670	21 040
1975	32 760	24 420	20 870
1976	35 050	25 150	20 680

Reallöneförändring efter skatt/år = - 0,5 %.

Tabell 4 d

(till reservation 5)

Gift man med 2 barn. Hustrun saknar inkomst

Lön år 1971 = 35 000 kronor

År	Lön	Inkomst efter skatt (inkl. barnbidrag)	Inkomst efter skatt i 1971 års penningvärde
1971	35 000	25 895	25 895
1972	37 450	26 711	25 680
1973	40 070	27 568	25 480
1974	42 875	28 473	25 310
1975	45 875	29 420	25 140
1976	49 085	30 400	25 000

Reallöneförändring efter skatt/år = - 0,7 %

Tabell 4 e

(till reservation 5)

Gift man med 2 barn. Hustrun saknar inkomst

Lön år 1971 = 70 000 kronor

År	Lön	Inkomst efter skatt (inkl. barnbidrag)	Inkomst efter skatt i 1971 års penningvärde
1971	70 000	40 075	40 075
1972	74 900	41 435	39 840
1973	80 140	42 823	39 580
1974	85 750	44 275	39 360
1975	91 750	45 800	39 150
1976	98 170	47 400	38 980

Reallöneförändring efter skatt/år = - 0,6 %.

Tabell 5
(till reservation 5)

Marginalskatt enligt regeringsförslaget och enligt vårt förslag

Årsinkomst	Gift man med eller utan barn. Hustrun saknar inkomst	
	regerings- förslaget	vårt förslag
kr.		
1	2	3
10 000— 11 000.....	37,1	37,1
15 000— 16 000.....	37,1	37,1
20 000— 21 000.....	43,1	43,1
30 000— 31 000.....	51,8	48,0
35 000— 36 000.....	59,6	49,6
40 000— 41 000.....	58,8	49,0
50 000— 51 000.....	58,8	49,0
60 000— 61 000.....	59,0	59,0
80 000— 81 000.....	65,0	65,0
100 000—101 000.....	69,9	69,9